

I. A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA A 2014. ÉVBEN

1. A kormányzat gazdaságpolitikája

A Kormány 2014-ben folytatta a kormányzati ciklus elején meghirdetett gazdaságpolitikai céljainak megvalósítását: a költségvetési hiány alacsony szinten tartását, az államadósság csökkentését, az ország versenyképességének javítását, a foglalkoztatottak számának emelését és az ország növekedési potenciáljának biztosítását. Mindemellett, érzékelve, hogy a világgazdasági válságot követően a háztartások magas devizaadóssága a belső kereslet élénkülésének gátjává vált, a Kormány a devizahitelek rendezése érdekében 2014-ben meghozott döntéseivel (elszámoltatás, forintosítás, fair bank törvény) több százezer devizahiteles család terheit mérsékli. A devizaadósokat segítő intézkedéseket 2015 elején hajtották végre.

Magyarország kiemelkedő gazdasági teljesítményt mutatott 2014-ben, a növekedés üteme a várakozásokat meghaladó mértékben, 3,6%-ra gyorsult. Ezzel hazánk az Európai Unióban a harmadik, a visegrádi országok közül pedig az első helyen végzett, továbbá a gazdaság elérte a válság előtti szintet. Fontos hangsúlyozni, hogy a jóval 3% feletti növekedés úgy valósult meg, hogy közben az egyensúlyi mutatók is kedvezően alakultak, vagyis a növekedés nem eladósodásból származott. Az egyensúlyi helyzet javulásával párhuzamosan a növekedést több makrogazdasági tényező is támogatta.

A 2013. évet követően a háztartások reáljövedelme 2014 során is dinamikusan emelkedett, ezáltal fogyasztásuk is fokozatosan erősödött. A háztartások fogyasztási kiadása 1,7%-kal nőtt. Ebben fontos szerepet játszott a reálbérek jelentős emelkedése, amit az alacsony infláció és a nominális bérnövekedés egyaránt támogatott, valamint a lendületesen bővülő foglalkoztatás.

A 2013. év beruházási fordulatát követően 2014-ben több mint 5200 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg a gazdaságban. A beruházások rekordmértékben, 14%-kal bővültek, a 3,6%-os gazdasági növekedéshez 2,3 százalékponttal járultak hozzá. A kedvező folyamatok eredményeként Magyarország GDP-arányos beruházási rátája elérte a 21,4%-ot, felülmúlva ezzel mind az Európai Unió, mind a visegrádi országok átlagát.

Hazánk jelentős mértékű külkereskedelmi forgalmat bonyolított le tavaly annak ellenére, hogy egyrészt fő külső felvevőpiacaink teljesítménye visszafogott maradt, másrészt pedig Oroszország 2014 nyarán importtilalmat vezetett be bizonyos élelmiszerekre. A magyar export 8,7%-os növekedéséhez jelentősen hozzájárult a tartósan magas autóiipari keresletnek köszönhetően a dinamikus járműipari kivitel.

A foglalkoztatottak száma 2014-ben kiugró mértékben, 5,3%-kal növekedett, ezen belül pedig a versenyszférában 4,5%-os bővülés történt. A közszféra 8,7%-os növekedéséhez hozzájárult, hogy egyre több ember kapott lehetőséget a közfoglalkoztatásban való részvételre, a kormány a „segély helyett munka” elvével összhangban lehetőséget teremtett számukra a munka világába való visszatéréshez. A foglalkoztatottság növekedésének eredményeként a 15-64 év közötti népesség körében a foglalkoztatási ráta 58,1%-ról 2014-ben 61,8%-ra emelkedett. Ezzel folytatódott a gazdaságilag aktívak számának emelkedése is, így az aktivitási ráta az év végére elérte a 67%-ot a 15-64 éves korosztályban.

A foglalkoztatás és az aktivitás javulását a 2013-ban elindult növekedési fordulat mellett támogatták a kormányzat intézkedései, mint például a közfoglalkoztatási programok kibővítése. A munkanélküliségi ráta jelentősen, 2,5 százalékponttal csökkent az előző évhez képest, így az év végén 7,7%-ra mérséklődött. Ezek az adatok egyértelműen rávilágítanak arra, hogy egyre több ember megélhetése biztosított bérből, valamint hogy akinek egészségi állapota és szociális körülményei lehetővé teszi, munkát végezhet. A munkaerő-piaci kereslet növekedése ellenére az inflációs várakozások egész évben tartó mérséklődése visszafogott bérnövekedést eredményezett, a minimálbér 3,6%-os, illetve a garantált bérminimum 3,5%-os év eleji emelése sem ösztönözte a bérek rendkívüli emelkedését. A nemzetgazdasági bruttó átlagkeresetek 3%-kal emelkedtek az elmúlt évhez viszonyítva. Ugyanakkor a negatív árindexnek köszönhetően a nettó keresetek reálértéke a válság óta eltelt évek mérsékelt átlagos reálbér-dinamikáját meghaladó mértékben, 3,2%-kal emelkedett. A közfoglalkoztatottak nélkül számolt közszféra bérindexét a folytatódó pedagóguséletpálya-modell, valamint a rend- és honvédelemben, a szociális szférában és az egészségügyben végrehajtott bérintézkedések emelték.

A 2014. év egészét rekordalacsony árdinamika jellemezte, a fogyasztói árak 0,2%-kal mérséklődtek. Az infláció jelentős csökkenését több hatás is segítette, így az Európaszerte tapasztalt alacsony inflációs környezet, a kedvező termésből adódó élelmiszerár-csökkenés és a kormányzati szabályozás. Az év végétől pedig a kőolaj világpiaci ára drasztikus csökkenésének hatása is megjelent a hazai üzemanyagárakban. Ezek a folyamatok, azon túlmenően, hogy érdemi hatással voltak a nemzetgazdaságra, a családok mindennapjaiban is éreztették hatásukat, hiszen ez az egyes fogyasztási cikkek árában is megmutatkozott.

2014-ben Magyarország nettó finanszírozási képessége a GDP 8,3%-ára emelkedett. A jelentős többlet mögött egyrészt az autóipar erős exportteljesítménye állt, amit csak részben tompított az orosz-ukrán konfliktus, illetve az európai gazdaságok vártnál alacsonyabb növekedése. Másrészt a jövedelemkiáramlás mérséklődése folytatódott, amely részben a külföldön dolgozó magyarok hazautalt jövedelmének, részben pedig a külső adósság leépülésének, így a kamatterhek csökkenésének köszönhető. Az Európai Unióból érkező transferek értéke tovább növekedett, 2014 során rekordmennyiségű, 6 milliárd eurónyi forrás érkezett hazánkba.

2014-ben az Európai Unió módszertana szerint számított adósságráta 76,9%-ra mérséklődött az előző évi 77,3%-ról, így 2014-ben is csökkent az adósság. Erre csak nyolc ország volt képes az unió 28 tagállamából, az EU-28 GDP-arányos államadóssága pedig 1,3 százalékponttal emelkedett. Nemcsak az adósság szintje, annak szerkezete is kedvezően alakult az év folyamán, a devizaadósság aránya 42%-ról 40% alá csökkent, emellett az adósság kisebb hányadát tartják külföldiek, mint egy évvel ezelőtt.

A fizetendő kamatokra, és közvetve az adósság szintjére is mérséklően hatott egyrészt a Magyar Nemzeti Bank 2012-ben elkezdett alapkamat-csökkentő lépéssorozatának folytatása, másrészt az ország kockázati megítélésének javulása. A hozamok csökkenésével párhuzamosan az új állampapír-kibocsátásoknál már ennek megfelelően kisebb kamat kerülhetett megállapításra, amelynek hatása fokozatosan épül be, és vezet egyre alacsonyabb kamatkidadásokhoz.

Az ország adósságát hosszú távon is csökkenő, fenntartható pályára állító növekedésbarát gazdaságpolitika és a tartósan fegyelmezett költségvetési gazdálkodás eredményeit a nemzetközi szervezetek és a befektetők is elismerik. Ezt tükrözi a hazai állampapír-kibocsátások kiemelkedő sikeressége, emellett az árazásuk is azt mutatta, hogy az országkockázat fejében egyre alacsonyabb hozamprémiumot várnak el a befektetők.

Az ország külső sérülékenysége érdemben csökkent az év folyamán, a háztartások adósságában is kedvező fejleményeket hozott a 2014. év. A Kúria kimondta a bankok devizahitelezési gyakorlatában az alkalmazott árfolyamrész és kamatmódosítások tisztességtelenségét, az ebből következő visszatérítések pedig a lakosság devizahitel-állományát 2015 elején mintegy 1000 milliárd forinttal mérsékeltek. 2014 végén a Kormány döntött a lakosság devizaalapú jelzáloghiteleinek forintra való konvertálásáról, 2015. február 1-jén így 3700 milliárd forint értékű hitelállomány árfolyamkockázata szűnt meg. Ennek megfelelő nagyságrendben csökken időben elnyújtva az ország külső kitettsége is.

2. A költségvetési folyamatok értékelése

A 2014. év tekintetében az államháztartás pénzforgalmi hiánya a tervezettnél kedvezőbben alakult. A hiány az 1121,5 milliárd forintos módosított törvényi előirányzattal szemben 713,5 milliárd forintban teljesült.

Az ún. kormányzati szektor európai uniós módszertan szerinti előzetes hiánya is kisebb lett a kitűzött célnál, a GDP 2,9%-a helyett 2,6%-ában teljesült.

A tervezettnél kisebb deficit a kedvező makrogazdasági folyamatokból (növekedés és hozampálya) és a gazdaság fehéredéséből származó többletbevételeknek, illetve kiadáscsökkenésnek volt köszönhető.

A 2014. év egészét vizsgálva megállapítható, hogy két eltérő időszak jellemezte a költségvetési folyamatok alakulását. Az év első hónapjaiban még nem volt kellően érzékelhető a növekedés és a foglalkoztatottság kedvező alakulása, valamint az ebből várható adóbevételi többlet.

Így a 2014. év első felében a Kormány elővigyázatossági lépésként, a hiányszint és az adósság biztosítása érdekében mintegy 110 milliárd forintos, az államháztartási egyenleg javítását célzó intézkedésről döntött. Ennek keretében olyan rendelkezéseket hozott (zárolások, Beruházási Alap kiadásainak átütemezése), melyek elsősorban az állam működési kiadásainak csökkentésére irányultak.

Az év második felében a gazdaság megindult élénkülésének, az egyes kiadási tételeknél jelentkező megtakarításoknak, illetve a kedvezőbb bevételnek köszönhetően egyértelművé vált, hogy a kitűzött hiánycél biztonsággal teljesíthető, sőt akár kisebb is lehet annál. A kedvezőbbé vált folyamatok lehetővé tették a kiadásoldali intézkedések feloldását, továbbá sor kerülhetett mintegy 55 milliárd forintot kitevő összegben többletkiadások finanszírozására is (pl. közútfenntartási kiadások növelése, az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer bevezetéséhez szükséges fejlesztések, az Eximbank tőkeemelése az export támogatása érdekében).

A hiánycél kedvező alakulására tekintettel – a költségvetési törvényben kapott felhatalmazás alapján – a Kormány döntése szerint sor került az Országvédelmi Alap felhasználására, így emelkedtek többek között a gyógyító-megelőző szakellátások kiadásai.

2014-ben is tovább gyarapodott az állami vagyon, többségében a közmű- és bankszektorban végrehajtott ügyletek révén. Ezek a vásárlások nem rontották az uniós módszertan szerinti hiányt.

A kedvező folyamatok jelzéseként a nettó eredményszemléletű kamatkidadásokon 55,6 milliárd forint összegű megtakarítás képződött.

Összességében megállapítható, hogy a makrogazdasági folyamatoknak és a Kormány által meghozott gazdaságélénkítő intézkedéseknek is köszönhetően a hiány a kitűzött mérték alatt teljesült.

Az államháztartás alrendszerének alakulása

Az államháztartás 2014. évi pénzforgalmi hiánya 713,5 milliárd forint lett, mely a GDP 2,2%-a. Az államháztartás központi alrendszerének hiánya a törvényi módosított 1151,5 milliárd forintos előirányzathoz képest kedvezőbben, 803,0 milliárd forintra teljesült, ez a GDP 2,5%-ának felel meg. Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 816,6 milliárd forintos deficittel, az elkülönített állami pénzalapok 5,6 milliárd forintos, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai pedig közel 8 milliárd forintos szufficittel zárták a 2014. évet.

A Kormány intézkedéseinek nyomán a 2014. évben is a bevételi és a kiadási oldalt jelentősen befolyásoló pozitív változások történtek. Néhány adónemből származó bevételi előirányzat csökkent, bizonyos adónemek módosultak, másrészt egy új adónem (reklámadó) került bevezetésre. A kiadási oldalon pedig az önkormányzati feladatok és azok finanszírozása több területen átkerült az államháztartás központi alrendszerébe.

Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 816,6 milliárd forintos hiánya alacsonyabb lett a tervezettnél. A központi költségvetés bevételei esetében a főbb adóbevételek közül az előirányzathoz képest magasabb összegben teljesültek a főbb adónemek (így pl. a társasági adó, az egyszerűsített vállalkozói adó, a pénzügyi szervezetek különadója, az általános forgalmi adó, a pénzügyi tranzakciós adó, a személyi jövedelemadó). Nagyobb mértékben teljesültek a tervezetthez képest a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei, az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések (főként a frekvenciahasználati jog meghosszabbításáért fizetett magasabb összeg következtében), valamint a kamatbevételek.

A központi költségvetés kiadásai esetében elmaradtak a törvényi előirányzattól a lakásépítési támogatások, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásai, valamint a kezességérvényesítések. Ugyanakkor magasabb mértékben realizálódtak többek között a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai (döntően a bevételi többleteikkel összhangban, illetve a központi tartalékok felhasználása miatt), a helyi önkormányzatok támogatásai, a kamatkidadások (miközben a bevételekkel csökkentett nettó kamatkidadások csökkentek), valamint az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások is.

Az elkülönített állami pénzalapok 2014. évi 5,6 milliárd forintos többlete a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 35,5 milliárd forintos, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 19,7 milliárd forintos, a Nemzeti Kulturális Alap 2,1 milliárd forintos, a Bethlen Gábor Alap 0,2 milliárd forintos, a Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap 0,01 milliárd forintos többletéből, valamint a Nemzeti

Foglalkoztatási Alap 51,5 milliárd forintos és a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Alapja 0,4 milliárd forintos hiányából alakult ki. Az elkülönített állami pénzalapok egyenlege így a 2014. évi -23,4 milliárd forintos törvényi előirányzatnál kedvezőbben alakult. A bevételi oldalon a Nemzeti Foglalkoztatási Alap szakképzési hozzájárulásból befolyt bevételei, valamint az alapot megillető egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék bevételei lettek magasabbak. Ezen túlmenően a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap innovációs járulékbevételeiből is nagyobb összeg realizálódott az előirányzatnál. A kiadások közül elsősorban a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap kiadásai maradtak el a törvényi módosított előirányzattól.

A társadalombiztosítási alapok a 2014. évet közel 8 milliárd forintos többlettel zárták, ami a Nyugdíjbiztosítási Alap 7,5 milliárd forintos, valamint az Egészségbiztosítási Alap 0,4 milliárd forintos szufficitjéből tevődött össze. A bevételi oldalon az előirányzatnál kedvezőbben teljesültek többek között a Nyugdíjbiztosítási Alap szociális hozzájárulásiadó- és járulékbevételei, az Egészségbiztosítási Alap szociális hozzájárulásiadó- és járulékbevételei, az egyéb járulékok és hozzájárulások, valamint az egyéb bevételek. A kiadások esetében a törvényi előirányzattól elmaradtak a nyugellátások, a gyed és a rokkantsági rehabilitációs ellátások kiadásai.

Az államháztartás helyi önkormányzati alrendszerének 2014. évi pénzforgalmi többlete 89,5 milliárd forintot tett ki, mely mintegy 59,5 milliárd forintra kedvezőbb a tervezett 30,0 milliárd forintos szufficithez képest. A jelentős javulás egyrészt a fegyelmezett gazdálkodásnak, a működési kiadások visszafogásának, másrészt az önkormányzati feladat- és finanszírozási rendszer 2013. évi átalakításának és összehangolásának, harmadrészt pedig a hitelfelvétel feletti szigorú kormányzati kontrollnak köszönhető. Megjegyzendő, hogy az önkormányzatok gazdasági helyzetét jelentősen javította, hogy a Kormány 2012-ben megkezdte, 2014-ben pedig lezárta az önkormányzati adósságkonszolidációt.

3. Az állami feladatellátás funkcionális bemutatása, változásának jellemzői

A kormányzati funkciók mérésére nemzetközileg a "Classification of Functions of Government" (COFOG) szabványt alkalmazott. Ez a módszertani eszköz összehasonlíthatóvá és elemezhetővé teszi különböző országok kormányzati szektorának terjedelmét, céljai szerinti összetételét. A funkcionális osztályozást elsősorban a kiadások tekintetében szokás vizsgálni.

Pénzforgalomban, az államháztartás körében a 2014. évre vonatkozóan az alábbiak szerint alakult az állami feladatellátás.

a) Az államháztartási szerepvállaláson belül az **állami működési funkciók** kiadásainak aránya 18,1%-ot tett ki.

A funkciócsoporton belül az **általános közösségi szolgáltatások** az előző évi szintet meghaladva, 13,1%-ban teljesültek. Elsősorban a pénzügyi és költségvetési tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összegek növekedtek. A növekedés részben az állam vagyonszármazásaira (pl. a Főgáz, az Antenna Hungária, az MKB megszerzése) vezethető vissza, részben pedig az önkormányzatok vagyongazdálkodásával kapcsolatos jelentős többletekre.

A 2014. évben **védelemre** az államháztartás összes kiadásán belül 1,3%-ot fordított a költségvetés, hasonlóan az előző évihez. A ráfordítások közül

példaként említhető a Gripen vadászrepülőgépek bérleti díja, a bérlettel összefüggő különböző fegyverzeti, elektronikai beszerzések, valamint a nemzetközi feladatokra fordított kiadások.

A **rendvédelem és közbiztonság** javítása, a szervezett bűnözés megfékezése a 2014. évi államháztartási kiadások 3,6%-át tette ki, lényegében azonos arányt, mint 2013-ban. Ezen belül a rend- és közbiztonsági feladatok ellátására a kiadások 2,1%-át fordította a költségvetés.

- b) Az állampolgárok helyzetét javító, a társadalmi egyenlőtlenségeket mérséklő **jóléti funkciókra** (oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás) 2014-ben az államháztartás kiadásainak 54,7%-át fordították.

A funkciócsoporton belül az **oktatási tevékenységekre és szolgáltatásokra** fordított összegek a kiadások 10,3%-át tették ki, 0,2 százalékponttal többet, mint az előző évben. Ezen belül magas részarányt képviseltek a felsőfokú oktatási és az egyéb oktatási kiadások.

Az **egészségügy** területén az ellátások biztosítására, valamint az intézmények működésére az államháztartási kiadások 8,4%-át fordította a költségvetés. E funkciócsoporton belül a legnagyobb részarányt a kórházi tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások jelentették, melyek a kiadások 4,6%-át tették ki, megegyezően az előző évvel.

A **társadalombiztosítási és jóléti funkciókra** fordított összegek a kiadások 29,9%-át érték el. Ezen belül meghaladták az előző évi mértéket a szociális és jóléti intézményi szolgáltatások kiadásai. A legnagyobb részarányt a funkciócsoporton belül a nyugellátásokra fordított összegek jelentették, melyre a kiadások 17,4%-át fordították.

A **lakásügyekre, települési és közösségi tevékenységekre és szolgáltatásokra** kifizetett összegek 2014 folyamán az összk kiadások 2,8%-át tették ki.

A **szórakoztató, kulturális, vallási tevékenységek és szolgáltatások** funkcionális kiadásai az összk kiadásokon belül 3,4%-ot képviseltek.

- c) A **gazdasági funkciók** összességében a kiadások 18,4%-át tették ki, mely 1 százalékponttal magasabb, mint a 2013. évi arány. Ezen belül a közlekedési és távközlési tevékenységek, szolgáltatások funkciócsoportra fordított összegek aránya (8,3%) kiemelkedő.

A **mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodásra** fordított kiadások az összes kiadás 2,3%-át tették ki, amely meghaladta az előző évit.

A **környezetvédelemre** az összk kiadások 2,3%-át fordította az állam, mely megegyezik az egy évvel korábbi mértékkel.

- d) Az **államadósság kezelésével** kapcsolatos kiadások a tárgyévben 8,7%-át tették ki az összes kiadásnak, mely a 2013. évihez képest (8,6%) kismértékben magasabb. Az adósságkezelésben elért jelentős megtakarítás ugyanis nem a kiadások csökkenésében, hanem a kamatbevételek növekedésében mutatkozott meg.

4. Adó- és járulékpolitika

2014-ben a korábbi években kialakított keretrendszer fenntartása mellett az adópolitika a munkát terhelő adók további csökkentésére, a vállalkozói környezet javítására, valamint a gazdaság fehérítésére irányult. A meghozott intézkedések sikerét mutatja a három fő adónemből (személyi jövedelemadó, áfa, társasági adó) származó bevételek bázisévhez mért dinamikus bővülése, melyben a gazdasági növekedés mellett a gazdaság fehéredése is szerepet játszott.

A **személyi jövedelemadó** esetében bevezetésre került a nyugdíjbiztosítási kedvezmény, amely bővíti az adó feletti rendelkezések körét, és elősegíti az öngondoskodást. A személyi jövedelemadóban igénybe vehető családi kedvezmény kiterjesztésével pedig a Kormány lehetővé tette, hogy a családok a személyi jövedelemadóból igénybe nem vett kedvezményt érvényesítsék a 7%-os egyéni egészségbiztosítási járulékból és a 10%-os nyugdíjjárulékból is.

Az **általános forgalmi adó** tekintetében változás, hogy 2014. január 1-jétől az élő és félszertés áfája 27%-ról 5%-ra csökkent. Az egyes mezőgazdasági termékekre alkalmazott fordított adózás eredetileg 2014. június 30-án lejáró rendelkezései 2018. december 31-ig meghosszabbításra kerültek. A tárgyévi bevételeket jelentősen befolyásolta a pénztárgépek adóhatóságához történő online bekötése, mely a 2014. év során fokozatosan valósult meg, és járult hozzá nemcsak a kiskereskedelmi értékesítések, hanem a beszerzéseken keresztül a termelési-értékesítési lánc kifehéredéséhez.

A **társasági adózás** területén 2014. január 1-jétől bővítésre kerültek a K+F tevékenységet, illetve a kis- és középvállalkozások beruházásait ösztönző kedvezmények. A cégek a saját tevékenységükhöz kapcsolódó K+F közvetlen költsége után igénybe vehető adóalap-kedvezményt 2014-től kapcsolt vállalkozásaik bevonásával csoportosan érvényesíthetik. A kis- és középvállalkozások tárgyi eszköz beruházásra fordított hiteleik kamata utáni adókedvezmény mértéke 2014-től 40%-ról 60%-ra emelkedett.

A 2014. évtől a **közművezetékek adója** esetében a hírközlési vezetékek utáni sávosan degresszív adókedvezmény növekedett (200 km hírközlési vezetékhszig 100%-os, 200-350 km vezetékhszig között 70%-os, 350-500 km vezetékhszig között 25%-os kedvezmény jár).

2014 augusztusától bevezetésre került a **reklámadó**. A reklámadó mértékét a törvény a reklámközzétévő adóalany esetében egy sávosan progresszív adómértékrendszert alkalmazva állapította meg.

Illetékek esetében 2014. január 1-jétől nemcsak a 35 év alattiakat, hanem bármely vagyonszerzőt megilleti a 12 havi pótlékmentes részletfizetési kedvezmény. Továbbá a házastársak közötti vagyonmozgások, illetve a házastársi vagyonszerzés megszüntetésével realizálódó vagyonszerzés illetékmentessé vált.

II. A KÖZPONTI KORMÁNYZAT 2014. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

A. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ELŐIRÁNYZATAI

1. Bevételi előirányzatok

1.1. Gazdálkodó szervek befizetései

A 2014. évre vonatkozó költségvetés **társasági adó** címén 358,8 milliárd forintot irányzott elő. A tervezettel szemben a tényleges adóbevétel 394,8 milliárd forint (a 496,8 milliárd forint bruttó befizetés és a 102,0 milliárd forint kiutalás különbsége) lett, vagyis a vállalkozások az előirányzatnál 36,0 milliárd forinttal (10%-kal) több társasági adót fizettek a költségvetésbe. A magasabb teljesülés több tényező eredőjeként adódott. A ténylegesen befizetett adó összegére pozitívan hatott a tervezettnél magasabb GDP-növekedés, a bázisúvra vonatkozó adóbevallásokban bevallott magasabb adókötelezettség és a vállalatok 2014. évi becsült eredménynövekedése. A társasági adó keretében bevallott hitelintézeti hozzájárulás magasabb, valamint a kisvállalati adózásra áttérők számának tervezetthez képest alacsonyabb teljesülése szintén hozzájárult a társaságiadó-bevételek kedvező alakulásához.

A **hitelintézeti járadék** esetében a 2014. évre előirányzott költségvetési bevétel 22,6 milliárd forint volt. A tervezettel szemben a tényleges költségvetési bevétel 20,6 milliárd forint lett, amely 2,0 milliárd forinttal, 8,9%-kal maradt el az előirányzattól. Az elmaradás hátterében az államilag támogatott hitelek állományának vártnál nagyobb csökkenése áll.

Cégautóadóból a központi költségvetésnek 31,7 milliárd forint bevétele keletkezett, tehát a 2014. évre tervezett 34,5 milliárd forint cégautóadó-bevétel 91,8%-ban teljesült. A költségvetési előirányzattól való elmaradás a bázishatásra és a cégautó-állomány átrendeződésére vezethető vissza.

Az **energiaellátók jövedelemadó**jából a 2014. évre vonatkozó költségvetési törvény 61,1 milliárd forint bevételt irányzott elő. A tényleges 2014. évi adóbevétel 35,0 milliárd forint volt, amely a költségvetési előirányzathoz képest 26,1 milliárd forintos, 42,8%-os elmaradást mutat. A változást a bázisúvi kötelezettség alacsonyabb teljesülése magyarázza, melyben jelentős szerepe volt a 2013. év során végrehajtott rezsicsökkentések adóalap-csökkentő hatásának.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó** (eva) címén a 2014. évi költségvetési törvény 67,0 milliárd forintot irányzott elő. A 2014. évi tényleges költségvetési bevétel 96,8 milliárd forint lett, vagyis a vállalkozások az előirányzatnál 29,8 milliárd forinttal (44,5%-kal) több evát fizettek a központi költségvetésbe. A 2014. évi tényleges adóbevétel előirányzathoz viszonyított magasabb teljesülésének oka, hogy az adónem hatálya alá tartozó vállalkozások vártnál mérsékeltebb adóalap-növekedésének egyenlegrontó hatását ellensúlyozta a kisadózó vállalkozások tételes adójára és a kisvállalati adóra áttérők számának a tervezettől való elmaradása.

A 2014. évben **energiaadó** címén 14,6 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek, mely 23,1 milliárd forint befizetés és 8,5 milliárd forint visszautalás eredőjeként adódott. Az adóbevétel az éves előirányzattól (17,3 milliárd forint)

2,7 milliárd forinttal (15,5%-kal) maradt el. Az alacsonyabb teljesülést a kisebb energiafelhasználás indokolta.

A **környezetterhelési díj** címén 5,7 milliárd forint volt a befizetés, amelyből mindössze 0,2 milliárd forint visszatérítés történt, ezáltal a pénzforgalmi bevétel 5,5 milliárd forint lett, amely az éves előirányzat 72,9%-a.

Bányajáradék címén 2014-ben összesen 63,0 milliárd forint bevétel keletkezett, ami 2,0 milliárd forinttal maradt el az előirányzott 65,0 milliárd forinttól. A kisebb teljesülés a Brent kőolaj tőzsdei jegyzésárának 2014. év végi csökkenéséből adódott. A bányajáradék mintegy 98%-a a kőolaj- és földgázkitermelésből származott.

Játékadóból a 2014. évre vonatkozó költségvetési törvény 33,0 milliárd forint bevételt irányzott elő. A tényleges adóbevétel 34,6 milliárd forint volt, amely a költségvetési előirányzatot 1,6 milliárd forinttal, 4,7%-kal haladta meg. A többlet háttérben egyrészt a bázisévi bevétel mintegy 0,9 milliárd forint összegű magasabb teljesülése, másrészt a 2014. október 4-től Magyarországon is bevezetett EuroJackpotból származó bevétel, valamint az egyes játéknemekben (kaparós sorsjegyek, Puttó) az előzetesen vártnál erőteljesebb forgalombővülés állnak.

Az **egyéb befizetések** jogcímen 24,2 milliárd forint bevétele származott a költségvetésnek. Ez a teljesítés az előirányzat (21,3 milliárd forint) 113,4%-át tette ki. A gazdálkodó szervezetek egyéb befizetéseit az állami adóhatóság által beszedett bírságok, pótlékok tették ki. Az egyéb kötelezettség soron jelennek meg a megszűnt adónemekből származó be- és kifizetések is.

Az **egyéb központosított bevételek** mérlegsoron az éves 327,0 milliárd forintos bevétel valamelyest elmaradt a törvényi előirányzattól (95,3%). Az összességében alacsonyabb teljesítés elsősorban az alábbiakkal magyarázható:

- A környezetvédelmi termékdíjknál az előirányzathoz viszonyított kismértékű elmaradás (96,4%) oka az elektromos és elektronikai berendezések termékkör esetében történt több milliárd forintos termékdíj-visszaigénylés.
- A megtett úttal arányos útdíj esetében a bevételek szintén elmaradtak valamelyest a tervezettől (95,3%). Ennek háttérében az áll, hogy az új díjrendszer bevezetése 2013. július 1-jén történt, emiatt a bevételek tervezése során számos tényező bizonytalan volt, pl. nem álltak rendelkezésre gyakorlati tapasztalatok a forgalmi teljesítményekről. Az úthasználati szokások is megváltoztak a díjrendszer bevezetésével: a felhasználók racionalizálták fuvarjaikat, valamint némileg változtak a preferált útvonalak is.
- A hulladéklerakási járuléknál az eredetileg tervezett bevétel alig több mint fele folyt be (59,9%), melynek oka egyrészt, hogy a szelektív hulladékgyűjtés és a hulladékok hasznosításának előtérbe kerülésével csökkent a lerakott hulladék mennyisége, másrészt a járulék mértékének duplájára emelkedése (3000 forintról 6000 forintra) – a rezsicsökkentés bevezetése és egyéb fizetési kötelezettségek terhe mellett – nehézségeket okozott a hulladékgazdálkodási társaságok működésében. Így forráshiány miatt nem voltak képesek (teljes egészében) teljesíteni a járulékfizetési kötelezettségüket.
- A bírságbevételek is alacsonyabb szinten teljesültek a tervezetthez képest (86,6%). Ezen belül is kiemelendő az objektív közigazgatási bírságbevétel, ahol az eredetileg tervezett 20,0 milliárd forintnak alig több mint a fele folyt be.

Az átlagot meghaladó jövedelemtermelő-képességgel rendelkező szektorok adóztatásának erősítése és a költségvetési egyensúly biztosítása céljából a **pénzügyi szervezeteknek** 2010-től **különadó**t kell fizetniük. A 2014. évre vonatkozó költségvetés ezen adónemben 144,0 milliárd forint bevételi előirányzatot tartalmazott. A 2014. évi teljesülés 148,6 milliárd forint volt, amely 4,6 milliárd forinttal (3,2%-kal) magasabb az előirányzatnál. A többletet a bázisévi (visszaigénylések nélkül számított) bruttó bevétel magasabb teljesülése indokolja, melynek háttérében az áll, hogy egyes adózók adóbevallása a tervezéskor még nem állt rendelkezésre.

Az **egyes ágazatokat terhelő különadó** 2013. január 1-jével megszűnt, de az áthúzódó pénzforgalmi hatás miatt még jelentkezett kiutalás. A 2014. évre vonatkozóan ebben az adónemben 1,0 milliárd forint visszautalás történt.

A **kisadózók tételes adójából** (kata) a 2014. évben a központi költségvetésnek 42,2 milliárd forint bevétele keletkezett, tehát a 2014. évre előirányzott 78,0 milliárd forint bevétel 54,1%-ban teljesült. Az elmaradást, az átlépők számának folyamatos növekedése ellenére, a tervezetthez képest alacsonyabb adózási létszám (éves átlagban 91 ezer adózó) indokolja, ugyanakkor ki kell emelni, hogy az így keletkezett bevételkiesés más adónemek és járulékok esetében a tervezetthez képest bevételtöbbletet eredményezett.

Kisvállalati adóból a 2014. évre vonatkozó költségvetési törvény 45,4 milliárd forint bevételt irányzott elő. A 2014. évi költségvetési bevétel 12,7 milliárd forint lett, amely mintegy 32,7 milliárd forinttal kevesebb, mint az előirányzat (annak mintegy 28%-a). Ennek fő oka az adónemre áttérő vállalkozások számának a tervezettől való elmaradása. A bevételkiesés ugyanakkor más adónemek esetében a tervezetthez képest bevételtöbbletet eredményezett.

A 2014. évi költségvetés **közműadó** címén 53,0 milliárd forint bevételt irányzott elő. A tényleges 2014. évi adóbevétel 55,0 milliárd forint volt, amely a költségvetési előirányzatot 2,0 milliárd forinttal, 3,8%-kal haladta meg, ennek háttérében az előzetesen becsülnél magasabb adóalap áll.

Reklámadóból a 2014. évben a központi költségvetésnek 3,3 milliárd forint bevétele származott. A reklámadó új adónem, 2014 augusztusától került bevezetésre, ezért a költségvetési törvény reklámadóra nem tartalmazott előirányzatot.

1.2. Fogyasztáshoz kapcsolt adók

A 2014. évben nettó 3035,6 milliárd forint **általános forgalmi adó** (áfa) bevétele származott a költségvetésnek, amely az előirányzatot (3014,1 milliárd forint) 21,5 milliárd forinttal (0,7%-kal) haladta meg. A nettó áfaegyenleg az 5140,9 milliárd forintos bruttó befizetés (ebből 4800,8 milliárd forint a belföldi és 340,1 milliárd forint az import- és dohánytermékek utáni befizetés) és a 2105,3 milliárd forintot kitevő visszautalások eredőjeként adódott. A magasabb teljesülés a gazdaság fehéredését célzó intézkedéseknek köszönhető. Az infláció mértéke a várttól elmaradt, melynek áfabevételekre gyakorolt negatív hatását azonban kompenzálta a fogyasztási volumenek vártnál kedvezőbb alakulása és elsősorban az online pénztárgépeknek köszönhető gazdaságfehéredés.

A 2014. évben **jövedéki adó** címén nettó 918,9 milliárd forint pénzforgalmi bevétel származott a költségvetésnek, mely az éves előirányzatnál (931,9 milliárd forint) mintegy 13 milliárd forinttal (1,4%-kal) kevesebb. Az elmaradást főként a

dohánytermékek forgalmának csökkenése indokolta. A bevételek legnagyobb hányadát – mintegy 58%-át – továbbra is az üzemanyagok termékcsoportjában keletkezett 536,4 milliárd forintos befizetés tette ki. A bevételek közel 31%-át kitevő dohánytermékek jövedékiadó-bevétele 287,9 milliárd forint volt. A szeszesitalok és egyéb termékek a jövedékiadó-bevételek mintegy 10%-át jelentették, 94,6 milliárd forintot.

A 2014. évben **regisztrációs adó**ból nettó 18,8 milliárd forint bevétel származott a költségvetésnek, mely 18,9 milliárd forint befizetés és 0,1 milliárd forint visszautalás eredőjeként adódott. A nettó adóbevétel az éves előirányzatot (16,3 milliárd forint) 2,5 milliárd forinttal (15,3%-kal) haladta meg, melynek háttérében a gépjárműpiac vártnál nagyobb mértékű fellendülése áll.

A 2014. évben **távközlési adó** címén közel 56 milliárd forint bevétel származott a költségvetésnek, mely az éves előirányzattól (57,0 milliárd forint) 1,0 milliárd forinttal (1,8%-kal) maradt el. Az alacsonyabb teljesülés háttérében az adóalap tárgyévben tapasztalt csökkenése áll.

A 2014. évben **pénzügyi tranzakciós illeték**ből 277,9 milliárd forint bevétel származott a költségvetésnek. Az adóbevétel az éves előirányzatot (269,4 milliárd forint) 8,5 milliárd forinttal (3,2%-kal) haladta meg. Az előirányzat magasabb teljesülésének oka a Magyar Államkincstár vártnál nagyobb befizetése.

Biztosítási adóból 2014-ben a központi költségvetésnek 28,7 milliárd forint bevétel keletkezett, így a 2014. évre tervezett 28,0 milliárd forint biztosításiadó-bevétel 0,7 milliárd forinttal, 2,5%-kal túlteljesült. Az eltérést a biztosítási piac vártnál kedvezőbb alakulása okozta.

1.3. A lakosság befizetései

A 2014. évre vonatkozó költségvetés előirányzatként 1550,0 milliárd forint **személyi jövedelemadó**-bevétellel számolt. A személyi jövedelemadóból ténylegesen befolyt költségvetési bevétel 1589,1 milliárd forint volt (az 1657,3 milliárd forint bruttó befizetést 68,2 milliárd forint kiutalás csökkentette). A 2014. évi teljesítés az előirányzathoz képest 39,1 milliárd forinttal, 2,5%-kal magasabb. Az előirányzatot meghaladó adóbevétel több tényező eredőjeként adódott: a tervezettnél kedvezőbb foglalkoztatási és bérdinamikának, illetőleg a legális foglalkoztatás bővülésének köszönhetően a vártnál magasabb a bértömeg, az alacsonyabb kamatszint ugyanakkor kedvezőtlenül hatott a bevételekre. Az előirányzat túlteljesüléséhez a kisadózók tételes adóját választó adózók számának tervezettől való elmaradása is hozzájárult.

A 2014. évben a költségvetésnek **egyéb lakossági adóbefizetések**ből 443,9 millió forint bevétel származott, mely az éves előirányzatot (200,0 millió forint) 243,9 millió forinttal (122%-kal) haladta meg. A fenti összegből közel 16,9 millió forintot tett ki a bérfőzési szeszáadó, 353,3 millió forintot a lakossági vámbefizetések és mintegy 73,7 millió forintot a NAV értékesítési bevételi számlára érkezett összeg. A magasabb teljesülés a lakossági vámbefizetések vártnál kedvezőbb alakulásának köszönhető.

Az **illetékbecfizetések**ből a központi költségvetésnek 120,3 milliárd forint bevétel származott, amely a költségvetési előirányzatot (110,0 milliárd forint) 10,3 milliárd forinttal (9,3%-kal) haladta meg. Ennek háttérében a NAV által kezelt

örökösödési, ajándékozási és visszerhes illetékek magasabb teljesülése áll, melyet részben mérsékelt az eljárási illeték utáni bevételek alacsonyabb összege.

Gépjárműadóból 2014-ben a központi költségvetés bevételi előirányzata 39,0 milliárd forint volt. A tényleges bevétel 42,4 milliárd forintot tett ki, amely az előirányzatnál 3,4 milliárd forinttal, 8,7%-kal jobban teljesült. A növekedés a magasabb bázisbevételekhez és a gépjárműállomány bővüléséhez köthető.

Az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény II. fejezete szabályozza a magánszemélyek 75%-os különadóját. A **magánszemélyek egyes jövedelmeinek különadója** címén a 2014. évre vonatkozó költségvetés előirányzatként 0,9 milliárd forinttal számolt, a különadóból ténylegesen 1,5 milliárd forint bevétel keletkezett.

1.4. A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei

1.4.1. A költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételeinek alakulása

A fejezetek – központi költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok együtt – a 2014. évben 3629,5 milliárd forint nem költségvetési támogatásként kezelt bevételt értek el, mely összeg 152,7 milliárd forinttal (4,4%-kal) meghaladta az előző évben realizált 3476,8 milliárd forint saját bevételt. A 2903,6 milliárd forint összegű eredeti bevételi előirányzathoz képest ez 725,9 milliárd forintos (25%-os) eltérés.

Az eredeti előirányzathoz képesti növekedésből 48,8%-ot a működési célú, államháztartáson belülről kapott támogatások, 26,3%-ot a felhalmozási célú, államháztartáson belülről kapott támogatások, 11,3%-ot a felhalmozási célú átvett pénzeszközök, 11,8%-ot az intézményi működési bevételek, 1,6%-ot a közhatalmi bevételek tették ki.

A bevételi növekedés mintegy 92,4%-a az intézményi körben, 7,6%-a a fejezeti kezelésű előirányzatoknál jelentkezett.

1.4.2. Fejezeti kezelésű előirányzatok EU támogatásai

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei közül 2014-ben összesen 1668,9 milliárd forint származott európai uniós forrásból, amely 85,1 milliárd forinttal magasabb a 2013. év teljesülésénél, és az eredeti törvényi előirányzat 97,5%-os teljesítését jelenti. A teljesítéshez a 2007-2013-as programozási időszakra jóváhagyott operatív programok járultak hozzá, a 2014-2020-as programozási időszakra tervezett új operatív programok kapcsán 2014-ben nem folyt be bevétel a központi költségvetésbe.

A bevételek döntő hányada a 2007-2013 közötti programozási időszak operatív programjainak megvalósítását szolgálta. Ezen belül a két legjelentősebb program a **Nemzeti Stratégiai Referenciakeret** (a továbbiakban: NSRK) és az **Új Magyarország Vidékfejlesztési Program** (a továbbiakban: ÚMVP).

Az **NSRK** keretében megvalósuló programoknál az uniós bevétel 1454,2 milliárd forint volt, amely az egyes hónapokban – igazodva az operatív program számlák egyenlegéhez – eltérő arányban járult hozzá a kiadások finanszírozásához. Az EU-bevétel mellett a jogosulatlanul igénybe vett támogatások visszaköveteléséből további 13,4 milliárd forint egyéb bevétele is keletkezett a költségvetésnek.

Az NSRK operatív programjai esetén a kedvezményezettek részére az uniós támogatást a központi költségvetés minden esetben megelőlegezi, és csak a kifizetést követően történik meg az uniós támogatás központi költségvetés részére történő visszapótlása. A közösségi hozzájárulás rendezését erősen befolyásolta, hogy az Európai Unió költségvetését a 2014. év során forráshiány jellemezte. A forrásszükségletet rendező uniós költségvetés-módosító javaslat csak 2014 decemberében került elfogadásra Brüsszelben, így az év utolsó hónapjában rekordösszegű jóváírás érkezett az Európai Bizottságtól. Ennek köszönhetően a tervezett uniós bevételi arány a 15 operatív programból 10 program esetében magasabban teljesült, azonban 32,8 milliárd forint forráshiány miatt 2014-ben már nem tudott befolyjni a központi költségvetésbe.

Az **ÚMVP** eredeti 163,9 milliárd forintos uniós bevételi előirányzata 183,9 milliárd forint összegben, 112,2%-on teljesült. A bevétel 22,5%-kal haladta meg a 2013. évi tényadatot. Az EU-bevétel mellett a jogosulatlanul igénybe vett támogatások visszaköveteléseiből további 10,7 milliárd forint egyéb bevétele is keletkezett a költségvetésnek, így a bevételek együttes összege 30,7 milliárd forinttal meghaladta az eredeti előirányzatot.

Az ÚMVP egyes tengelyei között különböző mértékben teljesült a bevétel. A bevételi előirányzat a mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása (I. tengely) és a környezet és vidék fejlesztése (II. tengely) esetén a tervezett előirányzathoz képest alacsonyabban, míg a többi tengely esetében magasabban teljesült.

A Halászati Operatív Program (a továbbiakban: HOP) keretében 1,3 milliárd forint uniós forrás lehívása valósult meg, szemben az előirányzott 1,9 milliárd forinttal. A 67,8%-os teljesülés oka a III. tengelyen tervezett Közösségi Halmarketing Program beindulásának elhúzódása.

Az **Európai Területi Együttműködés** (a továbbiakban: ETE) célkitűzés fő célja, hogy elősegítse az Európai Unió erőteljesebb integrációját, harmonikus és kiegyensúlyozott fejlődését. Az ETE jogcímcsoport 10 előirányzatán együttesen 21,7 milliárd forint összegben teljesült bevétel, amelyből 20,2 milliárd forint az Európai Uniótól, míg 1,5 milliárd forint visszafizetésekől származott. Az eredeti előirányzat szerinti 17,2 milliárd forinthez viszonyítva az uniós bevételek teljesülése 117,3%-os arányt jelent. A jogcímcsoporton belül a határon átnyúló programok kifejezetten jól teljesítettek; az eredeti bevételi előirányzat 4 program esetében magasabban teljesült.

Az egyéb uniós támogatások közé hét fejezet támogatási jogcímei tartoznak. A legjelentősebbek: az EGT/Norvég Alap, a Svájci Alap, a Transzeurópai Közlekedési Hálózat (a továbbiakban: TEN-T), a Szolidaritási Programok, valamint a költségvetésen kívüli Európai Mezőgazdasági Garancia Alap belpiaci támogatásait kiegészítő nemzeti támogatások (pl. Igyál tejet, Iskolagyümölcs program, Méhészeti Nemzeti Program, Egyes speciális szövetkezők (TÉSZ) támogatása stb.).

Az előirányzatok együttes uniós bevétele a tervezett 27,0 milliárd forinttal szemben 9,3 milliárd forintban teljesült, továbbá 0,9 milliárd forint egyéb bevétel is keletkezett.

Az elmaradás egyik oka, hogy az EGT és Norvég Alapok esetében az egyeztetések még nem zárultak le Magyarország és Norvégia között.

1.5. A központi költségvetési szervektől származó befizetések

A központi költségvetési szervektől származó befizetések 2014-ben összesen 30,6 milliárd forint összeget tettek ki. A legjelentősebb tétel a teljesen saját bevételből gazdálkodó intézmények részére meghatározott befizetési kötelezettségek 25,5 milliárd forintos teljesítése. A 2013. évi előirányzat-maradvány terhére előírt befizetési kötelezettségből 0,3 milliárd forint, a munkahelyvédelmi akcióterv részeként jelentkező szociális hozzájárulási adóból érvényesített kiadási megtakarítás miatt 4,0 milliárd forint, valamint az egyéb befizetések jogcímen 0,8 milliárd forint folyt be.

1.6. Elkülönített állami pénzalapok befizetése

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap részére 2014-ben 10,0 milliárd forintos befizetési kötelezettség volt előírva. Az alap teljesítette a befizetést a tudásintenzív, nagy hozzáadott értéket teremtő és nemzetgazdasági növekedést ösztönző kutatásfejlesztési tevékenységek finanszírozásának elősegítése érdekében.

1.7. Helyi önkormányzatok befizetései

A helyi önkormányzatoktól a 2014. évben összesen 23,1 milliárd forint befizetés érkezett, mely alapvetően három forrásból származott:

- a tárgyévet megelőző évi önkormányzati elszámolások alapján, a kincstári felülvizsgálat, illetve az Állami Számvevőszék ellenőrzése során megállapított, jogtalanul igénybe vett és a tárgyévben a központi költségvetésbe visszafizetett hozzájárulások és támogatások összegeiből, valamint ezek igénybevételi, kiegészítő és késedelmi kamatából,
- a helyi önkormányzatoknak a 25 év alatti, valamint az 55 év feletti, továbbá a képzettséget nem igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállalók, valamint a gyesről visszatérő és tartós munkanélküliség után elhelyezkedő munkavállalók foglalkoztatásához kapcsolódó 2013. évi szociális hozzájárulásiadó-változásból eredő kiadási megtakarításokhoz kapcsolódó befizetésekből, valamint
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 74. §-ában foglaltaknak megfelelően fizetendő hozzájárulásból.

1.8. Nyugdíjbiztosítási Alap befizetése

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2014-ben összesen 184,7 milliárd forintot fizetett be a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetbe.

A 2014. évi költségvetési törvény 26. § (5) bekezdése felhatalmazta a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős minisztert, hogy a 2014. évi központi költségvetés január-november havi előzetes tényadatai alapján az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben befizetési kötelezettséget határozzon meg a Nyugdíjbiztosítási Alap terhére, a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet javára. A Nyugdíjbiztosítási Alap e jogcímen teljesített befizetési kötelezettsége a 2014. évben 183,4 milliárd forint volt.

A Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról szóló 2014. évi LXII. törvény 18. §-a alapján a Nyugdíjbiztosítási Alap 2013. évi, 1,3 milliárd forintos összegű többletét befizette a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet Nyugdíjbiztosítási Alap befizetése alcímére.

1.9. Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések

Az állami vagyonnal kapcsolatos tételek alapvetően

- az állami vagyonnról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.),
- a Magyar Fejlesztési Bankról szóló 2001. évi XX. törvény,
- a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (Nfatv.),
- az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény és az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételtől szóló 2012. évi CCXVII. törvény

hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodásból eredő bevételeket foglalják magukban. Ugyancsak e bevételek között szerepelnek egyes koncessziós szerződésekből, illetve a frekvenciahasználati jogok értékesítéséből származó befizetések.

A 2014. évben hatályos Áht. rendelkezései szerint az állami vagyonnal összefüggő bevételek egy része megjelenik a központi költségvetés mérlegében, más részük (a kölcsön-visszatérülések, kötvénykibocsátás bevétele) finanszírozási bevételnek minősülnek, amelyek nem érintik a központi alrendszer egyenlegét.

Az állami vagyonnal való gazdálkodás kapcsán a 2014. évre 209,9 milliárd forint összegű bevételt tartalmazott a költségvetés, amelynek nagyságrendjét az értékesítésekből eredő befizetések határozták meg. A 275 milliárd forint összegű bevételek összességében a tervezettnél 65 milliárd forinttal kedvezőbben alakultak, döntően a terven felüli részvényértékesítésnek, valamint a frekvenciahasznosítási jogokkal kapcsolatos bevétel többletének köszönhetően. Meghaladta a tervezettet az osztalékbefizetések és a kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételek összege is.

Az állami vagyon elemeinek értékesítéséből az előirányzott 155,1 milliárd forintot jelentősen (44,5 milliárd forint) meghaladó bevétel származott, ezen belül azonban az ingatlanértékesítések elmaradást mutatnak.

Az értékesítési bevételek közel 66%-át a frekvenciahasználati jogok értékesítéséhez kapcsolódó egyszeri bevétel tette ki. A szélessávú szolgáltatásokhoz kapcsolódó frekvenciahasználati jogosultság ellenértékeként három szolgáltató együttesen 130,6 milliárd forintot fizetett. A tervezett összeget közel 9%-kal meghaladó bevétel a 1800 MHz-es frekvenciasávban kialakított csomagok iránti keresletből adódó árverseny eredménye. A további 0,2 milliárd forint a 450 MHz-es frekvenciasávért fizetett összegből származott.

Az állam tulajdonában lévő társasági részesedések értékesítésének közel 41,9 milliárd forint összegű vételára teljes egészében többletbevételt jelentett, ilyen típusú bevétel nem szerepelt a tervben. A bevétel összegét alapvetően meghatározó értékesítési ügylet a Kormány döntése alapján, az első nemzeti közmű-szolgáltatási rendszer kialakítása érdekében valósult meg. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) az állami tulajdonú (szintén 2014-ben állami tulajdonba vett) 50% + 1 szavazatnyi hányadot megtestesítő törzsrészvény és 1 darab elsőbbségi részvény mértékű Főgáz-részesedést értékesített az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (MFB)

részére 2014 decemberében, 41,8 milliárd forintért. E bevételtípus az értékesítési bevételeknek közel 22%-át teszi ki.

A fenti bevételek adták az értékesítési bevételek közel 90%-át. A fennmaradó hányad nagy része (9%-a) az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételtől szóló törvény hatálya alá tartozó, az állam vagyonában forgalomképes vagyoni értékű jogként nyilvántartott kibocsátási és légiközlekedési egységek értékesítéséből származott. Az együttesen 17,5 milliárd forint összegű bevétel döntő része a nem légiközlekedési egységek értékesítéséből származott. Ez az értékesítés elmaradást (közel 6%) mutat a tervezetthez képest, mivel emelkedtek ugyan a kvótaegységárak, azonban az Európai Bizottság döntése alapján év közben ideiglenesen elvonásra került az értékesíthető kvótamennyiség 37%-a, amely kiesést nem tudta kompenzálni a magasabb ár.

Az MNV Zrt. ingatlanértékesítés-bevételi terve a 2013. évben sem számolt az ingatlanpiac jelentős megélénkülésével, de a tényleges teljesítés – számos sikertelen pályázatát követően – elmaradt a 8,0 milliárd forintra tervezett összegtől. A pénzforgalommal járó tényleges bevételt alapvetően a kisebb összegű értékesítések adták, a tervezett összeget meghatározó egy nagy értékű ingatlan értékesítése meghiúsult. Növelte viszont e bevételek értékét az ingatlancserék elszámolása, melynek legjelentősebb tétele a Táncsics börtön újra állami tulajdonba kerülését eredményező ügylet volt, melynek értéke 5,6 milliárd forintot tett ki.

2014-ben számottevő állami tulajdonú termőföld értékesítésére nem került sor, a tervezett 8,5 milliárd forintos összegnek mindössze közel 10%-a teljesült. A Nemzeti Földalap hasznosításának fő formáját a földbirtok-politikai irányelvekhez igazodva elsősorban a haszonbérbeadás jelentette, az értékesítés csak olyan ingatlanok esetében jöhetett szóba, amelyek haszonbérbeadással nem, vagy nagyon nehezen, esetleg gazdaságtalanul voltak hasznosíthatóak (kis térmértékű, elszórtan elhelyezkedő, osztatlan közös tulajdonú stb. ingatlanok). A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet már 2013-ban megkezdte az értékesíthető területek eladásának előkészítését, így tavaly a bevételek mértékében a korábbi évek bevételeihez képest jelentős növekedés mutatkozik, a tervezetthez képest viszont a területek adottságaiból eredő nehézkes értékesítés és az alacsony piaci kereslet miatt nagyságrendi elmaradás mutatkozik.

Az állami vagyongazdálkodás bevételeinek 20%-át a hasznosítási bevételek jelentették. Az 55,9 milliárd forint hasznosítási bevétel meghatározó részét (64%-át) az osztalékbevételek adták. Az osztalékok jelentik évek óta a vagyonhasznosítás legnagyobb bevételi típusát, és – a korábbiakhoz hasonlóan – 2014-ben is többletet mutattak. A 35,6 milliárd forint osztalékfelvonás közel 25%-kal magasabb az előirányozottnál a MOL Nyrt. – tervhez képesti – befizetési többlete miatt. Az osztalékok közel 97%-át tavaly is a stabilan osztalékképes négy társaság fizette be (MOL Nyrt.: 13,1 milliárd forint, MVM Magyar Villamos Művek Zrt.: 10,2 milliárd forint, Szerencsejáték Zrt. 8,5 milliárd forint és Richter Nyrt.: 2,7 milliárd forint).

A hasznosítási bevételek további tételei a haszonbérleti, bérleti, vagyongazdálkodási és a koncessziós díjak.

A termőföldért fizetett 10,9 milliárd forint összegű haszonbérleti díjak közel 45%-kal meghaladták a tervezettet. A többletbevétel alapvetően a 2013. évről áthúzódó, illetve a korábbi évekre járó díjak számlázásának rendbetétele miatt befolyt összegeknek köszönhető. A haszonbérleti díjak fizetésének esedékessége jellemzően

az év végére tehető, a díjak befolyása azonban számos esetben késik. Ez a folyamat 2014-ben is megjelent, az előző évi befizetések megérkezése, továbbá a befizetések egy részének átcsúsztatása egyaránt jellemző volt. Növelte még a 2014. évi bevételeket az is, hogy a 2008-ból és 2009-ből származó szerződések egy része a haszonbérleti jog megszerzéséért járó egyszeri díj két részletben történő megfizetését engedélyezte, és e második részlet esedékessége 2014-re esett.

A bérleti díjakból származó 2014. évi 2,0 milliárd forint bevétel a társadalmi szervezetek, gazdálkodó szervezetek által bérelt állami tulajdonú ingatlanok bérleti jogviszonyaiból, továbbá központi költségvetési szerveknek továbbszámlázott bérleti díjakból származott.

A vagyonkezelői díjak 2014-re meghatározóan a gazdasági társaságoktól, illetve kisebb részben társadalmi szervezetektől, valamint ingatlanok vagyonkezelésbe adásából származó bevételeket foglalják magukban, együttesen 2,9 milliárd forint értékben.

A koncessziókból származó díjbevételek is az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek között jelennek meg, ezek azonban nem tartoznak a Vtv. hatálya alá, illetve az MNV Zrt. hatáskörébe. A szerencsejáték-tevékenységhez kötődő, az infrastruktúra és a bányatevékenység után fizetendő, továbbá a dohány-kiskereskedelem jogának megszerzéséért járó koncessziós díjak együttes összege 4,4 milliárd forint, amely a tervezett összegnek mindössze a 83%-a. Az első két típusnál elmaradás jelentkezik a tervhez képest, az utóbbi két koncesszió viszont többletteljesítést mutat. A nagyobb volumenű elmaradás a szerencsejáték-tevékenységgel kapcsolatos díjnál mutatkozott, amely annak következménye, hogy egy koncesszióba vevő esetén a koncessziós időszak kezdete 2015-re tolódott.

Az értékesítési és a hasznosítási bevételek közé nem sorolható egyéb bevételek (19,0 milliárd forint) is javították a vagyonbevételek teljesülési arányát 2014-ben. E bevételek nagyságrendjét a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. 10,0 milliárd forint összegű tőkeleszállítása határozta meg. A tőke kivonás miatt vált indokolttá, hogy a társaság átadta közútkezelői feladatait, tevékenységének finanszírozására szolgáltatási szerződés keretében költségvetési forrást kapott. Itt jelennek meg a tulajdonosi kölcsönök után kapott kamatbevételek is, melyek összege 3,8 milliárd forint volt. 2014-ben – a korábbiakhoz képest – nagy összegű tulajdonosi kölcsön nyújtás valósult meg, a 212,2 milliárd forint összegű kölcsön közel 70%-át az MVM Magyar Villamos Művek Zrt. kapta. E bevételek között jelenik meg az uniós források felhasznált része, mely 2014-ben – a megvalósuló bruttó elszámolás következtében – az eddigieknél magasabb összeget tett ki.

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek másik típusát a költségvetési egyenleget nem érintő, finanszírozási bevételek jelentik.

A finanszírozási bevételként elszámolandó tulajdonosi kölcsön megtérülések a következők szerint alakultak:

millió forintban

Társaság	2014. év tény
MVM Magyar Villamos Művek Zrt.	141 000,0
Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	55 000,0
Lechner Lajos Tudásközpont Területi, Építésügyi, Örökségvédelmi és Informatikai Nonprofit Kft.	100,0
Radar Holding Zrt.	21,8
Museum Komplex Kft.	1,3
Összesen	196 123,1

A Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes törvénymódosításokról szóló 2010. évi CLIV. törvény 2. § (6) bekezdése alapján az alaptól térítésmentesen az államhoz került vagyonelemek értékesítéséből, hasznosításából, hozamából származó pénzeszközök finanszírozási bevételnek minősülnek. A Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alaptól átkerült vagyonelemek bevételei 2014-ben 4,7 milliárd forintot jelentettek. E bevételeknek megfelelő összeget a fenti törvény alapján az államadósság csökkentésére kellett fordítani.

1.10. Egyéb bevételek

Az egyéb bevételek 2014. évi 40,2 milliárd forintos teljesítése több mint kétszerese volt a törvényi előirányzatnak (211,6%). A bevételek közül kiemelendő az önkormányzati adósságkonszolidációval kapcsolatban – a 2014. évi költségvetésről szóló törvény 68. § (5) bekezdése alapján – a települési önkormányzatok által hiteltörlesztések fedezetére elhelyezett betétek, biztosítékok összegének befizetéséből származó 5,2 milliárd forint. Ezzel a tétellel a költségvetési törvény nem számolt. Jelentős tételt képviselt a kezesség-visszatérülés címén befolyt 4,2 milliárd forint, az előző évi maradványok átcsoportosításának technikai lebonyolításával kapcsolatban pótelőirányzat ellensúlyozása címen elszámolt 9,9 milliárd forint, valamint a tőkekövetelések visszatérüléséből befolyt 10,9 milliárd forint. Ez utóbbi bevételt az ún. kormányhitelek, valamint a magyar állam által belföldi adósoknak nyújtott hitelek törlesztései teszik ki. Ebből a kormányhitelek visszatérülése 0,3 milliárd forint bevételt, míg a belföldi adósok alárendelt kölcsöntőke-kötvényeinek törlesztése 10,6 milliárd forint bevételt eredményezett. E kötvényeknek a visszafizetése a 2013-2014. években volt esedékes.

1.11. Egyéb uniós bevételek

Az Egyéb uniós bevételek cím három tételből tevődött össze.

Ezen a jogcímen található az Európai Unió költségvetési bevételeit képező, Magyarországon beszedett, **ún. tradicionális saját források** (vámok, cukorágazati hozzájárulások) 25%-a, amely a beszedési költségek fedezeteként a hazai költségvetést illeti:

- *Vámbeszedési költség megtérítése* alcímen a központi költségvetésnek a 2014. évben közel 11 milliárd forint nemzeti vámbevétele keletkezett, amely mintegy 1,7 milliárd forinttal (18,1%-kal) haladta meg a tervezett előirányzatot.

- *Cukorágazati hozzájárulás beszédési költség megtérítése* alcímen 2014-ben a magyar költségvetésbe 206,2 millió forint bevétel folyt be, amely 7,4%-kal haladta meg a tervezett előirányzatot. Az uniós szabály értelmében a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által behajtott összegek 75%-25% arányban oszlanak meg az Európai Bizottság és a központi költségvetés között, a teljes beszédett összeg 824,9 millió forint volt.

Az **uniós támogatások utólagos megtérítéseként** 17,5 milliárd forint bevétel keletkezett, amely az eredeti előirányzat 76,1%-a. A teljesítés elmaradásánál közrejátszott, hogy december végén két Kohéziós Alap projektre érkezett zárásösszeg, azonban már nem kerültek bevételezésre. A részletek a következők:

- A Kohéziós Alap projektjei közül két közlekedési és hat környezetvédelmi projektnél megtörtént az utolsó 20%-ra jutó uniós bevétel elszámolása, összesen 14,1 milliárd forint összegben.
- A 2004-2006-os programozási időszak Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Programjának zárásösszegeként mintegy 2 milliárd forint folyt be a központi költségvetésbe.
- Hazai beruházként indult, majd a Közlekedés Operatív Program finanszírozásába bevont 4-es metró projekt utólagos elszámolásából 789,3 millió forint bevétel keletkezett.
- Az Európai Bizottság a Transzeurópai Közlekedési Hálózat (TEN-T) beruházások zárásösszegeként 405,1 millió forintot utalt át.
- A Leonardo da Vinci szakképzési program 1997-től 1999-ig tartó időszakára befizetett nemzeti hozzájárulás fel nem használt részének visszatérítéseként 185,3 millió forint érkezett az Európai Bizottságtól.

1.12. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

2014-ben a kamatbevételek kedvezőbben alakultak a tervezettnél, az adósságszolgálati bevételek 334,5 milliárd forintos tényszáma 242,9 milliárd forinttal haladta meg a 91,6 milliárd forintos költségvetési előirányzatot. A túlteljesítés főként a forintkamat-bevételek 241,1 milliárd forinttal magasabb, kisebb részt a devizakamat-bevételek 1,8 milliárd forinttal nagyobb tény összegének az eredménye.

A forintkamat-bevételek 332,3 milliárd forintot értek el 2014-ben. A 241,1 milliárd forintos előirányzat-túlteljesülés elsősorban a hiányt finanszírozó és adósságmegújító államkötvények kamatelszámolásai bevételi előirányzatnál következett be. Az államkötvények többszöri aukciós értékesítése során keletkező kamatbevétel esetében a tényleges bevétel 220,5 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. Ez egyrészt a tervekhez képest megemelt összegű államkötvény-értékesítésnek, másrészt az év során bekövetkezett jelentős hozamcsökkenés miatti árfolyamnyereségnek köszönhető. A hozamcsökkenés következtében az adott államkötvény-sorozat értékesítése az aukciókon a tervezetthez képest lényegesen magasabb nettó árfolyamon történt, ami a pénzforgalmi kamatbevételeket növelte. Szintén emelte a kamatbevételeket a tervezett volument lényegesen meghaladó kötvénycsere program, aminek keretében 836,9 milliárd forint összegben valósult meg rövid futamidejű kötvények hosszabb futamidejű kötvényre történő cseréje. Ezen tranzakcióval csökkenthető az elkövetkező néhány év adósságlejárat, és nő a

finanszírozás biztonsága. Ezen műveletek lejáratosi oldala a kamatkiadást, a kibocsátási oldala a kamatbevételt növelte, míg a nettó hatás a nettó kamatkiadás csökkenése volt 2014-ben. A kincstárjegyek kamatbevétele 0,1 milliárd forintot tett ki, ami a kincstári hálózatban értékesített kincstárjegyek többletbevétele.

A kamatbevételek másik jelentős tétele a Kincstári Egységes Számla (KESZ) után az MNB által fizetett kamatból származott. Ezen a címen az előirányzathoz képest 20,6 milliárd forint kamatbevétel-növekedés mutatkozott. A jegybank irányadó kamatszintje 2014 folyamán alacsonyabb lett a prognosztizáltnál, ez önmagában csökkentette volna a kamatbevételt. A KESZ-számla átlagos egyenlege ugyanakkor lényegesen magasabb lett a tervezettnél, így összességében jelentős többlet-kamatbevétel keletkezett.

A devizában jelentkező kamatbevételek összege is meghaladta az előirányzatot. A költségvetési előirányzat eredetileg 0,5 milliárd forint összegű kamatbevétellel számolt, ehhez képest a tényleges bevétel 2,2 milliárd forintot ért el.

A deviza-többletbevétel a P€MÁK (Prémium Euró Magyar Államkötvény) kibocsátása során elszámolt felhalmozott kamatbevételből és árfolyamnyereségből származott. Ezen bevétel összege a várt mértéket meghaladó értékesítés mellett 2,0 milliárd forintot tett ki. A devizaszámla-elszámolások egyéb bevételei és a mark-to-market (MtM) betétműveletek után kapott kamatok bevétele 0,2 milliárd forintot tettek ki.

2. Kiadási előirányzatok

2.1. Egyedi és normatív támogatások

Az egyedi és normatív támogatások összege a 2014. évben 283,6 milliárd forintot tett ki, amely teljesítés a 282,6 milliárd forint éves előirányzatot 0,4%-kal (1,0 milliárd forinttal) haladta meg.

E kifizetések meghatározó tételét (266,7 milliárd forint) a helyközi személyszállítási közszolgáltatások és a vasúti pályahálózat működtetésének költségterítési támogatása jelentette, amelynek célja a közlekedési közszolgáltató társaságok támogatási jogcímeihez kötődő tevékenységei bevételekkel nem fedezett, indokolt költségeinek a megtérítése volt.

A helyközi személyszállítási közszolgáltatások költségterítésének kiadási előirányzata – a törvényi előirányzatnak megfelelően – 185,5 milliárd forinttal teljesült. A kiadási előirányzat felhasználásának szabályait részletező 35/2014. (II. 19.) Korm. rendelet szerint a jogcímcsoport terhére a MÁV-Start Zrt. 141,5 milliárd forint, a GYSEV Zrt. 10,5 milliárd forint, míg az autóbusszal helyközi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó társaságok 33,5 milliárd forint költségterítési támogatásban részesültek.

A 2014. évben új elemként jelent meg a Helyközi személyszállítási közszolgáltatások korábbi költségterítések elszámolása jogcímcsoport. Az előirányzat a közösségi közlekedési szolgáltatók közszolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó korábbi évek költségterítései elszámolásának eredményeként mutatkozó költségterítési igények finanszírozását biztosította. A kiadás – a törvényi előirányzat szerint – 9,5 milliárd forinttal teljesült, amelyből a MÁV-Start Zrt. és az autóbusszal helyközi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó társaságok 4,5-4,5 milliárd forinttal, míg a GYSEV Zrt. 0,5 milliárd forinttal részesült.

A vasúti pályahálózat működtetése költségtérítésének kiadási előirányzata – a törvényi előirányzattal azonos összegben – 71,7 milliárd forinttal teljesült, ebből a MÁV Zrt. 66,8 milliárd forinttal, míg a GYSEV Zrt. 4,9 milliárd forinttal részesült.

Az Eximbank Zrt. kamatkiegyenlítése keretében került sor a szakosított hitelintézet által – a magyar áruk és szolgáltatások exportjának finanszírozása érdekében – nyújtott hitelek kamatának, valamint az e célt szolgáló finanszírozási költségek különbözetének központi költségvetés részéről történő kiegyenlítésére. 2014-ben 15,7 milliárd forint folyósítás történt, amely a törvényi előirányzatot 11,9%-kal haladta meg. A teljesítés törvényi felhatalmazás alapján külön szabályozás nélkül is eltérhetett az előirányzattól. A kamatkiegyenlítési támogatás emelkedő kihasználtsága alapvetően az erősödő hitelezési aktivitásra, illetve az újonnan bevezetett támogatási jogcímekre vezethető vissza. A kifizetés a kamatkiegyenlítési támogatáson túl tartalmazza továbbá az IFC Trust Fund nemzetközi fejlesztési együttműködési alaphoz történő csatlakozás kapcsán az Eximbank Zrt. részére folyósított 1,3 milliárd forintot.

A Bányabezárás jogcímcsoportjának előirányzata terhére került sor a szénbányászati szerkezetátalakítás után fennmaradt, illetve a bányászati ágazatban jelentkező állami kötelezettségek (tájérendezési feladatok, bányásztkártérítések és baleseti járadékok stb.) teljesítésének finanszírozására. Az előirányzat – a Bányavagyon-hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft. által történő felhasználás útján – 1,0 milliárd forint éves folyósítással a törvényi előirányzatnak megfelelően teljesült.

Az egyéb vállalati támogatások keretében került sor a Bányavagyon-hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft. által kiegyenlített, az uránbányászatban az 1993. év végéig keletkezett baleseti járadékok és a munkavégzéssel kapcsolatos egyéb kártérítési kötelezettségek központi költségvetés által a társaság részére történő megtérítésére. A 225,0 millió forint törvényi előirányzat 2014-ben 211,7 millió forint kiadással teljesült.

A Fuvarozók kamattámogatása előirányzat terhére került sor az Útdíj Hitelprogramhoz kapcsolódó, hitelszerződéseken alapuló kis- és középvállalkozói kölcsönök központi költségvetési támogatására. A program keretében az állam a hitelszerződések tőkeösszegére vetített évi 4%-os mértékű kamattámogatást nyújtott. Az előirányzat 2014. évi összege 600,0 millió forint volt, míg az annak csupán 2,7%-át kitevő teljesítés 16,2 millió forintot tett ki. Az alacsony mértékű kifizetés oka egyrészt, hogy a fuvarozási kis- és középvállalkozások a felmerült útdíjak összegét részben kigazdálkodták, részben megrendelőikre hárították át, másrészt a vonatkozó költségeik finanszírozását a már rendelkezésükre álló folyószámlahitel-kereteikből is biztosítani tudták.

2.2. Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 4. számú mellékletében foglaltak alapján a közszolgálati hozzájárulás előirányzatának 2014. évi összege 69,9 milliárd forintban került megtervezésre.

A 2014. év folyamán az alábbiak befolyásolták a közszolgálati média támogatásának alakulását:

- a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság a prémiumévek programmal kapcsolatos kifizetésekre 26,7 millió forint támogatásban részesült a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény, valamint a 8/2005. (II. 8.) PM rendelet alapján,

- a 2014. évi honvédelmi igazgatási feladatok végrehajtásához szükséges költségvetési források átcsoportosításáról szóló 1146/2014. (III. 18.) Korm. határozat alapján a közszolgálati média normáltól eltérő működési feltételeinek korszerűsítése céljából 15,0 millió forint került átcsoportosításra a közszolgálati hozzájárulás előirányzat javára.

Összefoglalóan elmondható, hogy a 2014. évben a közszolgálati hozzájárulás előirányzat 69,9 milliárd forintra, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság prémiumévek programmal kapcsolatos kiadásai előirányzat 26,7 millió forintra teljesült.

2.3. Szociálpolitikai menetdíj-támogatás

A szociálpolitikai menetdíj-támogatást a központi költségvetés az állam által előírt, a személyszállítási közszolgáltatások keretei között biztosított utazási kedvezmények igénybevételével megvalósuló utazások okozta szolgáltatói bevétel-elmaradás ellentételezéséhez nyújtja. 2014-ben összesen 103,2 milliárd forint szociálpolitikai menetdíj-támogatás kifizetése történt meg, amely összeg 0,7%-kal maradt el a törvényi kiadási előirányzattól. A 2014. évi 104,0 milliárd forint kiadási előirányzat 11,8%-kal haladta meg az előző évi értéket. Az előirányzat növelésének célja a kedvezményes utazásokhoz tartozó szolgáltatói bevételkiesés magasabb szintű kompenzálása, illetve a megfelelő színvonalú szolgáltatás biztosítása volt a közúti és a vasúti személyszállító társaságok pénzügyi egyensúlyának erősítésén keresztül.

2.4. Lakásépítési támogatások

A lakásépítési támogatások előirányzata a 2014. évben 159,2 milliárd forint volt. A kiadási mérleg soron 128,0 milliárd forint teljesült, ami 19,6%-os elmaradást jelentett az előirányzathoz képest. A 2014. évi teljesítés a 2013. évinél 3%-kal volt kevesebb. Az eltérés a mérleg soron belül több jogcímcsoport együttes változására vezethető vissza.

A teljesítés alakulásának főbb tényezői a következők:

- A lakásszerzési és -korszerűsítési támogatásra 2,4 milliárd forint, az árfolyamgát működésének finanszírozására 27,6 milliárd forint kiadása keletkezett a költségvetésnek.
- A 2009. július 1-jétől nem igényelhető lakásépítési kedvezményre fordított kiadás 2,2 milliárd forint volt, ami a 2013. évi kiadáshoz képest 8,2%-os csökkenést mutat.
- A már szintén nem igényelhető megelőlegezett lakásépítési kedvezményre fordított összeg a 2013. évihez képest 2014-ben jelentősen, 44,9%-kal csökkent. Az erre fordított kiadás – a megelőlegezési időszakra az ügyfelek helyett a magyar állam által fizetett kamatokkal együtt – 2,1 milliárd forintot tett ki.
- A lakástakarék-pénztári megtakarítások támogatása jogcím 15,3%-kal emelkedett, így 40,9 milliárd forint került felhasználásra. A növekedés oka, hogy e megtakarítási forma egyre népszerűbb a lakosság körében, folyamatosan nő a szerződéskötések száma.
- A lakástámogatások mérleg soron teljesült 2014. évi költségvetési kiadás 34,9%-át a 2009. július 1-jétől megszüntetett, kiegészítő kamattámogatású és a

jelzáloglevéllel finanszírozott lakáshitelekre nyújtott kamattámogatás tette ki 44,7 milliárd forint értékben. Ez a 2013. évi kifizetésekhez képest 24%-os csökkenést jelent. A korábbi kamattámogatott lakáshitelek állami támogatásának csökkenését az átlagos kamattámogatás és a hitelállomány csökkenése együttesen okozta.

- Az egyéb kamattámogatás jogcímen a 2014. évi költségvetési kiadás 4,9 milliárd forint volt, mely az előző évihez képest 20,1%-os csökkenést jelent. Ezen a jogcímen jelennek meg a társasházi, lakásszövetkezeti épületek közös részeinek felújítására felvett hitelek kamattámogatásai.

2.5. Családi támogatások, szociális juttatások

A nyugdíjrendszer fenntarthatósága érdekében létrehozott Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap tartalmazza a Nyugdíjbiztosítási Alapból kikerült korhatár előtti ellátásokat, valamint a családi támogatásokat, a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokat, továbbá a különféle jogcímen adott térítések költségvetési forrásait.

2.5.1. Családi támogatások

A családi támogatások körébe a családi pótlék, az anyasági támogatás, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, a gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése, a pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások, az életkezdési támogatás, valamint a gyermektartásdíjak megelőlegezésének költségvetési forrása tartozik.

A családi támogatások körébe tartozó ellátásokra biztosított 446,2 milliárd forintos előirányzat 94,8%-ra (422,9 milliárd forint) teljesült.

A családi pótlék 340,2 milliárd forintos előirányzata 96,8%-ra, az anyasági támogatás 107,6%-ra, a gyermekgondozási segély 87,7%-ra, a gyermeknevelési támogatás 89%-ra teljesült. Ezzel összefüggésben hangsúlyos, hogy a Népesedéspolitikai Akció következtében várt születésszám-emelkedés a tervezetthez képest elnyújtottabb ütemben és tartósan jelentkezett, ennek következtében a családi pótlékre jogosultak száma a tervezetthez képest változott.

A gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése 78,7%-ra teljesült, mivel a munkaidő-kedvezményt igénybe vevők száma és a részükre kifizetett távolléti díj összege is alacsonyabb szinten valósult meg a tervezetthez képest.

A pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások előirányzata tartalmazza a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó Erzsébet-utalvány, valamint pénzbeli ellátás és pótlék fedezetét, mely 91,5%-ra teljesült.

Az életkezdési támogatás 6,7 milliárd forintos előirányzata 5,2 milliárd forintra teljesült, amelyet egyrészt a tervezettnél kisebb jogosulti létszám, másrészt a kapcsolódó, vártnál alacsonyabb fogyasztói árindex szintje okozott.

A gyermektartásdíjak megelőlegezése előirányzat 94,6%-os teljesülését a vártnál alacsonyabb jogosulti létszám okozta.

2.5.2. Korhatár alatti ellátások

Az előirányzat, amely összességében 98,8%-ra teljesült, tartalmazza a szolgálati járandósággal és a korhatár előtti ellátással, a balettművészeti életjáradékkal

kapcsolatos ellátásokat. Az elmaradást a jogosultak számának vártnál kismértékben alacsonyabb csökkenése eredményezte, amely a szolgálati járandóság kapcsán következett be.

2.5.3. Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások

A jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások elsősorban a fogyatékosokhoz, illetve a politikai okból elítéltek rehabilitációjához, egyes bányászellátásokhoz kapcsolódnak. Ide tartozik még a saját jogú nyugdíj kiegészítésére szolgáló rendszeres pénzbeli ellátásként folyósított házastársi pótlék és házastársi jövedelempótlék is, valamint egyéb szociális támogatások, mint pl. a cukorbetegség támogatása. Az ellátások egy része „kifutó jellegű”, amelyek esetében új megállapításra már évek óta nem került sor.

Az ellátások finanszírozására előirányzott 66,8 milliárd forint a tervezett szint alatt teljesült, 63,8 milliárd forint költségvetési forrást igényelt.

A tervezettől való eltérés elsősorban a politikai rehabilitációs jellegű ellátások jelentős mértékű elmaradásából adódik, melyet az ellátásokra jogosultak számának vártnál nagyobb mértékű csökkenése okozott. Az átmeneti bányászjáradék, szénjárandóság kiegészítése és kereset kiegészítése előirányzat szinten teljesült. A mezőgazdasági járadék (88,3%), a házastársi pótlék (95,2%), az egyéb támogatások (95,3%) és a megváltozott munkaképességűek keresetkiegészítése (86,9%) előirányzatok alacsonyabb teljesülését a kisebb létszám okozta. A fogyatékosok támogatás és a vakok személyi járadéka előirányzat 105,4%-os túlteljesülését az ellátottak számának nem feltételezett növekedése okozta.

2.5.4. Különbféle jogcímen adott térítések

A különféle jogcímen adott térítések körébe tartozó előirányzatok közül az egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos hozzájárulás, illetve a folyósított ellátások utáni térítés a tervezett szinten teljesült. A közgyógyellátás esetében a tervezett előirányzat mintegy 6,4%-kal alacsonyabban teljesült.

2.6. A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai

2.6.1. A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása

A központi költségvetési szervek és a fejezetek által kezelt egyes jogcímenen megjelenő programok, feladatok, támogatások 2014. évi – támogatással és saját bevétellel fedezett – kiadása 7480,4 milliárd forintra teljesült, amely összeg 773,2 milliárd forinttal, mintegy 11,5%-kal több a 2013. évi teljesítésnél.

Az eredeti kiadási előirányzat összességében 6421,2 milliárd forintot, a törvényi módosított előirányzat 6460,4 milliárd forintot tett ki. Ehhez képest az év során – jogszabályi felhatalmazás alapján – a következők miatt változtak az előirányzatok: tárgyévi többletbevétel, a megelőző évek kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradványának igénybevétele, egyéb költségvetési mérleg sorokról (központi előirányzatok, céltartalékok, rendkívüli kormányzati intézkedések tartalék) történő évközi átcsoportosítás, a költségvetési törvény felhatalmazása alapján egyes előirányzatok előirányzat-módosítás nélküli teljesülése. Mindezek következtében az év végi módosított előirányzat 2313,1 milliárd forinttal haladta meg az Országgyűlés által

jóváhagyott mértéket. Ez 253,8 milliárd forint Kormány (pl. tartalékok átcsoportosításával) által végrehajtott növekedésből, 1098,9 milliárd forint fejezeti hatáskörben (pl. maradvány-előirányzatosítás, fejezeti kezelésű előirányzatok intézményhez, illetve más fejezethez történő átcsoportosítása), 960,4 milliárd forint intézményi hatáskörben (pl. maradvány, többletbevételek előirányzatosítása) végrehajtott előirányzat-növelésből adódott.

Ugyanakkor az év végi aktuális kiadási előirányzathoz viszonyított teljesülés/kifizetés 85,3% volt.

A központi költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok 2014. évi kiadásainak alakulását a következő táblázat mutatja be:

milliárd forintban	
2013. évi teljesítés	6 707,2
2014. évi eredeti előirányzat	6 421,2
2014. évi törvényi módosított előirányzat	6 460,4
2014. évi módosított előirányzat	8 773,5
2014. évi teljesítés	7 480,4

2.6.2. *Költségvetési szervek támogatása*

A **központi költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok** 2014. évi eredeti támogatása 3517,7 milliárd forint, a törvényi módosított előirányzat 3556,8 milliárd forint volt, ami az év folyamán összesen 252,3 milliárd forinttal, 7,1%-kal növekedett. A Kormány felhatalmazáson alapuló hatáskörében összesen 253,8 milliárd forinttal növelte az eredeti előirányzatot, a fejezeti hatáskörben végrehajtott módosítások további 1,5 milliárd forinttal csökkentették az eredeti támogatást.

A *rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzat* módosított, 114,2 milliárd forintos előirányzatából a Kormány döntései alapján a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatoknál összesen 76,7 milliárd forintot (az RKI 67,2%-a) használtak fel.

A rendkívüli intézkedések előirányzataból jelentősebb támogatást a következő célok kaptak:

- Nemzeti Választási Iroda: 2014. évi választások lebonyolítása 7,0 milliárd forint;
- Miniszterelnökség: a minisztérium többletfeladatai 3,2 milliárd forint, Karmelita kolostor átépítésének előkészítése 0,8 milliárd forint, Ludovika Campus Kollégiumépítés 2,1 milliárd forint, a Holokauszt 70. évfordulójához kapcsolódó megemlékezések 1,0 milliárd forint, a német-magyar barátság évéhez kapcsolódó programsorozatok 0,7 milliárd forint, nemzetpolitikai célok támogatása 0,7 milliárd forint;
- Honvédelmi Minisztérium: a magyar honvédség közvetlen légi támogatási képességének kialakítása 1,2 milliárd forint;
- Belügyminisztérium: vízkárelhárítás 1,2 milliárd forint, szúnyoggyérítési program 1,5 milliárd forint, közbiztonsági program 2,3 milliárd forint, térítésmentes mezőgazdasági vízszolgáltatás biztosításának részbeni

finanszírozása 1,5 milliárd forint, egységes kormányzati ügyiratkezelő rendszer létrehozása 1,0 milliárd forint;

- Külgazdasági és Külügyminisztérium: Pozsonyi Nagykövetség 2,9 milliárd forint;
- Emberi Erőforrások Minisztériuma: egyházi szja-rendelet és -kiegészítés kompenzációja 1,2 milliárd forint, állami tankönyvfejlesztés és -kiadás feltételeinek megteremtése 1,3 milliárd forint, egyházi idők otthona építés 1,5 milliárd forint, a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház támogatása 1,2 milliárd forint, Liget projekt 3,1 milliárd forint, sporttámogatások 1,3 milliárd forint.

A 2014. évi bérkompenzáció, az ösztöndíjas foglalkoztatás, a prémium évek program, a létszámleépítés egyszeri kiadásainak fedezetére szolgáló céltartalék 76,2 milliárd forintos előirányzatából 42,3 milliárd forint növelte a központi költségvetési szervek előirányzatát.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal részére a költségvetési törvény előírása alapján fizethető jutalom 31,7 milliárd forinttal növelte a jóváhagyott előirányzatot. Ezenfelül az államháztartáson belül egyéb központi előirányzatról, helyi önkormányzatok támogatásai fejezettől, vagyon fejezettől történt átcsoportosítások 50,8 milliárd forinttal, a köznevelési intézmények működtetésével kapcsolatos önkormányzati befizetés 7,7 milliárd forinttal, az Országvédelmi Alapból történő átcsoportosítás 43,1 milliárd forinttal, a vagyonértékesítésből származó bevételekhez kapcsolódó támogatásemelések 1,5 milliárd forinttal növelték, az alrendszerek közötti átcsoportosítások pedig 1,5 milliárd forinttal csökkentették a központi költségvetési fejezetek támogatási előirányzatait.

A támogatási előirányzatok változásainak összefoglalása:

milliárd forintban	
2014. évi eredeti előirányzat	3 517,7
2014. évi törvényi módosított előirányzat	3 556,8
Kormány jogkörben módosítva	
Ebből: - RKI tartalék terhére előirányzat-növelés	+76,7
- OVA terhére előirányzat-növelés	+43,1
- céltartalék terhére előirányzat-növelés	+42,3
- NAV-jutalom	+31,7
- 26. § (2) bekezdés alapján a köznevelési intézmények működtetésével kapcsolatos önkormányzati befizetés	+7,7
- vagyonértékesítéshez kapcsolódó támogatásemelések (6. §)	+1,5
- államháztartáson belüli átcsoportosítások	+50,8
Fejezeti hatáskörű módosítás	-1,5
2014. évi módosított előirányzat	3 809,1

A módosítási kötelezettség nélkül túlléphető törvénysorokon összesen 386,5 milliárd forinttal teljesültek magasabban az előirányzatok.

A túllépések tételei a következők:

2013. évi CCXX. törvényben szereplő felhatalmazás	Megnevezés	Túllépés millió forintban
5. melléklet 1. pont	Jogi segítségnyújtás	110,6
5. melléklet 1. pont	A büntetőeljárásról szóló tv. alapján megállapított kártalanítás	112,1
5. melléklet 1. pont	Bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése	36,0
5. melléklet 1. pont	Állat, növény- és GMO-kártalanítás	403,9
5. melléklet 2. pont	Járási szociális feladatok ellátása	5 449,4
5. melléklet 2. pont	Víz-, környezeti és természeti katasztrófa kárelhárítás	4 219,3
5. melléklet 2. pont	Földművelésügyi Minisztérium peres ügyek	325,9
5. melléklet 2. pont	Autópálya rendelkezésre állási díj	2 828,2
5. melléklet 2. pont	Közoktatási célú humánszolgáltatások és kiegészítő támogatás	28 251,9
5. melléklet 2. pont	Szociális célú nem állami humánszolgáltatások támogatása	8 100,0
5. melléklet 3. pont	Nemzeti Stratégiai Referencia Keret	306 247,1
5. melléklet 3. pont	Állami költségvetési kedvezményezettek saját erő támogatása	21 249,5
5. melléklet 5. pont	Magyar Államkincstár	9 144,2
	Módosítási kötelezettség nélkül teljesülő előirányzatok túllépése összesen:	386 478,1

2.6.3. Az előirányzat-maradványok alakulása

A központi költségvetési szerveknél és a fejezeti kezelésű előirányzatoknál együtt a gazdálkodás során a tárgyévi és az előző évi igénybe nem vett előirányzat-maradvány **1342,0 milliárd forint összegben keletkezett**, ami 569,8 milliárd forinttal (73,8%-kal) magasabb, mint a 2013. évi (772,2 milliárd forint).

A teljes előirányzat-maradvány megoszlása a következő:

milliárd forintban

Megnevezés	Fejezeti kezelésű előirányzatok maradványa	Intézményi maradványok	Összesen
Összes maradvány	750,2	591,8	1342,0

Jelentősebb összegű maradvány az előző évekhez hasonlóan a kiterjedt intézményhálózattal, illetve szakmai programok finanszírozásával megbízott fejezeteknél képződik (VM 262,0 milliárd forint, NFM 71,6 milliárd forint, Uniós Fejlesztések 461,8 milliárd forint, EMMI 273,9 milliárd forint), amelynek 92,7%-a kötelezettségvállalással terhelt.

A maradvány keletkezésének jellemző oka, hogy egyes bevételek év végén folytak be (elköltségükre már nem volt lehetőség), továbbá az év végi támogatási többletek (rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatból) elköltése áthúzódik a következő évre. Ugyanígy a kiírt pályázatok érvénytelensége, szerződéskötések elhúzódása,

valamint az utófinanszírozás rendszere miatt a pénzforgalmi teljesítés csak a következő évben realizálódik.

2.6.4. *A bevételek és kiadások kormányzati funkciónkénti alakulása*

Állami működési funkciók

A **törvényhozó és végrehajtó szervek** körébe az Országgyűlés és egyéb államhatalmi szervek, a minisztériumok igazgatása, egyéb központi igazgatási szervek, a hozzájuk kötődő ágazati és célelőirányzatok tartoznak. Kiadásuk 2014-ben 517,4 milliárd forint volt, az előző évi teljesítésnél 16,7 milliárd forinttal (3,3%-kal) magasabb. A bevételek 34,8 milliárd forinttal – 173,0 milliárd forintra – csökkentek, míg a támogatások 61,4 milliárd forinttal – 355,7 milliárd forintra – növekedtek.

A **törvényhozó szervek** kiadásai – 73,7 milliárd forint – az előző évihez képest 17,2 milliárd forinttal növekedtek, amely szinte teljes egészében a 2014. évi választások és a Nemzeti Választási Iroda többletköltségéből eredt.

A **végrehajtó szervek** összesített költségvetésének (443,7 milliárd forint) mintegy harmadát a minisztériumok igazgatási címei (132,9 milliárd forint) adják, legnagyobb részét azonban az irányításuk alá tartozó, igazgatási típusú feladatokat ellátó intézmények (222,4 milliárd forint) jelentik. A minisztériumok egyes szakmai fejezeti kezelésű előirányzatai 88,4 milliárd forintot tesznek ki.

A végrehajtó szervek kiadása érdemben nem változott (0,5 milliárd forinttal nőtt), azonban belső szerkezetében jelentős átrendeződés következett be elsősorban az Európai Unió támogatások felhasználásához kapcsolódó feladatokat ellátó szervezetrendszer teljes átalakítása következtében.

A **pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások** kiadása a 2014. évben 377,9 milliárd forint, bevétele 123,2 milliárd forint, támogatása 251,4 milliárd forint volt. Összességében a kiadás a 2013. évi teljesítéshez képest 22,8%-kal növekedett, a bevétel 36%-kal emelkedett, a támogatás 10,8%-kal nőtt. A kiadási előirányzatok növekedését alapvetően a Magyar Államkincstárnál a pénzügyi tranzakciós illetékek továbbutalása, valamint a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalnál a maradvány nagy összegű felhasználása, az Eximbank Zrt. tőkejuttatása, továbbá az online pénztárgépek elektronikus bekötéséhez kapcsolódó beruházási kiadások és a Statisztikai Elemző Központ Kft. egyszeri támogatása okozták.

A bevételi növekedés egyrészt a Magyar Államkincstárnak a pénzügyi tranzakciós illetékekből befolyt bevételének, másrészt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal igazgatásánál a fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokkal és azok hazai társfinanszírozásával összefüggő többletbevételeknek tudható be.

A **külügyi** terület 2014. évi kiadása 65,2 milliárd forint, az előző évinél 8,3%-kal magasabb szinten teljesült. Bevétele 11,1 milliárd forint, 1,5 milliárd forinttal magasabb, mint az előző évi; a támogatása 58,7 milliárd forint, 15,3%-kal magasabb az előző évi teljesítésnél. 2014-ben a kiadások döntő részét a Külképviselet Igazgatása címen megjelenő személyi juttatások, illetve a devizakiadások tették ki. A kiadások további részét főleg az Európai Unió, a NATO, valamint a különböző nemzetközi szervezetek felé vállalt kötelezettségeink teljesítése tették ki. A támogatás növekedését a külképviseleti hálózat bővítésével (több állomáshely nyitása, illetve újrainyitása) összefüggő többletforrás biztosítása okozta.

Az **alapkutatáshoz** sorolt előirányzatok kiadásai 2014-ben 65,2 milliárd forintra teljesültek, a támogatások 38,2 milliárd forintról 44,3 milliárd forintra (16%-kal) növekedtek a 2013. évi teljesítéshez képest.

Az e funkciócsoportba tartozó támogatások elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia (intézményei és programjai), az Igazságügyi Minisztérium irányítása alá tartozó kutatóintézetek, a Közpolitikai Kutatások Intézete, a Nemzeti Innovációs Hivatal, az Európai Innovációs és Technológiai Intézet működéséhez való hozzájárulás, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium irányítása alá tartozó kutatással foglalkozó közhasznú és egyéb civil szervezetek tevékenységének, valamint a nemzetközi tagdíjak és a nemzetközi kapcsolatokkal és együttműködésekkel összefüggő feladatok finanszírozására szolgáltak. A kutatási feladatok ellátását segíti a három kutatóközpont elhelyezését biztosító MTA Bölcsészet és Társadalomtudományok Kutatóháza létrehozása, a 2014-ben indult 8,0 milliárd forintos beruházás támogatására 2014-ben 3,6 milliárd forintot bocsátott rendelkezésre a költségvetés.

Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok forrása 2014-ben is jelentős támogatást biztosított a hazai alapkutatások finanszírozásához. A programra biztosított források döntő része az állami felsőoktatási intézmények mellett az alapkutatásban jelentős szerepet betöltő MTA kutatóintézeti körbe került előirányzat-átadással (tehát nem kifizetésként).

Az egyéb általános közösségi szolgáltatások 2014. évi kiadása 47,2 milliárd forint volt, ami a 2013. évi teljesítéshez (47,3 milliárd forint) képest 0,4%-os csökkenést mutat. A bevétel 1,5 milliárd forinttal (9,6%-kal) emelkedett, a támogatás 0,9 milliárd forinttal (2,7%-kal) csökkent.

Az előirányzatok – a korábbi évekhez hasonlóan – döntően a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (a továbbiakban: KEKKH) és a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) feladatellátását szolgálták: a kiadási oldalon az előirányzat-felhasználás 70,1%-ban a KEKKH, 19,5%-ban a KSH előirányzat-teljesítéséből adódik. Az előző évi teljesítéshez viszonyítva a KEKKH kiadásai minimális mértékben, 2%-kal csökkentek, viszont a KSH kiadásai 20,7%-kal kisebb mértéket mutatnak a 2013. évhez képest, amelynek oka a dologi kiadások csökkenése.

A bevételek emelkedését a KEKKH-nál a közhatalmi bevételek (pl. a gépjármű-okmányokhoz kapcsolódó ügyletek számának növekedése), valamint az intézményi működési bevételek (a diákigazolvány-gyártással összefüggő bevételek előzetes óvatos becslése) növekedése okozta. A KSH-nál a bevételek csökkenését az eredményezte, hogy a támogatási szerződésekhez kapcsolódó bevételek – a 2014. év végén – csak részben kerültek átutalásra.

A **védelmi funkcióhoz** sorolt költségvetési szervek, szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok és a központi kezelésű előirányzat teljesített kiadása a költségvetési évben 224,3 milliárd forint volt (támogatás 208,8 milliárd forint).

A Honvédelmi Minisztérium (a továbbiakban: HM) prioritásként kezelte a haderő működőképességének fenntartását, professzionális jellegének erősítését, valamint Magyarország nemzetközi szerepvállalásaiból (pl. Balkán, Afganisztán) és a szövetségi kötelezettségekből adódó feladatai teljesítését. 2014-ben is kiemelt cél

volt a stabilizált haderőstruktúra kialakítása, a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) megtartó képességének erősítése, valamint a közfoglalkoztatási programban történő részvétel is.

A hivatásos és szerződéses állományt kiegészítő önkéntes tartalékos katonák – az elmúlt évekhez hasonlóan – 2014-ben is eredményesen végezték feladataikat: a védelmi tartalékos katonák fegyveres biztonsági őrként az MH kijelölt objektumainak őrzés-védelmi feladatait látták el, a műveleti tartalékosok pedig az ország fegyveres védelme feltételeinek biztosítása érdekében bírtak kiemelt jelentőséggel.

Az MH jelentősebb haditechnikai fejlesztési kiadásai az alábbiak voltak: Gripen vadászpilótá gépek bérleti díja, valamint a bérlettel összefüggő különböző fegyverzeti, elektronikai beszerzések (16,5 milliárd forint); a híradó, informatikai és elektronikai hadviselés területén folyó korszerűsítési program költségei (1,6 milliárd forint); a Gépjármű Beszerzési Program 2014. évi üteme (3,1 milliárd forint); illetve helikopterek beszerzése (3,0 milliárd forint). A visegrádi országok (V4) által az EU béketámogató és válságkezelő műveleteinek támogatása érdekében létrehozott közös harccsoport felállításához szükséges beszerzések, fejlesztések az ütemtervnek megfelelően haladtak, amelyre 2014-ben 1,2 milliárd forint póttámogatást biztosított a költségvetés.

A haderőképesség szinten tartása, fejlesztése és a nemzetközi katonai együttműködés zavartalansága érdekében 2014-ben a hazai kiképzési feladatokra 3,0 milliárd forintot használt fel a tárca. Ezen összeg terhére kerültek finanszírozásra a kiképzés-technikai eszközök beszerzése és karbantartása, valamint az eszközök üzemeltetési kiadásai. A kiképző központok működtetése 4,4 milliárd forintba került.

A nemzetközi feladatokra 20,9 milliárd forintot fordított a HM. Ezen belül kiemelkedő jelentőséggel bírtak a válságkezelő és béketámogató műveletek (10,2 milliárd forint), a katonai külképviseletek működtetése (4,0 milliárd forint), valamint a NATO, az EU működéséhez és a fejlesztésekhez való hozzájárulás (4,1 milliárd forint). A nemzetközi költségek terhére 1,2 milliárd forint került felhasználásra a pilóták oktatására (Gripen-pilóták pótlólagos képzése, AN-26 pilótaképzés, Kanadai repülőgép-vezető képzés), valamint 0,8 milliárd forint egyéb nemzetközi gyakorlatokra és képzésekre (pl. a Litvániában megtartott Iron Sword és Baltic Training nemzetközi hadgyakorlatok).

Az **igazságszolgáltatási** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 2014-ben mintegy 122,6 milliárd forintot tettek ki, az előző évi teljesítésnél 3,6 milliárd forinttal kevesebbet. A 123,3 milliárd forintos támogatás 2,8%-kal magasabb, míg a 7,1 milliárd forintot kitevő bevétel kétharmada az előző évinek.

A kiadások 69%-a a **Bíróságok**, 30,5%-a pedig az **Ügyészség** fejezetnél jelenik meg (a fennmaradó 0,5% pedig az IM fejezet intézményeinél, valamint az egyéb cél-előirányzat címen).

A támogatás a Bíróságok esetében több mint 2,3 milliárd forinttal, míg az Ügyészségnél 1,4 milliárd forinttal növekedett. A Bíróságoknál a növekedést a pénzügyi intézmények devizában nyújtott kölcsönszerződéseinek rendezéséhez, az előzetes letartóztatásban lévők büntetőeljárása gyorsításához kapcsolódó feladattöbblet kiadásai, egyes járásbírói épületek rekonstrukciós kiadásai, valamint a kirendelt védő, jogi segítő óradíjának emelése indokolja. Az Ügyészségnél a büntetőeljárás hatékonyságának javítása érdekében tett intézkedések, a kitoloncolás

légi úton történő végrehajtásával kapcsolatos feladatok, illetve az Ügyészi szervek elhelyezésének forrásigénye jelentett többletet.

A Bíróságoknál a saját bevételek 2,9 milliárd forintos csökkenése az előző évben az előirányzatot megemelő jelentős egyszeri tételek (mint pl. a felső korhatár elérésével felmentett bírák átalány-kártérítése, a Debreceni Városi Bíróság rekonstrukciója) elmaradásának hatása. Az Ügyészségeknél a bevételek markáns csökkenése a Bíróságokhoz hasonló okra (a felsőkorhatár elérésével felmentett ügyészek átalány-kártérítésére) vezethető vissza.

A **rend- és közbiztonság** funkcióba tartozó szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai összesen 353,6 milliárd forintot tettek ki** 2014-ben, amelyhez a költségvetés 317,0 milliárd forint támogatást nyújtott. A 2013. évi tényadathoz képest a 2014. évi költségvetési támogatás 19,1 milliárd forinttal magasabb összegű volt.

Az Országgyűlés fejezetben szereplő **Országgyűlési Őrség** feladatainak (pl. az Országgyűlés elnökének személyi védelme, az Országház, az Országgyűlés Irodaháza, továbbá a Hivatal elhelyezésére szolgáló épületek, valamint az abban tartózkodók biztonsága érdekében történő létesítménybiztosítás, a belépés és az ott-tartózkodás rendjére vonatkozó szabályok betartatása stb.) ellátását 2,4 milliárd forint támogatás biztosította.

A Miniszterelnökség irányítása alatt álló **Információs Hivatal** 2014. évi kiadásait (11,0 milliárd forint) 0,3 milliárd forint bevétel és 11,1 milliárd forint költségvetési támogatás finanszírozta. Ez utóbbi a 2013. évihez képest 1,0 milliárd forinttal több, így a Hivatal növelte közvetlen szakmai kiadásait, melyet a műveleti munka színvonalának és minőségének javítására fordított.

A belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatok ellátására létrehozott **Nemzeti Védelmi Szolgálat** (NVSZ) feladat- és hatásköre – a korábbi évek szakmai feladatainak továbbvitelén túl – kibővült a korrupciómegelőzési kormányzati feladatok összehangolásában történő közreműködéssel, mellyel a korrupció elleni küzdelem egy szervezet keretei között koncentrálódott. A költségvetés a szervezet munkájához 4,1 milliárd forint támogatást biztosított, amely a 2013-as teljesítéshez képest 0,6 milliárd forinttal több. A szervezet kiadásai 2014-ben 4,3 milliárd forintot tettek ki (16,2%-os növekedés).

A bünfelderítő tevékenység az előző években kialakított stabil szakmai alapokon folytatódott, a megbízhatósági vizsgálatok a törvényi garanciák biztosításával, szoros ügyészi felügyelet mellett kerültek végrehajtásra. A kifogástalan életvitel ellenőrzés jogszabályi környezete és a végrehajtás feltételei az elmúlt évben nem változtak, azok megfelelő alapot biztosítottak az ellenőrzések hatékony elvégzéséhez.

A **Terrorelhárítási Központ** (TEK) az alapvető feladatai (pl. terrorcselekmények megelőzése, veszélyes személyek elfogása, Magyarország terrorfenyegetettségének folyamatos elemzése és értékelés stb.) mellett – a rendészetért felelős miniszter a külpolitikáért felelős miniszter egyetértésével meghozott döntése alapján – közreműködik a magyar állampolgárok életét, testi épségét Magyarország területén kívül közvetlenül fenyegető háborús cselekmények, fegyveres konfliktusok, valamint terrorista és túszejtő akciók esetén a bajba jutott magyar állampolgárok mentésében, hazatérésük biztosításában. Az előző évek tendenciáit folytatva tovább növekedett a felderítés szempontú, szűrő-kutató jellegű tevékenység aránya a bünfelderítés jellegű

információgyűjtéssel szemben. 2014-ben tovább folytatódott a kibertérben ténylegesen jelentkező vagy potenciális fenyegetések és kockázatok rendszeres felmérése és kategorizálása is, a bevándorlással, állampolgársági ügyek intézésével kapcsolatban ellátott szakhatósági feladatok több mint 160 000 főre terjedtek ki.

A TEK 2014. évi teljesült kiadása 14,2 milliárd forint volt (8,4%-os emelkedés), a testület feladataihoz szükséges anyagi és pénzügyi eszközök 2014-ben rendelkezésre álltak.

A **Rendőrség** 2014. évi teljesített kiadása 288,9 milliárd forint volt, mely az előző évihez képest 24,2 milliárd forinttal magasabb, amelyet elsősorban az európai uniós források felhasználása, a 10 ezer forintos kiegészítő juttatás, valamint a közbiztonsági program megvalósítása okozott. A költségvetési támogatás a 2014. évi eredeti előirányzathoz képest 240,2 milliárd forintról 258,9 milliárd forintra nőtt, amit elsősorban az év közben jelentkező feladatokra kapott a testület (pl. a működőképesség megfelelőbb biztosítására, az Érdi Rendőrkapitányság új objektumának építésére, bérkompenzációra, a CEPOL székhelyének kialakítására, közbiztonsági program megvalósítására stb.).

A Rendőrség szervezeti- és feladatrendszere 2014-ben lényegesen nem változott, azonban új feladatokat is végrehajtott a testület (pl. bűnügyi területen drogprevenciós összekötők).

A 48 288 fős állomány személyi juttatására fordított 174,0 milliárd forint biztosította a testület állományát megillető járandóságok, juttatások kifizetését. A próbaidős rendőrök közül 644 fő a 2014. év során került – magasabb illetménnyel – véglegesítésre, márciusban pedig 1122 fő a rendészeti szakközépiskolákból, illetve 123 fő a Nemzeti Közszolgálati Egyetemről kikerülő végzős hallgató állományba vétele történt meg.

Az **Alkotmányvédelmi Hivatal** (AH) a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényben meghatározott feladatainak ellátásához 7,1 milliárd forintos támogatással járult hozzá a költségvetés, ezen felül a testület 7,6 milliárd forintos kiadását 0,5 milliárd forint bevétel finanszírozta.

A megrendelő szervek műveleti tevékenységeik során – a korábbi évekhez hasonlóan – 2014-ben is nagymértékben támaszkodtak a **Nemzetbiztonsági Szakszolgálat** (NBSZ) által megszerezhető információkra. A 2014. évben a szerv prioritással kezelte az általános országgyűlési, az önkormányzati, illetve az európai parlamenti választások zavar- és befolyásmentes lefolytatását, amelyet műveleti, szakértői, kiberbiztonsági, illetve a hírközlési szolgáltatók irányában kapcsolattartói oldalról támogatott.

A testület költségvetési támogatása 17,8 milliárd forintban teljesült, amely 1,3 milliárd forinttal haladja meg a 2013. évi tényadatot. A 18,0 milliárd forintos kiadás fedezetéül a támogatáson kívül 1,7 milliárd forint bevétel szolgált.

A **Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ** (SZBKK) szakmapolitikai célja a szervezett bűnözés és terrorizmus ellen folytatott tevékenység hatékonyságának növelése, a nemzetbiztonságot, közrendet, közbiztonságot, vagyónbiztonságot, egyéb kiemelten védett jogi tárgyakat súlyosan sértő, veszélyeztető, szervezeten elkövetett bűncselekmények megelőzésének, felderítésének, megszakításának elősegítése. 2014-ben kialakításra került az Utas-adat Információs Főosztály, melynek célja, hogy

a légiutas-adatok átvételével, kezelésével, elemzésével és értékelésével elősegítse a terrorizmussal és a szervezett bűnözéssel összefüggő, valamint határokon átnyúló bűncselekmények felderítését és nyomozását, illetve a nemzetbiztonságot veszélyeztető törekvések és tevékenységek elhárítását. A költségvetés a testület működésére 2014-ben 0,2 milliárd forint támogatást biztosított.

A fejezeti kezelésű előirányzatok közül kiemelendő az Országos Polgárőr Szövetség támogatása sor kiadása (1,3 milliárd forint), valamint az európai uniós források felhasználása (pl. Külső Határok Alap: 3,9 milliárd forint).

A **Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság** (BM OKF) és területi jogállású szervei feladatkörükben ellátják a polgári védelmi feladatokat és a **tűzvédelem** szakigazgatását, valamint jogszabályban meghatározott esetekben első- és másodfokú katasztrófavédelmi (tűzvédelmi, iparbiztonsági, polgári védelmi, piacfelügyeleti), 2014 szeptemberétől pedig a vízügyi és vízvédelmi hatósági és szakhatósági feladatokat. A 2014. évben a katasztrófavédelmi tevékenység fő jellemzője az integrált szemlélet és a megelőzés elsődlegessége volt, amelyek eredményeként az egységes, komplex hatósági eszközökkel történő fellépés, a katasztrófavédelmi műveletek tervezhetősége, a reagálási képesség javulása és fejlődése mind hozzájárultak az alapfeladatok ellátásának minőségi javulásához.

A BM OKF a feladatainak ellátásához 62,3 milliárd forintot használt fel. Folytatódott a tűzoltólaktanya felújítási program (békéscsabai és balassagyarmati laktanya), az őrs program keretében 2014-ben 8 új őrs (Gönc, Sellye, Kistelek, Pacsa, Szécsény, Pétervására, Nagybaracska és Pusztaszabolcs) került átadásra, tovább fejlődött az eszközpark (pl. katasztrófavédelmi mobil labor, gépjárműfecskendő stb.), a beavatkozó állomány életét, testi épségét biztosító 1480 db tűzoltó védőruha került beszerzésre és kiosztásra a személyi állomány részére, komplex térinformatikai rendszer került kialakításra, illetve befejeződött a teljes Monitoring és Lakossági Riasztó Rendszer (MoLaRi) éles üzembe történő átadása.

Az Önkormányzati tűzoltóságok normatív támogatása fejezeti kezelésű előirányzat 2,0 milliárd forintos előirányzata biztosította a 14 megye területén működő összesen 60 önkormányzati tűzoltóság 2014. évi feladatarányos működéséhez és fenntartásához szükséges támogatást.

A **büntetés-végrehajtási ágazat** tevékenységét meghatározta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (bv. kódex) elfogadásával járó új jogintézmények szabályozása, az új feladatokra való felkészülés. A törvényben meghatározott feladatok ellátása mellett kiemelt figyelemmel hajtották végre a fogvatartotti férőhelybővítési program beruházásait, annak érdekében, hogy a szervezet a megszabott európai normáknak és standardoknak megfelelően működhessen.

A fogvatartotti átlaglétszám ugyan meghaladta az előző évit, azonban a férőhelybővítési program keretében átadott többletkapacitás (pl. a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetnél, a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetnél) csökkentette a telítettséget. Fontos, szervezetet érintő változás volt a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői tevékenység büntetés-végrehajtási szervezetbe való betagozódása, amellyel a testület létszáma is megerősítésre került 30 fővel.

A testület 2014. évi kiadása 55,0 milliárd forint összegben teljesült, melyben meghatározó szerepe volt a tízezer forintos kiegészítő juttatásnak, a bérkompenzációnak, valamint a 2013-ról áthúzódó, 2,8 milliárd forintos maradvány felhasználásának. A kiadásokat 52,0 milliárd forint költségvetési támogatás fedezte, amely mellett a bevétel 4,5 milliárd forinttal teljesült.

A gazdasági társaságok a folyamatosan növekvő belső és központi ellátás nyújtotta lehetőségekkel élve, javuló eredménnyel zárták az évet, teljesítve a meghatározott 10%-os növelést, elérve, hogy a teljes fogvatartotti foglalkoztatás 80%-on valósuljon meg. A 2014. év folyamán a gazdasági társaságok több ízben részesültek támogatásban a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságától. Az általuk foglalkoztatott fogvatartottak létszámában a 2013. évi bázisszinthez képest (3756 fő) 390 fő növekedés következett be (4146 fő átlagos állományi létszám).

Jóléti funkciók

Az **iskolai előkészítés és alapfokú oktatás**, valamint a **középfokú oktatás** együttes kiadása 162,5 milliárd forintról 214,2 milliárd forintra, támogatása 159,3 milliárd forintról 205,3 milliárd forintra növekedett. A forrásnövekedés a középfokú oktatáshoz sorolt két fő előirányzatnál, a Földművelésügyi Minisztérium mezőgazdasági szakképző iskoláinak működését biztosító, valamint az egyházi, nemzetiségi önkormányzati és magán fenntartású köznevelési intézmények feladatainak támogatására szolgáló előirányzatokon jelentkezett.

A **felsőfokú oktatás** (az intézmények valamennyi funkciót tartalmazó és a fejezetek felsőoktatási célt szolgáló előirányzatai) tekintetében a 2014. évi kiadás 510,5 milliárd forint volt. Az ágazat támogatása 205,6 milliárd forintban realizálódott, ami 18,2 milliárd forinttal (9,7%-kal) haladta meg az előző évi teljesítést.

E funkcióhoz tartoznak az állami és nem állami felsőoktatási intézmények képzési és fenntartási feladatait, intézményi és központi infrastrukturális fejlesztéseit, a hallgatói juttatásokat, egyéb ösztöndíjakat, felsőoktatási szakmai fejlesztéseket és feladatokat, továbbképzéseket biztosító előirányzatok. Az állami intézmények kiadásaiként teljesült a PPP-konstrukciójú beruházásokhoz a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnál tervezett, év közben átcsoportosított költségvetési hozzájárulás, valamint a Felsőoktatási Struktúraátalakítási Alap terhére biztosított többletforrások is. A nem állami felsőoktatási intézmények támogatásában jelentős emelkedést eredményezett a Szentszéki Megállapodásnak megfelelően az egyházi világi képzés kiemelt kezelése.

2014-ben mintegy 3 milliárd forint támogatással folytatódott a MOME Campus – Kreatív Innovációs és Tudáspark beruházásának finanszírozása.

Az **egyéb oktatás** együttes kiadása 841,2 milliárd forintról 995,4 milliárd forintra, támogatása 478,5 milliárd forintról 597,0 milliárd forintra növekedett. Az e funkciócsoporthoz soroltak közül a köznevelési intézményrendszer átalakításával létrehozott „Köznevelési feladatellátás és irányítás intézményei” előirányzat a legjelentősebb volumenű, mely a vegyes (alap- és középfokú oktatást egyaránt magában foglaló) profilú előirányzat, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és a fenntartásában lévő köznevelési intézmények forrásait tartalmazza. Szintén kiemelkedő tételek e funkciócsoporton belül a jelentős részben oktatási célú európai uniós (TÁMOP és TIOP) források előirányzatai. E funkciócsoport alatt jelent meg a 2014. évben a Nemzeti Munkaügyi Hivatalból kivált Nemzeti Szakképzési és

Felnőttképzési Hivatal működési költségének összege, valamint az állami iskolák 1-8. évfolyamán az erkölcsstan óra helyett választható hit- és erkölcsstanoktatást szervező egyházi jogi személyek számára nyújtott költségvetési támogatás összege. Ez utóbbi a 2013. évben a középfokú oktatás kormányzati funkciócsoportba sorolt „Közoktatási célú humánszolgáltatás és kiegészítő támogatás” fejezeti kezelésű előirányzat terhére került kifizetésre.

A központi költségvetésben **az egészségügyi funkción** összesen 749,0 milliárd forint kiadás, 44,2 milliárd forint támogatás állt rendelkezésre.

E funkcióhoz elsődlegesen az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó egészségügyi intézmények költségvetése tartozik.

A költségvetés 2014-ben forrásokat biztosított többek között a légimentés-eszközpark működtetésével, az altató-, lélegeztetőgép, monitor bérlésével, a rezidens ösztöndíj program támogatásával, az Országos Mentőszolgálat orvosi műszereinek és koraszülöttmentő gépjárműveinek cseréjével összefüggő kiadásokra, sor került továbbá a társadalmi szervezetek, köztisztviselők támogatására is.

A **szociális és jóléti intézményi szolgáltatások** funkció támogatása a központi alrendszerben 187,7 milliárd forintra teljesült.

E funkció részeként a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott 178 szociális és gyermekvédelmi intézményben a 2014. évben 48 710 fő ellátása került biztosításra, az ellátottak 68,8%-a szociális ellátásban, 31,2%-a gyermekvédelmi szakellátásban részesült.

2014-ben szociális ágazati pótlék került bevezetésre, amelyhez mindösszesen 11,8 milliárd forint került biztosításra. A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi területen dolgozó mintegy 90 ezer embernek 5,4–11,4%-kal emelkedett a bruttó bére. Ez havonta 6-17 ezer forintot jelent egy-egy dolgozónak, iskolai végzettsége és a szakmában eltöltött idő függvényében. A pótlékre az állami és önkormányzati fenntartású intézmények dolgozói mellett az egyházi és civil szervezetek alkalmazottai is jogosultak voltak, amennyiben a fenntartó állami támogatásban részesült. A szociális ágazati pótlék a szakmai munkakörben foglalkoztatottakon túl kiterjedt a technikai dolgozókra is.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításával 2014. január 1-jétől a Kormány bevezette az egységes nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyt, amely a nevelőszülői tevékenységet munkaként, hivatásként ismeri el, továbbá valamennyi nevelőszülő számára azonos jogosultságokat és kötelezettségeket jelent, megszüntetve a nevelőszülők közötti korábbi különbségtételt és az abból fakadó feszültségeket. A foglalkoztatási jogviszony megteremtése elősegíti a nevelőszülőnél elhelyezett gyermekek biztonságos és színvonalas ellátását, növeli a nevelőszülői tevékenység társadalmi megbecsülését, valamint a nevelőszülői tevékenység vonzóbbá tételével hozzájárul a nevelőszülői férőhelyek bővítéséhez. A nevelőszülők számára kialakított díjazás figyelemmel volt a tartósan beteg, a fogyatékkal élő, a három év alatti, illetve a súlyos pszichés tüneteket mutató, a disszociális magatartású, a szenvedélybetegséggel küzdő gyermekek ellátásából, neveléséből fakadó többletterhekre is. A nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony bevezetésének eredményeképpen – a Szociális és

Gyermekvédelmi Főigazgatóság és a nem állami fenntartók adatközlése szerint – 2014. december 31-én 5417 nevelőszülő állt foglalkoztatási jogviszonyban.

A Kormány a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is kiemelten kezelte a gyermek- és ifjúságügy feladatait, amelynek keretében sor került a határon túli magyar ifjúsági szervezetek, a Magyar Ifjúsági Konferencia (MIK) és a Zánka – Új Nemzedék Központ működésének támogatására, valamint a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram által kiírt pályázatok forrásának biztosítására.

A **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal** (a továbbiakban: BÁH) számára rendkívüli kihívást jelentett a 2014. év folyamán a menedékkérők számának radikális emelkedése, amely folyamatos intézkedés megtételét követelte, mivel jelentősen növekedett az illegális migráció és ezzel összefüggésben a menedékkérők száma. A Kormány nemzetpolitikai célkitűzéseinek megfelelően továbbra is a BÁH egyik legfontosabb feladata a határon túli magyar nemzetiségűek vonatkozásában az egyszerűsített honosítási és visszahonosítási eljárások gyors, törvényes határidőn belül történő lefolytatása volt. Év közben a menekültügyi eljárásokhoz kapcsolódó többletfeladatok finanszírozására jelentős többlettámogatásban részesült a szervezet kormányzati forrásból, valamint európai uniós támogatás terhére – a menekültügyi és befogadó rendszer színvonalának helyreállítása, valamint férőhelybővítés céljából – építés-beruházási és a humán erőforrást érintő fejlesztések valósultak meg a bicskei, a vámoszabadi és a debreceni befogadó állomásokon. Az intézmény 2014. évi kiadása 9,2 milliárd forint volt, mely az előző évihez képest 0,6 milliárd forinttal magasabb.

A **sport és szabadidős tevékenységek és szolgáltatások** funkciócsoporthoz sorolt előirányzatokon összesen 89,1 milliárd forint kiadás teljesült. A funkciócsoport támogatása 119,5 milliárd forintban realizálódott, ami 56,0 milliárd forinttal magasabb a 2013. évi támogatásnál.

A sport területén az állami feladatok ellátására a források biztosítottak voltak. A sportcélú támogatások jelentős része az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben állt rendelkezésre. A fejezet részére biztosított támogatás lehetővé tette, hogy 2014-ben is megfelelően legyenek végrehajtva az államnak az utánpótlás-neveléssel, a versenysporttal, a szabadidősporttal, a sportlétesítmények üzemeltetésével és fejlesztésével, a sportági szakszövetségek támogatásával, a sportegészségügyi feladatok ellátásával és a doppingellenőrzéssel kapcsolatos feladatai. Kiemelt feladatként tekint a Kormány a tanuszoda-fejlesztési és a tornaterem-építési program megvalósítására, így 3-3 milliárd forintot biztosított a feladatokra.

Tovább folytatódott a 16 kiemelt sportág (asztalitenisz, atlétika, birkózás, evezés, judo, kajak-kenu, kerékpár, korcsolya, ökölvívás, öttusa, röplabda, sportlövészet, tenisz, torna, úszás, vívás) 2013-2020 közötti sportfejlesztési stratégiáinak megvalósítása érdekében az érintett sportágak sportszakmai és létesítmény-fejlesztési támogatása. Emellett a nagy hagyományokkal rendelkező fővárosi sportegyesületek (Budapesti Honvéd Sportegyesület, Budapesti Vasutas Sport Club, Ferencvárosi Torna Club, Magyar Testgyakorlók Köre, Újpesti Torna Egylet és Vasas Sport Club) 2013-2020 közötti sportfejlesztési stratégiáinak megvalósításához szükséges támogatások 2014. évi ütemét is finanszírozta a költségvetés.

A 2014. évben biztosított volt a folyamatban lévő kiemelt projektek, a Nemzeti Olimpiai Központ és a Tüskecsarnok projekt támogatása, valamint az év során új projektként indult, a Nemzetközi Úszó Szövetség döntése szerint Budapesten és

Balatonfüreden lebonyolítandó Úszó-, Vízilabda-, Műugró-, Műúszó és Nyíltvízi Világbajnokság, valamint a 2019. évi junior Világbajnokság megrendezéséhez szükséges fejlesztések forrása is. A költségvetés biztosította a forrást a Debreceni Stadion befejezéséhez, továbbá a 2017. évi EYOF megrendezésében szerepet vállaló Győr Aréna megépítéséhez (4,9 milliárd forint).

Az év során – a Magyarország Kormánya és a Magyar Labdarúgó Szövetség között a 2013. évben létrejött együttműködési megállapodásnak köszönhetően – a Kormány támogatta az MLSZ Létesítményfejlesztési Konceptiójának megvalósítását, így közel 30 labdarúgó sportlétesítmény fejlesztését is.

E funkciócsoportba sorolt előirányzatok biztosítottak forrást a Hungaroring Sport Zrt. 2014. évi támogatásához, a PPP-konstrukcióban épült sportlétesítmények bérleti díjához, valamint e létesítmények PPP-konstrukcióból való kiváltásához is.

Év közben a Kormány többletforrást biztosított egyedi beruházások és fejlesztési programok indításához (pl. Nemzeti Turistaház-fejlesztési Program, Nemzeti Kosárlabda Akadémia, dél-pesti utánpótlás-nevelési centrum, nyugat-magyarországi utánpótlás-nevelési centrum), több sportpálya építésére, a beruházásokhoz szükséges telekvásárlásra, továbbá sportesemények megrendezéséhez. Az év során a sportteljesítmények elismerésére szolgáló előirányzatra is jelentős mértékű (közel 430 millió forint) többletforrást kellett biztosítani a kiemelkedő sporteredményeknek köszönhetően.

A **kulturális tevékenységekre és szolgáltatásokra** fordított 2014. évi kiadás 120,0 milliárd forint volt, ami 59,2%-kal magasabb az előző évben teljesített 75,4 milliárd forintnál. A bevételek 31,7 milliárd forintban realizálódtak, ami 2013-hoz képest 30,5%-os növekedést jelent.

A kulturális terület támogatása 2014-ben 34,2%-kal nőtt (86,0 milliárd forint) az előző évi 64,1 milliárd forint támogatáshoz képest.

Az EMMI irányítása alá tartozó közgyűjtemények és művészeti intézmények támogatása 2014-ben 25,0 milliárd forintra teljesült, melynek keretében – az érintett intézmények működésének finanszírozásán túl – a központi költségvetés forrást biztosított például a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház új műhelyháza és próbacentruma (Eiffel Bázis) tervezéséhez és az Operaház akusztikájának javításához (63,5 millió forint), a Szépművészeti Múzeum 2014-ben megnyílt nagyszabású kiállításainak (Rembrandt és a holland „arany évszázad” festészete, valamint Rippl-Rónai és Maillol – Egy művészbarátság története) megvalósításához (505,0 millió forint), a Szabadtéri Néprajzi Múzeum által elszenvedett viharkár megtérítéséhez (30,0 millió forint), az Iparművészeti Múzeum felújításához (50,0 millió forint) és a Szépművészeti Múzeum Román Csarnokának rekonstrukciójához (435,0 millió forint).

A Budapesti Tavaszi Fesztivál és a Budapesti Őszi Fesztivál megrendezését 1,8 milliárd forinttal, míg a Liget Budapest projekt előkészítését és megvalósítását a Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt.-n keresztül 2,7 milliárd forinttal támogatta 2014-ben a kulturális tárca.

Az EMMI irányítása alá tartozó egyéb kulturális intézmények támogatása 2014-ben 2,0 milliárd forintra teljesült, amely 2,5 milliárd forinttal alacsonyabb az előző évi összegnél. A csökkenés elsődleges oka a kulturális örökség védelmével kapcsolatos miniszteri hatáskörök módosulása, melynek nyomán az eredetileg e cím alá besorolt

Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ az EMMI fejezetből a Miniszterelnökség fejezetbe került év közben, így ez utóbbi fejezetben – külön előirányzaton nevesítve – jelenik meg a központ működését 2014-ben szolgáló 2,5 milliárd forint összegű támogatás.

Gazdasági társaságok kulturális feladatainak ellátására 9,0 milliárd forint – az előző évit 1,3 milliárd forinttal meghaladó – támogatást biztosított a kulturális tárca. A növekedés elsősorban az év folyamán a Nemzeti Színház Közhasznú Nonprofit Zrt. számára (döntően működésre, elhasználódott színpadi berendezések pótlására összesen 650,0 millió forint), a Nemzeti Táncszínház Nonprofit Kft. számára (a 2014/2015-ös évad zavartalan lebonyolítása céljából 293,0 millió forint), valamint a Concerto Budapest kínai turnéjához (50,0 millió forint) biztosított többlettámogatásra vezethető vissza.

Az egyházi közgyűjtemények és közművelődési intézmények számára – a Vatikáni Egyezmény módosításából eredően – 2,8 milliárd forint támogatást biztosított az EMMI, mely így 2,0 milliárd forinttal haladta meg a 2013. évi összeget.

A Központi Statisztikai Hivatal és a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárainak működését 0,8 milliárd forint támogatás biztosította.

A Magyar Művészeti Akadémia szakmai feladatainak ellátását 0,9 milliárd forint, a köztestületi működést – mely a Törvényhozó és végrehajtó szervek funkciócsoport kiadásai között szerepel – 5,8 milliárd forint támogatás szolgálta. Az előző évhez képest realizálódott növekedés a szakmai feladatok vonatkozásában (0,6 milliárd forint) az EMMI fejezetből átkerült Múcsarnok Nonprofit Kft. működtetésére és a felújítást követően átadott Pesti Vigadó művészeti programjaira vezethető vissza, míg a köztestületi működés vonatkozásában (3,4 milliárd forint) elsődlegesen a titkárság végleges elhelyezését szolgáló ingatlan vásárlásához, a Nemzet Művésze Díj adományozásához, valamint a köztestületi életjáradékok növeléséhez biztosított forrással magyarázható.

Az EMMI filmszakmai célokat szolgáló előirányzata terhére 2014 folyamán összesen 0,1 milliárd forinttal támogatta a hazai filmművészet fejlesztését, egyebek mellett filmszakmai képzések, workshopok megrendezéséhez való hozzájárulások, valamint „art” besorolású mozik működésének és „art” besorolású filmek forgalmazásának támogatása útján. Célját illetően a kulturális tevékenységekhez kapcsolódnak a Magyar Nemzeti Filmalap Zrt. számára nyújtott támogatások, melyek bár nem jelennek meg a funkcionális besorolásban, 2014-ben összesen 6,0 milliárd forinttal járultak hozzá a magyar filmipar működéséhez és fejlődéséhez.

A **hitéleti tevékenységek** funkciócsoportba sorolt 2014. évi előirányzatok támogatásai összesen 50,0 milliárd forintra, kiadásai 50,8 milliárd forintra teljesültek (a 2013. évi azonos adattal összehasonlítva ez a 4,2 milliárd forint 9%-os emelkedést jelent).

A rendelkezésre bocsátott támogatások többek között megteremtették a lehetőséget a vallási közösségeknek a közösségi célok érdekében történő együttműködéshez. E támogatások zöme a valamennyi évben jelentkező szja 1% felajánlások és kiegészítésük biztosítása, a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezése kapcsán fizetett ingatlanjáradék, a hittanoktatás támogatása, a hazai kistelepülési és külföldi egyházi személyek jövedelempótléka.

Mindezekon túl a 2014. évben is kiemelt figyelem irányult az egyházi intézmények infrastruktúrájának a fejlesztésére. Ennek keretén belül több jelentős beruházás kapott támogatást, közöttük olyan is, amely az elkövetkezendő években is folytatódik (a debreceni református oktatási-nevelési intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése 3,0 milliárd forintos összeggel került támogatásra 2014-ben), és volt olyan beruházás, amelynek a 2014. évi támogatása a fejlesztés utolsó finanszírozási szakaszát jelentette (a Piarista Rend Magyar Tartománya fejlesztéseinek támogatása 1,2 milliárd forintos összeggel).

Egyszeri támogatással segítette a költségvetés a celldömölki volt bencés apátsági épület felújítására és egyéb fejlesztésekre szolgáló projektet 200,0 millió forint összegben, továbbá a Svábhegyi Református Egyházközség parókiájának és gyülekezeti házának építését, valamint környezetének rendezését szolgáló 106,0 millió forintos beruházást.

A 2014. évben is jelentős (összesen 2,0 milliárd forint) forrás állt az Emberi Erőforrások Minisztériuma rendelkezésére, amelyből az egyházi épített örökség védelme, közösségi programok és beruházások céljára pályázati rendszerben több száz kedvezményezettet részesített támogatásban, köztük jelentős számmal határon túli magyar ajkú egyházi szervezeteket is.

Az **egyéb közösségi és kulturális tevékenységek** funkciócsoportba sorolt előirányzatoknál a 2014. évi kiadások 20,2 milliárd forintot, míg a támogatások 18,7 milliárd forintot tettek ki, ami 6,5 milliárd forinttal maradt el a 2013. évi teljesítéstől. A csökkenés elsődleges oka a 2013. évben e funkciócsoportba besorolt, NFM fejezethez tartozó Oktatási, kulturális és sport PPP-programok fejezeti kezelésű előirányzat 2014-es szétbontása és átsorolása az érintett ágazatoknak megfelelően. Ennek következtében például a Művészetek Palotája PPP-konstrukciójához kapcsolódóan biztosított hozzájárulás (11,0 milliárd forint támogatás) közvetlenül a Kulturális tevékenységek és szolgáltatások funkciócsoportban jelenik meg.

E funkciócsoportba tartozik egyebek mellett a civil önszerveződések működését és szakmai tevékenységét támogató Nemzeti Együttműködési Alap, valamint számos civil szervezet számára biztosított előirányzat, de ugyancsak ebben a funkciócsoportban jelennek meg a Nemzeti Sírkerthez és Nemzeti Emlékhelyekhez kapcsolódó kiadások, a nemzetpolitikai tevékenységet szolgáló források és a volt köztársasági elnökök közcélú felajánlásai is.

Gazdasági funkciók

A **Tüzelő- és üzemanyag, valamint energiaellátási feladatok** funkció kiadási teljesítése 10,0 milliárd forint volt, ami az előző évinél 1,1 milliárd forinttal (12,4%-kal) magasabb. Az intézmények feladataikat döntően – a hatósági eljárási, vizsgálati, engedélyezési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenységükből származó – saját bevételből (10,8 milliárd forint) látták el, a költségvetési támogatásuk nem érte el a 0,5 milliárd forintot.

A **mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodás** szakigazgatási, kutatási feladatait ellátó intézmények és az ágazati feladatok kiadása összességében 420,7 milliárd forintot tett ki, ami a 2013. évi teljesítéshez képest 72,0 milliárd forinttal magasabb. A kiadások alakulását döntően a vidékfejlesztési programok növekedése, a falugazdász hálózat finanszírozásának változása, a sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések

kiadásainak, a Folyó kiadások és jövedelemtámogatások kiadásainak növekedése, valamint az árfolyamkockázat és egyéb, EU által nem térített kiadások és az intézményi kiadások növekedése befolyásolta. A saját bevétel 250,8 milliárd forintot tett ki, ez 25,8 milliárd forinttal (11,5%-kal) magasabb az előző évinél. A támogatás 164,7 milliárd forint volt, ami 15,3 milliárd forinttal magasabb az előző évinél.

A **bányászat és ipar** funkció 2014. évi összes kiadása 5,9 milliárd forint (ebből az intézményeké 4,9 milliárd forint), bevétele 3,6 milliárd forint (az intézményeké több mint 3,5 milliárd forint), költségvetési támogatása 2,3 milliárd forint volt. A saját bevételi és támogatási előirányzatok az intézmények geológiai és bányászati hatósági engedélyezési, felügyeleti, illetve tudományos feladatainak, valamint az építésüggyel kapcsolatos szakmai feladatoknak a forrását biztosították.

A **közlekedési és távközlési** tevékenységek és szolgáltatások funkció kiadása 924,4 milliárd forint, bevétele 547,8 milliárd forint, támogatása 505,3 milliárd forint volt. Összességében a 2013. évi teljesítéshez képest a kiadás 268,2 milliárd forinttal (40,9%), a bevétel 151,5 milliárd forinttal (38,2%), a támogatás 247,4 milliárd forinttal (95,9%) nőtt. A kiadások változását döntően a Közlekedés Operatív Program 243,9 milliárd forintos, a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ 14,5 milliárd forintos és az UD rendszer működtetése és kapcsolódó feladatok előirányzat 7,0 milliárd forintos kiadásainak növekedése, valamint a helyközi személyszállítási közszolgáltatások költségtérítése előirányzat 15,0 milliárd forintos csökkenése alakította.

Az **egyéb gazdasági tevékenységeket** és szolgáltatásokat végző intézmények és feladatok (beleértve a többcélú fejlesztési témák tevékenységeit és szolgáltatásait is) kiadása 663,1 milliárd forintot tett ki, ami 82,0 milliárd forinttal (11%-kal) alacsonyabb volt a 2013. évi teljesítésnél. A bevételek 424,7 milliárd forintos teljesítése 128,2 milliárd forinttal alacsonyabb, a támogatások 297,6 milliárd forintos összege 153,8 milliárd forinttal magasabb volt a 2013. évihez képest. A kiadások változását döntően a magyar államot érintő magán- és egyéb jogi személyek kártérítésének, a keleti kapcsolatok bővítésének és a kereskedőházakkal összefüggő kiadásoknak a csökkenése, valamint a Start-munkaprogram támogatásának növekedése és az Eximbank Zrt. tőkeemelése befolyásolta.

A **környezetvédelem** intézményi és ágazati céladatainak kiadása 552,9 milliárd forint volt, ami az előző évi teljesítéshez képest összességében 43,3 milliárd forinttal (8,5%-kal) nőtt. Az intézmények (Nemzeti Környezetügyi Intézet, nemzeti park igazgatóságok, környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatósági szervek, vízügyi igazgatóságok) 2014. évi kiadásai 135,4 milliárd forintot tettek ki. Az ágazat kiadásainak növekedését főként a Környezet és Energia Operatív Programból megvalósuló projektek megnövekedett kiadásainak, valamint a Hulladék-gazdálkodási feladatok kiadásainak növekedése befolyásolta. A 437,0 milliárd forintos bevétel 8,8 milliárd forinttal, a 176,9 milliárd forintos támogatás 71,7 milliárd forinttal magasabb az előző évinél.

2.6.5. Szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós előirányzatai

2014-ben az uniós előirányzatokból a kedvezményezettek részére összesen 2224,0 milliárd forint kifizetés történt, amely 248,2 milliárd forinttal haladta meg a 2013. évi azonos időszak kifizetéseit, és a törvényi előirányzathoz képest 103,5%-os teljesítést jelent. A teljesítéshez a 2007-2013-as programozási időszakra jóváhagyott

operatív programok járultak hozzá, a 2014-2020-as programozási időszakra tervezett új operatív programok kapcsán 2014-ben nem történt kötelezettségvállalás, illetve kifizetés.

Strukturális támogatások

A növekedéshez a strukturális kiadások járultak leginkább hozzá, a strukturális támogatásokra fordított 1928,7 milliárd forint döntő részét pedig az **NSRK** programjai (1905,6 milliárd forint) tették ki. Ez a kifizetési szint 117,7 milliárd forinttal haladja meg a törvényi előirányzatot, és 246,5 milliárd forinttal a 2013. évi kifizetést.

A törvényi előirányzatot jelentősen meghaladó kifizetési szint eléréséhez a XIX. Uniós fejlesztések fejezetet irányító szerv kihasználta az összes forrásbevonási lehetőségét. Az uniós programok esetén a kedvezményezettek részére történő kifizetéseknél a központi költségvetés az uniós részt minden esetben előfinanszírozza, megelőlegezi. Az uniós költségvetés likviditási gondjai miatt az uniós források az év során eltérő ütemben álltak rendelkezésre. A strukturális és kohéziós támogatásokból megvalósuló európai uniós programok folyamatos finanszírozása érdekében az államháztartásért felelős miniszter és a Kormány a 2014. év folyamán összesen 383,4 milliárd forint összegben engedélyezte az NSRK előirányzatának túllépését. A finanszírozási lehetőségek kiaknázásával az eredeti előirányzathoz képest a 15 operatív programból 11 program előirányzat feletti teljesítéssel zárt.

Az év során lezajlott intézményrendszeri átalakítások sem akadályozták a kifizetések magas szintű teljesülését, a 2014. évi, ún. N+2 szabályból adódó lehívási kötelezettséget mind az ágazati, mind a regionális operatív programok sikeresen teljesítették.

Az uniós programok végrehajtásáért felelős intézményrendszerben a 2014. év során jelentős változások történtek. A Kormány a hosszú és középtávú fejlesztési és tervezési feladatok ellátására létrehozott Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget (a továbbiakban: NFÜ) a 475/2013. (XII. 17.) Korm. rendelettel 2014. január 1-jétől jogutódlással (beolvadással) megszüntette. Az NFÜ általános jogutódljaként a Miniszterelnökség, az NFÜ egyes irányító hatóságainak jogutódljaként pedig egyes minisztériumok lettek kijelölve. 2014. április 15-től a Kormány a 96/2014. (III. 25.) Korm. rendelettel a MAG Zrt., KIKSZ Zrt., NKEK Nonprofit Kft. és ESZA Nonprofit Kft. által végzett közreműködői feladatok ellátásával is egyes központi költségvetési szerveket (minisztériumok) bízott meg.

A 2007-2013-as programozási időszakra jóváhagyott NSRK keretében 2007-től 2014 végéig az uniós forrásra és a kapcsolódó központi költségvetési finanszírozásra vonatkozóan tett kötelezettségvállalási állomány összege 2014. december 31-én 9127,3 milliárd forint volt, amelyből az uniós források 7741,2 milliárd forintot tettek ki. 2014. december 31-ig a teljes kötelezettségvállalási állomány 72,5%-a, 6618,8 milliárd forint került kifizetésre. Az átlagos teljesítéstől csak a Környezet és Energia Operatív Program és a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program maradt el.

Az INTERREG Közösségi Kezdeményezés Program a 2007-2013-as időszakban a kohéziós politika önálló célkitűzése lett **ETE** néven. A programok uniós forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az unió külső határain az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz, valamint az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz biztosítják. A pénzügyi források túlnyomó többsége a határ menti programok

keretében használható fel, melyekben a beavatkozás fő területei: helyi gazdaságfejlesztési kapcsolatok; város- és vidékfejlesztés; turizmus; emberi erőforrás fejlesztés; K+F; kultúra; egészségügy; oktatás; környezetvédelem; megújuló energia; közlekedési, információs és vízügyi együttműködés; jogi és közigazgatási együttműködés.

Az ETE programok 2014. évi eredeti kiadási előirányzata 19,4 milliárd forintot tett ki, amely mintegy 17,2%-kal magasabban teljesült, és 22,7 milliárd forint összegben realizálódott.

Vidékfejlesztési támogatások

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében az EMVA-ból támogatott intézkedések 2014. évi eredeti kiadási előirányzata 224,5 milliárd forintot tett ki, amely összegből 60,6 milliárd forint volt a támogatás és 163,9 milliárd forint az uniós bevétel. Az évközi módosításokkal a kiadási előirányzat 368,4 milliárd forintra változott, amelyből 269,0 milliárd forint kifizetés történt.

Az ÚMVP keretében 2014-ben is több intézkedésre volt lehetőség támogatási kérelmet benyújtani (pl. termelői csoportok létrehozása, állattartó telepek korszerűsítése, kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzése, erdő-környezetvédelmi kifizetések).

A **Halászati Operatív Program** 2014. évi eredeti kiadási előirányzata 2,5 milliárd forintot tett ki, amelyből 1,9 milliárd forint az uniós bevétel és 0,6 milliárd forint a támogatás. A kötelezettségvállalással terhelt 1,5 milliárd forint összegű támogatási maradvánnyal, valamint a hozzá kapcsolódó uniós bevétellel a 2014. évi módosított kiadási előirányzat 8,6 milliárd forint volt. A 2014. évben teljesült kiadás összege 1,8 milliárd forintot tett ki. A teljesítés a módosított előirányzat 21,5%-a.

Az előirányzat elmaradásának oka a 3. tengelyen tervezett Közösségi Halmarketing Program elindulásának elhúzódása.

Egyéb európai uniós támogatások

Az egyéb európai uniós támogatások 2014. évi együttes eredeti kiadási előirányzata 42,4 milliárd forint volt, amelyből 27,0 milliárd forint az uniós bevétel és 15,4 milliárd forint a támogatás. A 2014. évben teljesült kiadás összege 24,0 milliárd forintot tett ki.

Az előirányzattól való elmaradás okát elsősorban az EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmusok, a Svájci Hozzájárulás és a TEN-T jogcímcsoportok kiadásainak kisebb alakulása magyarázza.

2.7. Az elkülönített állami pénzalapok támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok 2014. évi költségvetési támogatásának előirányzata 116,9 milliárd forintot tett ki. Az évközi intézkedések hatására az alapok 2014-ben összesen 119,7 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, amely az éves előirányzat 102,4%-a. Alapokként részletezve: a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 95,9 milliárd forint, a Bethlen Gábor Alap 14,2 milliárd forint, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 9,6 milliárd forint, a Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap pedig 12,4 millió forint támogatásban részesült.

2.8. Garancia és hozzájárulás a társadalombiztosítási alapok ellátásához

A garancia és hozzájárulás címén 2014-ben kifizetett 892,1 milliárd forintból az *Egészségbiztosítási Alap* összesen 892,0 milliárd forinttal részesült. Az alapnak nyújtott támogatásokon belül előirányzati szinten teljesült a Munkahelyvédelmi Akcióval összefüggő hozzájárulás az Egészségbiztosítási Alapnak (92,2 milliárd forint), valamint a járulék címén átadott pénzeszköz (370,4 milliárd forint). Ez utóbbi jogcímen történő pénzeszközátadás azon személyek után történik, akik egészségbiztosítási járulék vagy egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére nem kötelezettek, de jogosultak az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére. A rokkantsági, rehabilitációs ellátások fedezetére átadott pénzeszköz törvényi előirányzatához (345,0 milliárd forint) viszonyítva a teljesítés 9,3 milliárd forinttal kisebb, összhangban ezen ellátási kiadás alakulásával. A kiadások támogatására átadott pénzeszköz előirányzata 109,8 milliárd forint volt, az alap költségvetése egyensúlyi helyzetének biztosítása ennél 16,2 milliárd forinttal kevesebb pénzeszközátadást igényelt.

Az év folyamán az *Egészségbiztosítási Alap* és a *Nyugdíjbiztosítási Alap* is részesült kis összegű támogatásban az igazgatási szerveiknél foglalkoztatottak 2014. évi bérkompenzációjára, valamint a Prémiumévek programmal kapcsolatos kiadásaira.

2.9. Adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások

Az államadóssággal kapcsolatos összes kiadás összege 1447,0 milliárd forint volt 2014-ben, amely 198,5 milliárd forinttal (15,9%-kal) haladta meg az 1248,4 milliárd forintos módosított előirányzatot. Ezen belül az államadóssággal kapcsolatos összes kamatkidrás 1345,9 milliárd forint volt, ami 180,9 milliárd forinttal (15,5%-kal) haladta meg az 1165,0 milliárd forintos előirányzatot. Mivel a költségvetés kamatbevételei 242,9 milliárd forinttal meghaladták a tervezettet, így a nettó pénzforgalmi kamatkidrások 62,0 milliárd forinttal kisebb összegűek voltak, mint a tervezett.

Az államadósság utáni bruttó kamatkidrások 180,9 milliárd forintos eredeti előirányzathoz képesti túllépését egyrészt a finanszírozási és a kamatkidrási szerkezet módosulása, másrészt a hozamszint kedvező irányú változása, harmadrészt a devizaárfolyam tervektől kedvezőtlenebb alakulása okozta. A kedvező piaci helyzetben a tervezettnél nagyobb összegekben került sor az államkötvények, a lakossági állampapírok és a diszkontkincstárjegyek kibocsátására, illetve az államkötvények visszavásárlására, ami növelte a kiadásokat.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatkidrásai 21,4%-kal, azaz 136,2 milliárd forinttal haladták meg a tervezettet, és 772,5 milliárd forintot tettek ki. A terveket meghaladó kibocsátások és visszavásárlások növelték a kiadásokat, a hozamok csökkenése ugyanakkor kamatmegtakarítást eredményezett az év során. A nem piaci értékesítésű államkötvények jelentős része változó kamatozású, így a hozamok csökkenése 0,3 milliárd forint megtakarítást jelentett a költségvetés számára.

A kincstárjegyek kamatkidrása 5,4 milliárd forinttal, ezen belül a diszkontkincstárjegyek kamatkidrásai 5,8 milliárd forinttal maradtak el az előirányzattól. Ez a megtakarítás egyrészt a többletkibocsátás miatti magasabb kamatkidrás, másrészt a hozamok csökkenése miatti megtakarítás ellentétes hatásaként alakult ki. A lakossági kincstárjegyek kiadása gyakorlatilag az előirányzatnak

megfelelően alakult. A lakossági kincstárjegyek kamatkiadásának alakulását befolyásolta a tervezett szintet meghaladó lakossági kereslet és a sikeres lakossági állampapír program miatti többletértékesítés, amit az alacsonyabb kamatok ellensúlyoztak.

A forinthitelek kamatkiadása 1,2 milliárd forinttal lett kisebb az előirányzott összegnél. Az eltérés oka, hogy a tervekhez képest a hitelek után fizetendő kamatszint alacsonyabb volt, illetve az év során egyes forintban fennálló hitelek az azokra kötött swapok lejárta miatt devizahitellé kerültek átváltásra.

A devizában jelentkező kamatkiadások az eredeti előirányzathoz képest 51,6 milliárd forinttal lettek magasabbak, és 383,6 milliárd forintot tettek ki. A tervekhez képesti eltéréseket részben az árfolyam- és hozamhatások okozták. Másrészt a kibocsátások tervektől eltérő volumenben és szerkezetben valósultak meg, ugyanis a tervezett meghaladó mértékű Prémium Euró Magyar Államkötvény és Letelepédési Államkötvény, valamint a tervezetthez képest más időpontban és eltérő mennyiségben megvalósult devizakötvény-értékesítésre került sor. Növelte továbbá a kamatkiadásokat az eredetileg nem tervezett devizakötvény-visszavásárlás is.

Összességében az államadósság tényleges költségét jobban mutató nettó kamatteher az 1345,9 milliárd forint összegű bruttó kamatkiadás és a 334,5 milliárd forint összegű bruttó kamatbevétel különbözeteként 1011,4 milliárd forint volt 2014-ben, amely 62,0 milliárd forinttal, 5,8%-kal lett alacsonyabb az előirányzathoz képest. Az eredményszemléletű kamatkiadások is jelentősen, mintegy 55,6 milliárd forinttal csökkentek a tervezetthez képest.

2.10. Társadalmi önszerveződések támogatása

A társadalmi önszerveződések támogatása kiadási tétel 2014-ben magában foglalta a pártok és a pártalapítványok működésének támogatására átcsoportosítandó összegeket, továbbá az országgyűlési képviselők választása kampányköltségeinek átláthatóvá tételéről szóló 2013. évi LXXXVII. törvényben foglaltaknak megfelelően a 2014. évi választásokhoz kapcsolódó kampányköltségek finanszírozását szolgáló kiadásokat. A 2014. évi eredeti előirányzat összesen 9,8 milliárd forint volt, mely 10,3 milliárd forint összegben (104,8%) teljesült. Ebből a pártok támogatása 2548,9 millió forint összegű 2014. évi eredeti előirányzata 100%-ban teljesült, míg a pártalapítványok támogatására előirányzott 1260,9 millió forint 1250,8 millió forintra (99,2%) teljesült. A kampányköltségek 6000,0 millió forint összegű – a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény 5. melléklete alapján „felülről nyitott” – előirányzatán 6481,5 millió forint összegű (108%-os) pénzügyi teljesítésre került sor.

2.11. Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások

Az állami vagyonnal kapcsolatos tételek alapvetően az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (Vtv.), a Magyar Fejlesztési Bankról szóló 2001. évi XX. törvény és a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (Nfatv.) hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodással összefüggő kiadásokat foglalják magukban. Az Áht. rendelkezései szerint az állami vagyonnal összefüggő kiadások egy része megjelenik a központi költségvetés mérlegében, más részük (pl. a kölcsönnyújtások) finanszírozási kiadásnak minősül, amely nem érinti a központi költségvetés egyenlegét.

Az állami vagyonnal kapcsolatos költségvetési kiadások 411,4 milliárd forintot tettek ki a 2014. évben. Az év során megvalósult törvényi módosítások, Kormány-, illetve miniszteri hatáskörben jóváhagyott átcsoportosítások a vagyonkiadások eredetileg 180,9 milliárd forint összegű előirányzatát összességében 404,5 milliárd forintra növelték. A jelzett évközi módosítások alapvetően a társasági és ingatlanvagyonnal való gazdálkodás mozgásterét érintették.

Az átcsoportosítások mellett a költségvetési törvény lehetőséget adott egyes kiadási előirányzatok túllépésére is, a 2014. évben a törvényben meghatározott bevételi mértékre alapozva egy esetben történt a kiadási előirányzatot meghaladó kifizetés jóváhagyása. A nemzetgazdasági miniszter engedélyezte a Magyar Nemzeti Filmalap NZrt. támogatásának 412,8 millió forinttal történő túllépését, amelyre a költségvetési törvény 6. § (7) bekezdése adott lehetőséget.

A költségvetési elszámolást érintő módszertani szabályok végrehajtása miatt egyes 2014. évi kiadási előirányzatok esetében a korrigált elszámolásokban a módosított előirányzathoz képest túllépések mutatkoznak. A költségvetési évet megelőző években kifizetett előlegek a korábbi években előirányzat-felhasználásként jelentek meg, helyesen azonban a teljesezés évében kellene kiadásként elszámolni ezeket. A 2014. évi teljesítési adatok – szemben a tervszámokkal – már e módszertani korrekcióval tartalmazzák a kiadásokat, azaz a korábbi évek előlegeinek esedékes összege növeli, az adott évben nyújtott előlegek összege csökkenti az elszámolt kifizetéseket. Ez a váltás okozza „Az MNV Zrt. ingatlan-beruházásai, ingatlanvásárlásai”, „Az államot korábbi tulajdonosi döntéseihez kapcsolódóan terhelő kiadások” és az „Állami tulajdonú ingatlanvagyon felmérése” előirányzatok túllépését.

Az EU-s támogatásból megvalósuló beruházások a korábbi költségvetési években nettó módon kerültek elszámolásra, ebből adódóan a kiadási előirányzatok összege csak a támogatási összeg felüli önerő összegét tartalmazza. Az EU-s támogatásokból finanszírozott beruházások a 2014. évtől a vagyonfejezetben bruttó módon jelennek meg, az egyéb bevételek összege a kapott támogatás összegét, míg a kiadási előirányzat teljesítése a teljes, támogatásból és önerőből finanszírozott kiadások összegét tartalmazza. Az elszámolási módszer megváltozása technikai jellegű, a költségvetési egyenleg összegére nincs hatással, tekintettel arra, hogy az érintett bevétel is a túllépésekkel azonos összegben megemelkedett.

Ugyancsak előirányzat-túllépést okozott a pénzforgalommal nem járó ingatlancsere ügyletek elszámolása. Ez szintén nem érinti a költségvetés egyenlegét, tekintve, hogy az ügylet értékét a bevételi oldalon is meg kell jeleníteni.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások közel 80%-át a 326,5 milliárd forint összegű felhalmozási típusú kifizetések adták. Az előirányzat-módosítások nagyobb része és a kiadási többletteljesítés is ezen kiadásoknál jelentkezett, az eredetileg 104,9 milliárd forint összegű előirányzatok a 2014. év során 320,4 milliárd forintra növekedtek.

A 2014. évben a jelentősebb akvizíciók valósultak meg:

- A Főgáz Zrt. teljes részvénycsomagja állami érdekkörbe került, a többségi részesedést (50% + 1 szavazatnyi részvényt, továbbá 1 darab elsőbbségi részvényt) az állam vásárolta meg, a fennmaradó hányadot pedig az MVM Zrt., amelyhez az állam tőkeemeléssel nyújtott fedezetet. (A teljes részvénycsomag év

végén az MFB Zrt.-hez került adásvétel útján az első nemzeti közműszolgáltató rendszer létrehozása érdekében.) A részvényvásárlás és a tőkeemelés együttes összege 79,1 milliárd forintot tett ki.

- Az Antenna Hungária Zrt. teljes részesedése is állami tulajdonba került a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-n keresztül, a vételár 56,0 milliárd forint volt.
- Megszerezte az állam az MKB Bank Zrt. teljes részesedését, melynek ellenértéke 17,1 milliárd forint volt.
- Megvásárolta az állam az ingatlanfejlesztési célú Duna Passage Kft.-t 16,5 milliárd forintért.
- A hulladékgazdálkodási ágazatban való állami szerepvállalás növelése érdekében állami érdekkörbe került az AVE Magyarország Kft., az állami tulajdonú Nemzeti Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Kft. vásárolta meg a holdingtársaságot, amelyhez az állam tőkeemeléssel biztosított forrást 14,0 milliárd forint összegben.
- Az MVM csoporttól közvetlen állami tulajdonba került az MVM Paks II Atomerőmű Fejlesztő Zrt., ennek ellenértéke 10,2 milliárd forint volt.
- 8,1 milliárd forintot fordított az állam a megvásárolt tankönyvkiadó társaságok 2014. évi vételár részének teljesítésére.
- Közvetlen állami tulajdonba került a magyar-szlovák gázvezeték tulajdonló Magyar Gáz Tranzit Zrt., melynek vételára 7,5 milliárd forintot tett ki.
- A Bombardier Transportation MÁV Hungary Kft. közel 65%-os tulajdoni hányadának megvásárlására 2,1 milliárd forintot fordított az állam.

E részvényvásárlások, vagy az ilyen célú tőkeemelések együttes összege 210,6 milliárd forint volt. Ezek a kiadások nem növelték az uniós módszertan szerinti hiányt.

Az akvizíciók mellett fejlesztési és likviditási célú tőkeemeléseket is végrehajtott az állam együttesen 24,4 milliárd forint összegben. Ezek közül a legjelentősebb tételt a Magyar Közút Nonprofit Kft.-nek nyújtott 10,0 milliárd forint jelentette, amely a társaság által a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.-től átvett közútkezelési feladatok megnövekedett finanszírozási igényének biztosítását szolgálta. Együttesen 3,7 milliárd forint tőke jutott a megváltozott munkaképességű dolgozókat is foglalkoztató társaságoknak, 1,5 milliárd forint szolgálta a tokaji borvidék fejlesztéséhez kapcsolódva a Tokaj Kereskedőház Zrt. modernizálását, a szőlőfeldolgozás technológiai fejlesztését, továbbá 1,4 milliárd forint a Millenáris Széllkapu Np. Kft. feltőkésítésén keresztül ingatlan- és városképfejlesztést finanszírozott. 2,9 milliárd forintot fordított az állam – a tulajdonosi jogokat gyakorló MFB Zrt.-n keresztül – a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. feltőkésítésére, amely az elektronikus útdíjrendszer üzemeltetésével kapcsolatos finanszírozást támogatta.

Az MNV Zrt. által irányított ingatlanvásárlások, -beruházások kiadásainak összege 68,6 milliárd forintot tett ki, amely a vagyionkezelő által megvalósított ügyletek mellett magában foglalja a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. (NET Zrt.) ingatlanvásárlásait és a ferencvárosi stadionfejlesztési projekt költségeit is. Ez utóbbira 2014-ben 8,4 milliárd

forintot kellett fordítani. A projekt tavaly lezárult, 2015-re már csak kisebb áthúzódó kifizetések maradtak fenn.

Az MNV Zrt. projektjei közül jelentősebb nagyságrendet (6,1 milliárd forint) képviselt az új budapesti konferencia-központ létesítéséhez szükséges telekvásárlás. Együttesen 8,1 milliárd forintot fordított az MNV Zrt. elhelyezési célú ingatlanvásárlásokra és -projektekre, 5,6 milliárd forintot tett ki a Tánacsics-börtön és az ellenértékét jelentő amerikai követség ingatlancseréjének elszámolása.

Az ingatlanprojektek közé tartozik a Holokauszt Emlékhely létrehozása, melyre 2014-ben 6,9 milliárd forintot fordított az állam, amely támogatásként került a MÁV Zrt. részére kifizetésére. Az emlékhely kialakítását a társaság végezte a Józsefvárosi Pályaudvar területén.

A hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló 2011. évi CLXX. törvény alapján működő NET Zrt. tevékenysége a 2014. évben is folytatódott. A program indulásától számítva 2014. december 31-ig 24 263 ingatlanfelajánlást fogadott be a NET Zrt., ezáltal hozzávetőleg 109 ezer személy lakhatása válhat biztossá (a felajánlott ingatlanok esetében ugyanis a hitelező pénzügyi intézmény a végrehajtási eljárást felfüggeszti). A 2014-ben rendelkezésre álló költségvetési források 9118 ingatlan megvásárlására nyújtottak fedezetet, így év végére az ingatlanállomány elérte a 13 926 darabot. Az ingatlanok többsége a keleti országrészben található, de jelentős felajánlás érintette Pest megyét is. A felajánlott ingatlanok átlagos forgalmi értéke 8,05 millió forint volt, a NET Zrt. által fizetett átlagos vételár 3,7 millió forint körül alakult.

A program indulása óta közel 52,4 milliárd forintot használt fel a NET Zrt., amellyel összesen 113,5 milliárd forint jelzáloghitel-tartozás alól mentesültek a hiteladósok, azaz 1 forintnyi költségvetési forrás 2,17 forint hitelintézeti követelést váltott ki. Az eddigi adatok alapján a NET-programba került hiteladós átlagosan 8,1 millió forint összegű tartozás megfizetése alól mentesült.

A Nemzeti Földalap által 3,3 milliárd forint értékben megvalósított termőföldvásárlás kiterjedt mind az 1/1 arányú termőföld-ingatlanok vételére, mind az osztatlan közös tulajdoni hányadok csökkentését szolgáló tulajdonosi közösségek megszüntetésére, továbbá a birtok-összevonási célú földcserek államot terhelő értékkülönbözetének elszámolására.

Az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer bevezetésével összefüggő jogalkotási és egyes fejlesztési feladatokról szóló 1629/2014. (XI. 6.) Korm. határozat rögzítette a rendszer 2015. évi bevezetését. Ennek végrehajtása érdekében az MNV Zrt. a Nemzeti Útdíjszolgáltató Zrt.-vel támogatási szerződést kötött a projekt végrehajtása érdekében, mivel a Kormány döntése szerint e társaság feladata volt a rendszer létrehozása. Ennek kiadása 8,6 milliárd forint volt.

Az állami vagyon hasznosításával összefüggő kifizetések 38,6 milliárd forinttal terhelték a költségvetést. E kiadások meghatározó tétele volt az állami tulajdonú társaságok támogatására fordított 18,5 milliárd forint. Ezen belül közel 10,0 milliárd forint jutott az állami tulajdonú regionális víziközmű-társaságok költségeinek közszolgáltatási szerződés alapján járó ellentételezésére. Együttesen 6,0 milliárd forint szolgálta a filmszakmai ágazat támogatását, a filmszakmai fejlesztéseket és az ezekért felelős Magyar Nemzeti Filmalap Zrt. finanszírozását.

10,8 milliárd forint összegű kifizetés a Termőföldért életjáradék programhoz kötődik. Ez az összeg közel 20 ezer fő járadékösszegét tartalmazza.

A magyar államot korábbi értékesítésekhez kapcsolódóan terhelő kiadások 13,7 milliárd forintos összege alapvetően a környezetvédelmi projektek 11,6 milliárd forintos költségeit tartalmazza.

Az MNV Zrt. és a környezetvédelmi feladatokat ellátó állami tulajdonú társaságok (Mecsek-Öko Zrt., Nitrokémia Zrt.) között támogatási szerződések állnak fenn. A simontornyai kármentesítésre a Nitrokémia Zrt. és az MNV Zrt. által megkötött megbízási szerződés van érvényben. A kármentesítési munkák jóváhagyott feladatterv és kiírt közbeszerzési pályázatok alapján valósulnak meg.

A vagyongazdálkodás 32,6 milliárd forint összegű egyéb kiadásainak legjelentősebb tétele a Richter-részvényekre átcserélhető kötvények 9,3 milliárd forint összegű kamatterhe.

Az érintett törvények szerint az MNV Zrt. és az MFB Zrt. szervezetének működéséhez szükséges forrást a központi költségvetésből kell biztosítani. E rendelkezés alapján biztosított az állam a társaságok működésének támogatására 8,0 milliárd forintot, amely az intézmények személyi juttatásait, azok járulékait, valamint a dologi és egyéb működési költségeket tartalmazta.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások másik típusát a költségvetési egyenleget nem érintő finanszírozási kiadások jelentik. A 2014. évben tulajdonosi kölcsönök nyújtása növelte az állam finanszírozási igényét.

Az Áht. 45. § (1) bekezdés szerinti, az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter együttes engedélyével megvalósítható tulajdonosi kölcsön kifizetések összegei a következők szerint alakultak:

millió forint	
Társaság	Kölcsön összege
MVM Zrt.	141 000,0
Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.	55 000,0
Nemzeti Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Kft.	14 000,0
Tokaj Kereskedőház Zrt.	1 900,0
Egyéb	330,3
Összesen	212 230,3

A nagyobb összegű tulajdonosi kölcsönök a fentebb jelzett akvizíciók átmeneti finanszírozását szolgálták.

2.12. Kormányzati rendkívüli kiadások

A kormányzati rendkívüli kiadások mérlegsoron 2014-ben 4,5 milliárd forint kiadás teljesült, amely minimálisan meghaladta az előirányzatot.

A mérleg sor kiadásain belül az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló 1992. évi XXXII. törvény alapján járó kárpótlási életjáradék 1,7 milliárd forintot, az 1947-es párizsi békeszerződésből eredő, az 1997. évi X. törvény alapján járó kárpótlási életjáradék 2,7 milliárd forintot, mindezek folyósítási költségei pedig 72,7 millió forintot tettek ki.

2.13. Kezességérvényesítés

A 2014. évi költségvetési törvény 38-47. §-ai határozták meg az állami kezesség- és viszontgarancia-vállalás lehetőségeit. Az alábbiak a törvényi rendelkezések sorrendjében mutatják be a kezességállományokat, a törvényben jóváhagyott kezesi, illetve viszontgarancia-keretek kihasználását és az egyes kezesség- és viszontgarancia-típusok kapcsán a beváltásokat.

Az állam által vállalt kezesség és viszontgarancia érvényesítésére a 2014. évi költségvetés 32,3 milliárd forint összegű előirányzatot tartalmazott tizenegy alcímre bontva. Az előirányzat külön módosítás nélküli túllépésére a 2014. évi költségvetési törvény 5. számú mellékletének 1. pontja adott felhatalmazást.

A tényleges kifizetés 18,9 milliárd forint volt. A teljesítés lényegesen, 13,4 milliárd forinttal kevesebb lett a tervezettnél, amelynek alapvető oka, hogy a kis- és középvállalkozások (kkv-szektor) finanszírozásához kapcsolódó állami viszontgaranciák, valamint a lakáskezességekhez kapcsolódó kezességek beváltásai jóval kedvezőbben alakultak a vártnál.

1) A költségvetési törvény 38. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján 100 milliárd forint keret mértékéig adhatott felhatalmazást a Kormány **egyedi állami kezesség** vállalására 2014-ben. E keret terhére a Kormány kezességvállalási felhatalmazást adott 2,4 milliárd forint összegben két élelmiszeripari társaság hitelfelvételéhez kapcsolódóan, amely a lehetséges vállalási összeg 3%-a, a kezességvállalás azonban nem valósult meg. A Kormány határozata alapján vállalt kezességek tételes bemutatását a IV. Törvényekben előírt beszámolási és tájékoztatási kötelezettségek c. fejezet 3. pontja tartalmazza.

Egyedi kezesség beváltására 2014-ben nem került sor.

2) A 2014. évi költségvetési törvény 38. § (3) bekezdése lehetővé tette, hogy a **nemzetközi fejlesztési intézmények által nyújtott hitelekhez** összegszerű korlátozás nélkül adhasson a Kormány felhatalmazást egyedi állami garancia vállalására. Ilyen garancia vállalására és érvényesítésére nem került sor a 2014. évben.

3) A költségvetési törvény 39. §-ának felhatalmazása alapján 500,0 milliárd forint összegű állomány mértékéig vállalhatott az államháztartásért felelős miniszter – a kultúráért felelős miniszter javaslatára – 2014-ben **kiállítási garanciát**. E felhatalmazás alapján kilenc kiállításához kapcsolódva történt garanciavállalás, melyeket az általános indokolás mellékletei között szereplő, „Kiállítási garanciavállalások a 2014. évben” című táblázat mutat be részletesen. (A vállaláskori érték a kiállítási garancia vállalásáról szóló, az államháztartásért felelős miniszter által kibocsátott kötelezvény aláírásának napján érvényes árfolyamon számított összeg. A garanciaállományok 2014. év végi adatai az eltérő árfolyam miatt nem egyeznek meg a vállaláskori értékkel.) A költségvetési törvényben a 2014. évre meghatározott keret a korábbi években vállalt és még élő állomány, valamint az újonnan vállalandó kötelezettségek együttes összegére értendő. A 2014. évi keret kihasználtsága – a 2013. évről áthúzódó állomány figyelembevételével – egyszer sem lépte túl az állományi mértéket. A kiállítások csak néhány hónapig láthatóak, így a keretet megszűnésük után nem terhelik tovább.

A 2014. évben kiállítási garancia érvényesítésére nem került sor.

E kiállítási garanciavállalások a 2014. évben 274,0 millió forintba becsült biztosítási díj-megtakarítást jelentettek a kiállító múzeumoknak (és közvetve az államnak) a 9 kiállítást illetően.

4) A Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (MFB) pénzügyi műveletei kapcsán háromtípusú állami kötelezettségvállalási keretet határoz meg a költségvetési törvény (40. §). Az MFB forrásbevonásához (hitelfelvétel, kötvénykibocsátás) és a bank által harmadik fél javára, a Kormány döntése alapján nyújtott készfizető kezességekhez, bankgaranciákhoz, illetve hitelekhez a bankról szóló törvény szerinti, ún. jogszabályi állami kezesség társul. Az MFB által finanszírozott ügyletekhez kapcsolódó hosszú lejáratú devizahitelek árfolyamkockázatát – a Kormány döntése esetén – az állammal kötött árfolyam-fedezeti megállapodások kezelik.

E költségvetési keretek és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak a 2014. év során:

keret- és tényadatok millió forintban			
	Keret	Keret terhelése* 2014. dec. 31-én	Keret- kihasználtság
	millió forint		%
Forrásbevonás	1 800 000	799 661,9	44,4
Készfizető kezesség, bankgarancia, hitelnyújtás	600 000	68 931,8	11,5
Árfolyam-fedezeti ügyletek	1 800 000	1 772 179,2	98

*A keret terhelésénél figyelembe veendő összeg nem egyezik meg az év végi állományi adatokkal, mivel 2014. évi adatként nem a tényleges állomány, hanem a vállalás összege számítódik.

A 2014. évben az MFB a **forrásszerzéshez kapcsolódó keret** terhére 195,0 millió euró, valamint 10,0 milliárd forint forrásbevonási szerződést kötött, illetve 30,0 milliárd forint értékű hazai forintkötvényt bocsátott ki. A korábbi években felvett éven túli hitelek közül lejáratkor 273,0 millió euró, valamint a korábbi időszakokban kibocsátott éven túli hazai forintkötvényekből 20,0 milliárd forint visszafizetésére került sor. Emellett ütem szerinti törlesztésekre, valamint 254,7 millió euró összegben előtörlesztésre is sor került.

A bank forrásbevonásait biztosító állami kezesség érvényesítésére 2014-ben sem került sor.

2014-ben két új **jogszabályi kezességvállalásra** került sor:

- FHB Életjáradék Zrt. hitelfelvételének biztosítékául az 1828/2014. (XII. 23.) Korm. határozat alapján 12,0 milliárd forint, valamint
- MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram fedezeteként az 1749/2014. (XII. 15.) Korm. határozat alapján 6,4 milliárd forint keretterheléssel.

Az 1749/2014. (XII. 15.) sz. Korm. határozattal három meglévő program keretösszege csökkent, egy program lezárult, illetve egy program visszavonásra került. Az új vállalások, valamint a csökkentések eredőjeként a keretterhelés 2014-ben összesen 198,5 milliárd forinttal csökkent.

Az MFB által korábban nyújtott hitelekhez és garanciákhoz kapcsolódóan állami kezességbevéltés 2014-ben nem történt.

2014-ben hat új **árfolyam-fedezeti megállapodás** megkötésére és három, korábbi években kötött megállapodás módosítására került sor a Kormány döntése alapján:

- 60,0 milliárd forint az 1596/2014. (XI. 3.) Korm. hat. alapján a Diákhitel Központ IV. hitelhez,
- 8,0 milliárd forint az 1749/2014. (XII. 15.) Korm. hat. alapján az MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020-hoz,
- 15,0 milliárd forint az 1750/2014. (XII. 15.) Korm. hat. alapján az MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020-hoz,
- 6,0 milliárd forint az 1751/2014. (XII. 15.) Korm. hat. alapján az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-hoz,
- 150,0 milliárd forint az 1767/2014. (XII. 18.) Korm. hat. alapján az MFB Vállalkozásfinanszírozási Program 2020-hoz,
- 100,0 milliárd forint értékben az 1767/2014. (XII. 18.) Korm. hat. alapján az MFB Önkormányzati Infrastruktúrafejlesztési Program 2020-hoz.

Ugyancsak az 1767/2014. (XII. 18.) Korm. határozat döntött már meglévő programok keretösszegeinek csökkentéséről is összesen 146,0 milliárd forint összegben.

2014-ben az árfolyam-fedezeti ügyletek keretének terhére a fenti határozatok végrehajtását jelentő megállapodások megkötésére, illetve módosítására került sor.

5) Az Eximbank Zrt. tevékenységéhez kötődő alábbi pénzügyi műveleteket a bankról szóló törvény készfizető állami kezessége biztosítja:

- a forrászerzés céljából a kül- és belföldi hitelintézetektől elfogadott betétek és felvett hitelek, valamint kibocsátott kötvények visszafizetését;
- a deviza- és kamatcsere-ügyletek pótlási költségéből eredő fizetési kötelezettségek teljesítését;
- a központi költségvetés terhére vállalt exporthitel garanciaügyleteket és egyéb export célú garanciaügyleteket.

A fenti ügyletekre megállapított költségvetési keretek (41. § (1)-(2) bekezdések) és azok kihasználtsága a következők szerint alakultak az elmúlt időszak során:

keret- és tényadatok millió forintban

	2013			2014		
	keret	tény	kihaszná- ltság	keret	tény	kihaszná- ltság
	millió forint		%	millió forint		%
forrásbevonás, valamint deviza- és kamatcsere-ügyletek pótlási költsége	1 200 000	696 401	58	1 200 000	544 996	45
export-hitel garanciaügyletek és egyéb export célú garanciaügyletek	350 000	14 086	4	350 000	13 506	4

A forrásbevonási keretszám kihasználtságát alapvetően a bank közvetlen ügyfelei, az exportáló hazai kkv-k finanszírozható hitelkereslete, valamint kereskedelmi bankjaik kockázatvállalási készsége/képessége határozta meg. Az Eximbank Zrt. közvetlen

vállalatfinanszírozó képessége (hálózat hiányában) behatárolt, ezért megújította az export-, illetve vállalatfinanszírozásban meghatározó szerepet betöltő kereskedelmi bankokkal a magyar származású áru- és szolgáltatásexport előfinanszírozásához kapcsolódó refinanszírozási hitelprogramját. 2014 folyamán összesen 266,7 milliárd forint összegű refinanszírozási hitelt folyósított, ami dinamikus növekedést jelent. A refinanszírozási ágon 21 hitelintézzel állt a bank aktív partneri viszonyban. Teljes hitelállományából a refinanszírozási konstrukciók aránya a 2013. év végi 65%-ról a 2014. év végére 72%-ra emelkedett. A refinanszírozási ügyletszám 2013-hoz képest megduplázódott.

A költségvetési háttérü garanciák állománya 2014. december végén 13,5 milliárd forint volt. Az előző évi garanciaállománynál kisebb összegű állomány annak következménye, hogy a 2014-ben aláírt Hitelfedezeti garanciaprogram tényleges bevezetésére a partnerbankok körében csak fokozatosan kerülhetett sor, miután a termék árazásának és a kockázatvállalási folyamatnak a módosítása is megtörtént.

A 2014. évben az Eximbank tevékenységét támogató állami kezesség lehívására nem került sor.

6) A 2014. évi költségvetési törvény 41. § (3) bekezdése a **Mehib Zrt.** esetében a nem piacképes, állami készfizető kezesség melletti biztosítási állomány felső határát állapította meg. A keret kihasználtságának meghatározása során a Mehib Zrt. figyelembe veszi az ígervénnyel érintett, a szerződött, a fedezetbe vett állományt, valamint a rövid lejáratú ügyletekre vonatkozó maximális kötelezettséget is.

E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	2013	2014
keret (millió forintban)	500 000	600 000
tény (millió forintban)	205 530	191 741
kihasználtság (%)	41,12	32

2013-hoz képest a keret kihasználtsága 2014 végére 7%-kal csökkent, ami a keret 100,0 milliárd forintos emelésének és a biztosítási állomány közel 6,7%-os visszaesésének az együttes következménye. A biztosítási portfólió relációs összetétele nem változott jelentősen, 36 viszonylatban nyújtott biztosítási fedezetet a társaság. A teljes biztosítási állomány 86,3%-ban (165,4 milliárd forint) olyan relációkban merül fel, amelyek Magyarország 2012-2020 közötti időszakra vonatkozó külgazdasági stratégiájában megjelölt, kiemelt viszonylatok. Országkockázati szempontból a Mehib Zrt. portfóliója alacsonyabb kockázati szintre került. Ugyanakkor a biztosítási állományon belül az öt legjelentősebb reláció együttes részesedése meglehetősen magas (közel 84,4%), amely egyes országok szintjén magas kockázati koncentrációt jelez. A kihasználtság országonkénti rangsorában Oroszország részaránya a legnagyobb, a válság miatt az ukrán állomány jelentős csökkenést mutat. 2014-ben a biztosító az ukrainai válságra reagálva először a hitellimitek csökkentésével, majd törlesztésével a további kockázatvállalás átmeneti felfüggesztésére kényszerült. Tekintettel azonban az exportörök piaci pozíciójának megőrzésére, a biztosítási tevékenység újra beindult. A biztosító – elsősorban nyugati bankok ukrainai leánybankjai által kiállított

bankgarancia fedezete mellett – ismét állíthat fel hitellimiteket az ukrain viszonylatban.

Az állami kezesség melletti, nem piacképes kockázatú biztosítási tevékenységgel kapcsolatos – 4,91 milliárd forintra tervezett – kárfizetések összege a 2014. évben 3,6 milliárd forint volt. A kárfizetés meghatározó része (2,9 milliárd forint) az Eximbank Zrt. által a BTA Bank, Almaty pénzügyintézet részére 2008-ban nyújtott bankközi vevőhitel kapcsán a kazah bank fizetéseképtelensége miatt merült fel, míg kisebb része (0,7 milliárd forint) forgalmi típusú ügyletek, elsősorban ukrán viszonylatú kárfizetésének eredménye. A tervezettnél kisebb kárfizetési adatok háttérében több kedvező körülmény áll:

- a tervezés időszakában kárveszélyesnek minősített ügyletekből eredő tartozások teljesítése megtörtént;
- a kárveszélyesként nyilvántartott követelések átütemezésre kerültek;
- a Mehib Zrt. kárenyhítési intézkedéseinek következtében a kárfizetést sikerült elkerülni.

7) A kis- és középvállalkozások forráshoz jutásának elősegítése érdekében a **Garantiqa Hitelgarancia Zrt.** (a továbbiakban Garantiqa) kezességvállalásaihoz a 2014. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (42. §). Az állami viszontgarancia mértéke a 2011. év júliusától vállalt ügyletek esetében 85% (a korábbi ügyleteknél az állami helytállás mértéke 70%). E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	2013	2014
keret (millió forint)	550 000	550 000
tény (millió forint)	243 068,7	251 402,6
kihasználtság (%)	43	46

A 2014. évi növekvő garanciakereslet alakulását meghatározó főbb tendenciák az alábbiakban foglalhatók össze:

- Annak ellenére, hogy a kereskedelmi banki kkv-hitelállomány 2014-ben enyhe csökkenést mutat, a Garantiqa az üzleti volumen növelése érdekében átfogó intézkedéscsomag végrehajtását kezdte meg a kezességvállalás egyszerűbb, gyorsabb és olcsóbb elérése érdekében, így a társaság 2014-ben vállalt kezességei kismértékben növekedtek.
- Az intézkedéscsomag főbb elemei: a bírálati határidő lerövidítése, a kedvezményezett kör, valamint a biztosítékok körének bővítése, a kezességek összegének megemelése, az adósminősítés korszerűsítése, az elektronikus ügyintézési rendszer továbbfejlesztése.
- A portfólió további bővítése érdekében az egyszerűsített eljárással vállalt kezességek esetében limitemelésre került sor.
- A 2014-2020-as uniós strukturális alapból származó forrásokhoz történő kapcsolódás érdekében a kezességvállalási tevékenységet jelentősen növelő új termékek kialakítása kezdődött meg 2014-ben.

Az MNB pénzügyi stabilitási jelentése szerint 2014-ben a gyenge banki jövedelmezőség növekedési kockázatot hordozott. A vállalati hitelállomány éves csökkenési üteme azonban lassult a Növekedési Hitelprogramnak köszönhetően, a hitelezés szerkezete egészségesebbé vált a hosszú lejáratú forinthitelek térnyerésével. Az alacsony szintű banki kockázatvállalási hajlandóság negatív hatásait enyhítheti az állami háttérrel rendelkező garanciaintézmények növekvő aktivitása.

A társaság készfizető kezességvállalása a banki kkv-hitelállomány 10-12%-ához kapcsolódott, így 2014 végén a Garantiqa állami viszontgaranciával támogatott kötelezettségállománya 251,0 milliárd forint volt, ami 360,6 milliárd forint kkv-finanszírozási forráshoz tartozott.

A 2014. évben az állami viszontgaranciával támogatott kkv-hiteleknél a beváltások száma mérséklődött, a tervezett 18,1 milliárd forintos szinttől elmaradva 64%-ban, 11,6 milliárd forintban teljesült.

A 2014. évi állami viszontgarancia melletti ügyleteknél a beváltások főbb jellemzői:

- a beváltások főbb ügyletkörök szerinti összetétele lényegében megfelel a portfólió belső arányainak, a Széchenyi Kártya és további kártyahitel-ügyletek adták az állami viszontgarancia-beváltások volumenének közel 50%-át, azonban e kifizetések összege csökkent a korábbi évihez képest;
- a nagy összegű, minimum 100,0 millió forintos hitelekhez kapcsolódó kezességek képezték a beváltások összegének 31%-át.

8) Az agrárágazat forráshoz jutásának elősegítése érdekében az Agrárvállalkozási Hitelgarancia Alapítvány kezességvállalásaihoz a 2014. évi költségvetési törvény állami viszontgaranciát biztosított (43. §). Az állami viszontgarancia mértéke 85%. E költségvetési keret és annak kihasználtsága a következők szerint alakult az elmúlt időszak során:

	2013.	2014.
keret (millió forint)	105 000	105 000
tény (millió forint)	69 271,7	80 942
kihasználtság (%)	66	77

Az alapítvány a 2014. évben 151,2 milliárd forint hitelállomány mögé 80,9 milliárd forint összegben vállalt állami viszontgaranciával biztosított kezességet. Ez a megelőző évhez képest 10%-ot meghaladó növekedést jelent. Az év során kihelyezett hitelállomány 85,9%-a újonnan kihelyezett hitelekhez kapcsolódott. A beruházási hitelezés élénkülése — elsősorban a MNB Növekedési Hitelprogramnak köszönhetően — is megfigyelhető a portfólióban, bár változatlanul meghatározó a kisebb összegű, 1-3 éves futamidejű forgóeszközhitel. Nőtt az érdeklődés a 25,0 millió forint alatti, elsősorban mikrovállalkozásoknak nyújtott hitelek iránt. A kezességvállalásokban a korlátolt felelősségű társaságok és az egyéni cégformák (östermelők, családi gazdaságok, egyéni vállalkozások) ügyleteire irányuló kezességi igények voltak dominánsak. 2014-ben az átlagos kezességgel biztosított hitelösszeg 16,8 millió forintra csökkent a korábbi 20,3 millió forintról, míg az átlagos kezességvállalási mérték az előző évi 64,2%-ról 67,6%-ra nőtt.

Az alapítvány kezességvállalásaihoz kapcsolódó állami viszontgarancia érvényesítése kapcsán kifizetett 1,0 milliárd forint a tervezett összegnek mindössze 54%-át tette ki. 2014-ben is inkább a kisebb összegű kezességek beváltása volt a jellemző.

9) A költségvetési törvény 44. § -a szerint állami kezesség áll fenn a **Diákhitel Központ Zrt.-nek** (továbbiakban: DK) a diákhitelrendszer finanszírozására felvett hiteleiből, illetve kibocsátott kötvényeiből eredő fizetési kötelezettségei mögött.

A felsőoktatás finanszírozási formáinak átalakításához kapcsolódóan a DK 2012 októberétől a korábbi szabad felhasználású diákhitel 1 termék mellett bevezette a kötött felhasználású diákhitelt (diákhitel 2). A diákhitel 2 kizárólag a felsőoktatási képzés önköltségének finanszírozására vehető igénybe állami kamattámogatás mellett.

2014-ben a DK összesen 16,8 milliárd forint összegben folyósított hiteleket, az év végére a hallgatói hitelállomány meghaladta a 236 milliárd forintot. 2014-ben a hitelfelvevők összesen 27,1 milliárd forintot törlesztettek.

A DK 2014. évre vonatkozó finanszírozási tervét az államháztartásért felelős miniszter hagyta jóvá. A DK 2014-ben öt alkalommal bocsátott ki kötvényt összesen 24,5 milliárd forint névértékben. Az MFB által biztosított 50,0 milliárd forint összegű, 2014-ben lejáró hitel refinanszírozása érdekében a DK újabb 50 milliárd forint keretösszegű, 5 év futamidejű hitelszerződést írta alá az MFB-vel. A DK adósságállománya 2014 végén összesen 254,9 milliárd forint volt. Az igénybe vett források:

- MFB: 60,0 milliárd forint,
- Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt.: 10,0 milliárd forint,
- Budapest Bank Zrt.: 0,42 milliárd forint,
- Európai Beruházási Bank: 87,73 milliárd forint,
- Kötvények: 96,75 milliárd forint.

Kezesség beváltására a DK forrásbevonásai kapcsán 2014-ben nem került sor.

10) Az **állami támogatással felvett agrárhitelek** nagy része hosszú lejáratú – nem ritkán 15-20 éves futamidővel –, az állam által vállalt kötelezettségek 2017-2025-ig (kamattámogatás esetén 2027-ig) fennállhatnak. A 2014. év végére a támogatott hitelösszeg 12,6 milliárd forintra csökkent.

Az agrárgazdasági kezességérvényesítés miatt a 2014. évben a költségvetés – a tervezett összegnek mindössze 1%-át kitevő – 0,9 millió forintot fizetett.

Az agrárkezeségek vonatkozásában a tervezettnél alacsonyabb beváltási arány az alábbiakkal magyarázható:

- a mezőgazdasági termelők 2014-ben 4,3 milliárd forint hitelt fizettek vissza;
- az uniós csatlakozás előtt meghirdetésre került agrárhitelek futamideje többségében lejáratához közeledik, a 84/2003. (VII. 22.) FVM rendelet szerinti aszályhitel-konstrukció 2014. január elejével kifutott;
- a támogatott mezőgazdasági hitelek nyújtására jelenleg csak az uniós szabályokkal összeegyeztethető módon van lehetőség, többnyire csekély összegű (de minimis) mezőgazdasági támogatások keretében történnek;

- az elmúlt időszakban meghirdetésre került új hitelekhez nem kapcsolódik egyedi állami készfizető kezességvállalás.

11) Az állam a közsférában foglalkoztatottak számára – hét ágazati törvény alapján –, valamint a fiatalok otthoneremtésében a lakáscélú hitelekhez jutást kezességvállalással könnyítette meg (ún. **lakáskezességek**). Az állami kezességgel biztosított hitelek 16 hitelintézettől igényelhetők a 2005. évtől.

Jelentősen módosult a hitelek struktúrája az elmúlt hét évben. Míg hat évvel ezelőtt még a köztisztviselők hitelállománya tette ki a lakáscélú kezességállomány nagyobb részét, addig ma már a fiatalok lakáskölcsönei, az ún. „fészekrakó” kölcsönök jelentik a legnagyobb részt. A lakáshitelek valamennyi típusára elmondható ugyanakkor, hogy az elmúlt két évben állományuk folyamatosan csökkent. Az összes állami kezességgel biztosított lakáscélú hitelállomány bankok közötti megoszlása a következő:

- OTP Jelzálogbank: 63,2%,
- OTP Bank: 4%,
- Erste Bank: 3,2%
- FHB Jelzálogbank: 4,5%;
- CIB Bank: 20,9%,
- a maradék 4,2%-on 11 hitelintézet osztozott.

Az állami kezességgel biztosított lakáscélú hitelek beváltása a pénzügyi válság éveiben növekvő tendenciát mutatott, de 2012-ben ez a tendencia megtorpant a Kormány intézkedéseinek hatására. A csökkenés oka a devizahitelek esetében a 2012-től alkalmazható árfolyamrögzítés lehetősége (a „fészekrakó” kölcsönök csaknem 70%-a CHF alapú hitel), valamint a közsférában dolgozók lakáshitel állományának fokozatos csökkenése.

A lakáshitelezéssel (közsféra, fészekrakó, áthidaló, gyűjtőszámla) kapcsolatban 2014-re előirányzott 6,0 milliárd forint kezességbeváltásból végül mindössze 2,7 milliárd forint került kifizetésre. E kezességérvényesítési kiadások meghatározó része – az állományi arányokhoz hasonlóan – az ún. „fészekrakó” programhoz kapcsolódott (2,4 milliárd forint).

12) 2013 II. félévében indult a KAVOSZ Zrt. által, a fuvarozóknak nyújtott, ún. **E-útdíj** hitelkonstrukció az állam forrásoldali és eszközoldali készfizető **kezessége** mellett (költségvetési törvény 45. §), a megtett úttal arányos útdíjfizetési kötelezettség finanszírozásának könnyítése érdekében. A konstrukció segít áthidalni az úthasználat előtt fizetendő útdíj és a később befolyó fuvardíj megérkezéséig tartó likviditási nehézségeket. 2014-ben mind a KAVOSZ Zrt. által felvett refinanszírozási hitel, mind a KAVOSZ Zrt. által az ügyfelek részére kihelyezett útdíjhitelek állománya 457,1 millió forint volt év végén.

A költségvetési törvény szerinti keret kihasználtsága alacsony volt 2014-ben, azonban a hitelprogram példaértékű a mikro-és kisvállalkozások hitelezési piacán. Elérte alapvető célját, megszüntette a fuvarozók útdíj bevezetéséből adódó kezdeti pénzügyi nehézségeit, számos olyan vállalkozás maradt talpon, amelyek a hitel nélkül nem biztos, hogy átvészelték volna ezeket a hónapokat.

A 2014. évben nem került sor útdíjhitelek kapcsán állami készfizető kezesség beváltásának kezdeményezésére.

13) A takarékbetétről szóló 1989. évi 2. törvényerejű rendelet 1993. június 30-áig hatályban lévő 4. § (1) bekezdése szerint a takarékbetét összegének visszafizetéséért az állam helytáll. A rendelkezést hatályon kívül helyező törvény előírta, hogy az állam az 1993. június 30. előtt kötött betétszerződések alapján elhelyezett pénzeszközök tekintetében továbbra is helytáll, amely az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján állami kezességvállalásnak minősült. A költségvetési tervezés időszakában az ilyen takarékbetét-szerződések alapján elhelyezett pénzeszközök visszafizetésére vonatkozó állami helytállási kötelezettség érvényesítése nem volt valószínűsíthető, ezért nem tartalmazott kiadási előirányzatot a költségvetési törvény e jogcímen. A költségvetési törvény 46. § (1) bekezdése ugyanakkor felhatalmazást adott a nem tervezett állami kezességbevételek kifizetésére. Ennek alapján került sor 2014-ben egy végelszámolás és két felszámolás alá vont takarékszövetkezet betéteseinek kártalanítására 54,8 millió forint összegben.

2.14. Egyéb kiadások

Az egyéb kiadások tényleges teljesítése 134,9 milliárd forintot tett ki, amely meghaladta a törvényi előirányzatot (109,9%). A mérlegsorot képező tételek közül az alábbiak emelendők ki:

Az 1802/2014. (XII. 19.) Korm. határozat értelmében döntés született arról, hogy a végelszámolás alatt álló Széchenyi Kereskedelmi Bank Zrt. betétese az Országos Betétbiztosítási Alap által kifizetett kártalanítási összegben felül további kárenyhítésben részesüljenek. A kárenyhítési keretre – mellyel a költségvetési törvény eredetileg nem számolt – a Kormány 6,0 milliárd forintot biztosított a céltartalékok terhére történő átcsoportosítással. A tényleges kifizetés 3,7 milliárd forintot tett ki.

Az adóbevallások feldolgozása és a kedvezményezettek igazolása alapján a személyi jövedelemadó 1%-ának közcélú felhasználására történő felajánlásokból 7,0 milliárd forintot utaltak át a civil kedvezményezettek javára, amely kevesebb lett az eredetileg tervezetthez képest (89,7%).

A Magyar Államkincstár által lebonyolított pénzforgalommal kapcsolatos költségként 4,0 milliárd forint (az előirányzat 100,6%-a) teljesült. Ilyen költségek a kincstári átutalásokhoz kapcsolódó GIRO díjak, VIBER forgalmi jutalékok, bankközvetítői díjak, MNB jutalékok, postai szolgáltatás díjai, SWIFT szolgáltatási díjak, KELER értékpapír-számlavezetési díjak, valamint egyéb más díjak is.

A nemzetközi pénzügyi kapcsolatokról eredő kiadások – az egyes nemzetközi pénzügyi intézmények részére fizetett alaptőke-hozzájárulások és tagdíjak – 2014-ben teljesített 8,8 milliárd forintos összege 0,1 milliárd forinttal lett több az előirányzatnál. Az eltérést a devizában előírt kötelezettségeknél a forint árfolyamának tervezettől eltérő változása okozta.

Az adósságszolgálat teljesítésével kapcsolatos járulékos kiadások 101,1 milliárd forintot tettek ki, mely felülmúlta a törvényi előirányzatot (121,2%). Ennek oka egyrészt a lakossági állampapírok iránti vártnál nagyobb kereslet, mely a forgalmazóknak fizetett jutalékok összegét emelte, másrészt az Államadósság Kezelő Központ Zrt. által fizetett tranzakciós illeték magasabb teljesülése.

2.15. Támogatás az önkormányzati adósságok törlesztéséhez

A helyi önkormányzati alrendszer adósságkonszolidációjának 2014. évi ütemében minden települési önkormányzat és önkormányzati társulás 2013. december 31-én

fennálló adóssága teljes mértékben rendezésre került. A 200 millió forintnál kisebb ügyletértékű adósságelemekhez a Kincstár az adósság előtörlesztéséhez egyösszegű támogatást nyújtott, mindösszesen 68,8 milliárd forint értékben.

2.16. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez

Az EU költségvetését illető hozzájárulási kötelezettség 2014. évi összege 290,9 milliárd forintot tett ki, amely összeg 2,2 milliárd forinttal magasabb a tervezett előirányzathoz (288,7 milliárd forint) képest. Magyarország befizetési kötelezettségét több tényező befolyásolta az év során. A 2014. évre elfogadott uniós költségvetésből adódó befizetéshez képest többletként jelentkezett az előző évről áthúzódó költségvetés-módosítások hatása, ami összesen 8,3 milliárd forint többletbefizetést jelentett. Emellett december elsején a korábbi évek áfa- és GNI-egyenlegeinek utólagos korrekciói miatt 12,2 milliárd forintos többletbefizetés jelentkezett. A 2014. évi uniós költségvetést érintő módosítások (mint például a 2013. évi többlet visszaosztása, tartalékok mobilizálása a kohéziós kifizetések fedezetének biztosítása érdekében, a természeti katasztrófák okozta többlettámogatások biztosítása, az évközi áfaalap és GNI-felülvizsgálat átvezetése stb.) az intézmények közötti nehéz és hosszas tárgyalások miatt csak december közepén kerültek elfogadásra, így azok hatása a 2015. évi befizetéseinkben érvényesülnek.

2.17. Beruházási Alap

A központi költségvetésről szóló törvény 74. §-a a 2014. évben létrehozta a Beruházási Alapot, amely azon beruházási, felújítási vagy egyéb felhalmozási célú kiadásokat tartalmazó előirányzatokat foglalta magába, amelyeket a törvény 10. számú melléklete nevesített. A Beruházási Alapba tartozó kiemelt fejlesztések végrehajtása az érintett előirányzatokat kezelő fejezetek hatáskörébe tartozott.

A törvény előírásai szerint a Beruházási Alap előirányzatai terhére új kötelezettséget vállalni az államháztartásért felelős miniszter előzetes egyetértésével, véleményének előzetes kikérésével lehetett. Az előzetes egyetértés és vélemény megadása során figyelemmel kellett lenni az állami vagyon értékesítésből származó bevételek éven belüli időbeli teljesülésére, azonban az új kötelezettségvállalások fedezetét nem ez, hanem az adott kiadási (és támogatási) előirányzatok rendelkezésre állása teremtette meg. A törvény ezért mérlegelési lehetőséget hagyott az államháztartásért felelős miniszternek, így a bevételek alakulása az új kötelezettségvállalások engedélyezése során nem eredményezett ok-okozati összefüggést.

A Beruházási Alap rendszeréből következően az Országgyűlés és a Kormány által már jóváhagyott beruházások, projektek kötelezettségvállalásainak ismételt, egyes állami vagyonértékesítési bevételek teljesüléséhez kapcsolódó engedélyezése hárult az államháztartásért felelős miniszterre. Ezen rendszer közgazdasági logikája az, hogy egyszeri jellegű beruházási kiadásokat akkor hajtson végre az állam, ha ezt hasonló típusú (egyszeri) bevételek lehetővé teszik.

A Beruházási Alap nem minősült elkülönített állami pénzalapnak, az ugyanis nem közfeladatok részben államháztartáson kívüli forrásból történő ellátásának biztosítása céljából jött létre, és nem az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások alapszerű elszámolására szolgált. Ebből eredően a Beruházási Alapnak forrása, egyenlege, számlája nem volt.

A Beruházási Alapba sorolt egyes bevételi és kiadási előirányzatok összege összesen 130,4 milliárd forint volt.

A Beruházási Alap bevételi oldalán szereplő, az állami vagyonnal kapcsolatos egyes értékesítési bevételek összege – az érintett kiadási előirányzatokkal összhangban – összesen 130,4 milliárd forintot tett ki, amelynek 92%-át egy egyszeri bevételi tétel, a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 1. cím, 1. alcím, 6. Frekvencia használati jog értékesítéséből származó bevételek jogcímcsoport 120,0 milliárd forintos előirányzata jelentette. A további 10,4 milliárd forintot kitevően tervezett bevételek az évente szokásos és kisebb összegű, az állami vagyoni körhöz kötődő értékesítési ügyletekből származtak. Tekintettel arra, hogy a megjelölt egyszeri bevételi tételből a 2014. év folyamán összesen 130,6 milliárd forint bevétel származott, az új kötelezettségvállalások jóváhagyásához kapcsolódóan előírt törvényi bevételi feltétel teljesülése lehetőséget adott az év során az egyes új kötelezettségvállalások államháztartásért felelős miniszter általi engedélyezésére.

A Beruházási Alapba tartozó felhalmozási célú kiadási előirányzatok összegéből 101,5 milliárd forint volt besorolható a Kormány irányítása alá tartozó fejezetek alá, míg a fennmaradó 28,9 milliárd forint a Kormány irányítása alá nem tartozó fejezetek rendelkezési körébe tartozott. A 2014. évben a Beruházási Alapba sorolt kiadási előirányzatok terhére az államháztartásért felelős miniszter összesen 90,8 milliárd forint értékben adta meg az érintett fejezetek által tervezett új kötelezettségvállalásokhoz kapcsolódóan előzetes egyetértését.

B.

AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERE HIÁNYA, FINANSZÍROZÁSA, AZ ÁLLAMADÓSSÁG KEZELÉSE

1. A központi költségvetés finanszírozása

Makrogazdasági és finanszírozási környezet 2014-ben

2014 egészében az állampapírpiacra minden lejáraton jelentős mértékben csökkentek a hozamok. A gazdasági növekedés a legoptimistább várakozásokat is túlszárnyalta, miközben a többi makrogazdasági mutató (költségvetési hiány, folyó fizetési mérleg, munkanélküliség, infláció) is igen kedvezően alakult. A kamatalakulás szempontjából fontos volt, hogy az MNB Monetáris Tanácsa a 2013-ban megkezdett kamatcsökkentési ciklust tovább folytatta, és 2014 júliusára a jegybanki alapkamat 2,1%-ra csökkent. Továbbá az alapvetően támogató nemzetközi befektetői helyzet is szerepet játszott a kedvező finanszírozási helyzetben.

Az év második felében a hosszú hozamok esetében lassult a korábbi lendületes hozamcsökkenés, átmenetileg többször megemelkedtek a hosszú hozamok. Ebben a legfontosabb szerepet a kedvezőtlen nemzetközi fejlemények, az orosz-ukrán krízis eszkalálódása, a romló európai (és globális) növekedési kilátások és a feltörekvő piacok kedvezőtlen befektetői megítélése játszotta. A kéthetes jegybanki kötvényt augusztusban kéthetes betété alakította át a jegybank, ami kizárólag a bankok számára elérhető. E lépés keresletnövelő hatása és az év második felében visszaeső diszkontkincstárjegy-kibocsátás következtében a rövid hozamok az év második felében a jegybanki alapkamat szintje alá csökkentek. Emellett a különlegesen alacsony inflációs értékek miatt időnként megjelenő kamatcsökkenési várakozások is

mérsékeltek a rövid hozamszintet, s csupán az év legutolsó napjaiban történt hozamemelkedés.

A rövid oldali **referenciahozamok** 2014 decemberének végén az egy évvel korábbinál 1,3-1,4 százalékponttal alacsonyabb szinten álltak. Az év eleji és az októberi emelkedést leszámítva az év folyamán fokozatosan csökkentek a rövid hozamok. Az éven túli lejáratok 1,3-2,4 százalékponttal csökkentek, a hosszabb lejáratokon nagyobb volt a hozamcsökkenés. A hosszú hozamok júniusig mérséklődtek, majd az év hátralévő részében átmeneti megugrásokkal tarkítva összességében kismértékben csökkentek.

Az **aukciós hozamok** alakulása lényegében a referenciahozamok mozgását követte. Az éven belüli aukciós hozamok 1,3-1,4 százalékponttal csökkentek az év végéig. A 3 és 5 éves lejáratokon 1,1-1,5 százalékponttal, a 10 és 15 éves lejáratokon 2,3-2,4 százalékponttal csökkent az aukciós átlaghozam. Az állampapírok aukciós kereslete erős volt, az átlagos fedezettség a kincstárjegy-aukciókon 2,5-et, míg a kötvényaukciókon 2,8-et ért el.

2014 folyamán a forint árfolyama kisebb ingadozásokkal 298-316 Ft/euró között mozgott. 2014-ben az euró átlagos árfolyama 308,6 Ft/euró volt, ami kedvezőtlenebb az előirányzatkor tervezett 296,9 Ft/euróval szemben, azonban 2014. december 31-én még az átlagos árfolyamot is jelentősen meghaladva 314,89 Ft/euró árfolyammal zárt, mely az év végi adósság szempontjából meghatározó.

A külföldiek forintállampapír-befektetései 2014-ben ingadoztak, és év végén kismértékű, 120,9 milliárd forintos csökkenéssel 4873,2 milliárd forintot tettek ki.

A finanszírozási igény alakulása

A kincstári kör hiánya 823,5 milliárd forint volt, ami a központi költségvetés 833,6 milliárd forint összegű, a társadalombiztosítási alapok 4,4 milliárd forintos és az elkülönített állami pénzalapok 5,8 milliárd forintos többletéből adódott.

A kincstári elszámolási rendszerből látható hiány nem egyezik meg a normaszövegben megjelenített, helyi önkormányzatok nélküli államháztartási hiánnyal. Ennek okai elsősorban a főkönyvi nyilvántartáson alapuló állományi adatok évek közötti változását is nyomon követő elemi beszámolók és a kincstári nyilvántartás szerinti teljesítési adatok közötti – elsősorban rendszerbeli különbségekből adódó – eltérések:

- a kereskedelmi banknál vezetett devizaszámlák (valutapénztárak) bevételeinek az a része, amelyre a tárgyévben kifizetés nem történt;
- a házipénztári záró pénzkészletből a pénztárba közvetlenül bevételezett, de a keretszámlára be nem fizetett tárgyévi bevétel összege, illetve a keretszámláról felvett és a házipénztárba bevételezett, de még fel nem használt készpénz összege;
- a függő, átfutó és kiegyenlítő kiadások és bevételek előző évi állományának tárgyévi rendezése;
- a kincstári pénzforgalomban megjelenő tárgyévi értékpapír-vásárlás és -visszaváltás különbözete.

A nettó finanszírozási igényt a kincstári kör hiányán felül az EU-transzferekkel kapcsolatos finanszírozási igény növelte.

A bruttó finanszírozási igény a nettó finanszírozási igény, valamint az adósságtörlesztések összegeként adódik. Az eredeti futamidejét tekintve éven túli futamidejű államadósság-törlesztések és bevonások az alábbiak szerint valósultak meg:

milliárd forintban	
Forinthitelek	251,3
Devizahitelek	1063,6
Forintkötvények*	2422,9
Devizakötvények	925,9
Éven túli törlesztések összesen	4663,7

*Az előirányzat szerint a tervezett forintkötvény-törlesztés 995 milliárd forint volt. Az ezt meghaladó, majdnem 2,5-szeres törlesztés tartalmazza a következő években lejáró kötvények visszavásárlását és hosszabb kötvényre történő cseréjét.

Az éven túli lejáratokon a forinttörlesztések összesen 2674,2 milliárd forintot, míg a devizatorlesztések 1989,5 milliárd forintot tettek ki.

A finanszírozás alakulása a 2014. év során

A 2014. évi előirányzat tervezése során az államadósság-kezelés kiemelt célja az államadósság devizaarányának mérséklése és a lakossági állampapír-állomány további növelése volt. A 2014. év során folyamatosan teljesültek az adósságkezelési stratégia részét képező, az adósság szerkezetére vonatkozó benchmarkok.

A 2014-ben keletkezett költségvetési hiány finanszírozása döntően forint-kibocsátásokkal, 690,4 milliárd forint összegű piaci és lakossági államkötvény értékesítésével történt. Ezenfelül a hiány finanszírozását szolgálták a kedvező kamatozású célhoz kötött projektfinanszírozó hitelek: 128,4 milliárd forint összegű forinthitel és 4,7 milliárd forint értékű devizahitel.

A 4663,7 milliárd forint értékű adósság-visszafizetés finanszírozása érdekében 3438,5 milliárd forint értékű forintállamkötvény kibocsátására, 1177,6 milliárd forint devizakötvény kibocsátására és 41,5 milliárd forint értékű devizahitel-átváltásra került sor, valamint a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap 6,1 milliárd forintot adott át térítésmentesen az államnak az államadósság csökkentése céljából.

A likviditáskezeléssel kapcsolatos műveletek során 132,3 milliárd forint összegben történt államkötvény-értékesítés, és 189,2 milliárd forinttal csökkent a kincstárjegyek állománya. A KESZ záró állománya 2014-ben 283,0 milliárd forinttal nőtt az előző év végéhez képest.

Az alábbi táblázat az egyes adósságinstrumentumok nettó kibocsátásának eredeti előirányzatban szereplő és ténylegesen megvalósult értékeit tartalmazza.

milliárd forintban

	Előirányzat tervezésekor (2013. szeptember)	Tervezett (2014. január)	2014. Tény
Forintinstrumentumok nettó kibocsátása	1 002,7	1 185,0	1 527,2
Államkötvények	854,9	706,0	1 243,8
Diszkontkincstárjegyek	12,8	164,0	-316,3
Lakossági állampapírok (kötvényekkel együtt)	240,6	420,0	722,6
Hitelek	-105,6	-105,0	-122,9
Devizaadósság nettó kibocsátása	-173,5	-243,0	-765,8
Államkötvények	469,2	298,0	251,6
Hitelek	-642,8	-541,0	-1 017,4
Összes kibocsátás	829,2	942,0	761,4

A 2014. évi nettó kibocsátás előirányzathoz képest kisebb összegű és eltérő összetételű alakulását a tervekhez képest a finanszírozási környezet változása okozta. A finanszírozás reagált az év során tapasztalt likviditásbőségre a kibocsátás év végi visszafogásával. A finanszírozásban a legfontosabb változás a lakossági állampapír-értékesítés látványos növekedése és a kedvező finanszírozási környezetben megemelt államkötvény-kibocsátás volt. A nettó kibocsátás 2014-ben 761,4 milliárd forint volt, amelyen belül a nettó forintkibocsátás nagyobb, a nettó devizakibocsátás kisebb volt, mint az év eleji tervekben szereplő érték, ami a finanszírozás nagymértékű eltolódását mutatja a forintállampapírok felé, ami fontos a devizaadósság arányának csökkentése miatt. A forintállamkötvény-piacon a kedvező piaci helyzetre reagálva nagymértékben növekedett az államkötvény-kibocsátás, ugyanakkor a későbbi években esedékes lejáratok csökkentése érdekében a törlesztések is meghaladták a terveket, ami összességében a nettó kibocsátás növekedéséhez vezetett. A diszkontkincstárjegyek nettó kibocsátása csökkent a többletlikviditás csökkentése érdekében, ami egyúttal az államadósság futamidejének növelését is eredményezte. A lakossági állampapírok állománya a versenyképes hozamok és a lakossági keresletet növelő sikeres marketing kommunikációs kampány következtében 2014-ben lényegesen, 722,6 milliárd forinttal nőtt. A növekedéshez jelentősen hozzájárult mind a kamatozó kincstárjegyek, mind a Prémium Magyar Államkötvény és a 2014 tavaszától értékesített Bónusz Magyar Államkötvény növekvő állománya, és az év során növekedett a postai értékesítésű kincstári takarékjegyek iránti kereslet is.

Állampapírok értékesítése

Forintfinanszírozás

Az adósságkezelés 2014-ben is törekedett arra, hogy az állam forrásbevonása során a hosszabb futamidejű, 3, 5 és 10 éves futamidejű, piaci finanszírozást biztosító államkötvények játsszanak fontos szerepet, és a kereslet növekedésével már az első negyedévtől fokozatosan emelkedtek a tervekhez képest a kibocsátások.

2014-ben a változó kamatozású 3 éves és 5 éves kötvényen kívül minden további kötvényt fix kamatozásúként értékesített az ÁKK Zrt. Az egyes futamidőket tekintve a kötvénysorozatok piacra dobott mennyiségét az alábbi táblázat mutatja be:

	Futamidő	Aukciók száma	Aukciós kibocsátás az év során	Nem-kompetitív értékesítés	Év végi sorozatnagyság
			milliárd forintban		
2017/C*	3 év	14	390,5	72,1	503,2
2018/B	3 év	25	659,5	119,0	777,6
2019/A	5 év	18	463,5	91,4	1 184,8
2019/B*	5 év	13	180,0	40,3	398,6
2020/B	5 év	7	176,0	28,8	205,2
2025/B	10 év	22	413,5	58,9	473,5
2028/A	15 év	3	46,5	13,3	179,9

***Változó kamatozású kötvény**

A kötvényaukciók során elfogadott összes mennyiségén belül a szokásos módon a 3 éves államkötvények aránya volt a legmagasabb. A bruttó kötvénykibocsátás futamidő szerinti szerkezetén belül az 5 éves kötvények részesedése csökkent, a 3 éves futamidejű kötvények részesedése ugyanakkor nőtt az előző évhez képest, a 10 éves kötvények részesedése nem változott.

A nemzetközi és a belföldi állampapír-piac helyzetére és az ott kialakult tendenciákra tekintettel az ÁKK Zrt. rugalmas aukciós rendszert alkalmaz, amelynek szerves részét képezi a nem kompetitív kötvényértékesítés. A rendszer lehetőséget teremt arra, hogy amennyiben a piaci igények jelentősen meghaladják az aukción elfogadásra került összeget, akkor további befektetők tudjanak államkötvényekhez jutni. Az ily módon értékesített kötvények összege 423,8 milliárd forintot ért el 2014-ben, ami jelentős részét képezi a tervet meghaladó kötvényértékesítésnek.

A nagy lejáratok okozta likviditásingadozások kezelése és a lejáratok kockázat csökkentése érdekében a meghirdetett aukciós naptár szerinti, rendszeres államkötvény-visszavásárlási aukciókra került sor 2014-ben is, összesen 569,4 milliárd forint névértékben. Ezáltal egyenletesebbé vált az államkötvények lejárat szerkezete, csökkent a forintadósság refinanszírozási kockázata.

2014-ben a diszkontkincstárjegyek állománya a felfutó államkötvény- és lakossági értékesítésre reagálva jelentősen csökkent, a nettó értékesítés -316,3 milliárd forintot tett ki.

A forintfinanszírozás fokozása és a belföldi lakossági állampapírok súlyának növelése érdekében az ÁKK Zrt. erőteljes kampánnyal és versenyképes árazással növelte jelenlétét a belföldi lakossági piacon. A lakossági állampapírok nettó kibocsátása így 2014-ben rekordszintet ért el, lényegesen hozzájárulva így a forintban történő finanszírozás növeléséhez. A kamatozó kincstárjegyek nettó értékesítése 2014-ben 100,9 milliárd forintot tett ki. A kedvező kamatozása miatt továbbra is jelentős kereslet mutatkozott a Prémium Magyar Államkötvények és az év során újonnan kibocsátott Bónusz Magyar Államkötvények iránt, melyek összesített nettó értékesítése így 584,9 milliárd forintot tett ki 2014 folyamán, ami jelentősen, közel 500 milliárd forinttal meghaladja az előző évi nettó értékesítés összegét.

A forintadósság átlagos hátralevő futamideje a 2013. és 2014. év végén az alábbiak szerint alakult:

	Átlagos hátralevő futamidő (év)	
	2013. 12. 31.	2014. 12. 31.
Magyar Államkötvények (MÁK)	4,09	4,61
piaci	4,00	4,54
nem piaci	8,77	10,59
Forintértékpapír összesen	3,11	3,69
Forinthitel	6,83	8,07
Forintban denominált adósság összesen	3,29	3,88
ebből: piaci összesen	3,03	3,63
nem piaci összesen	7,28	8,52

Devizafinanszírozás

2014-ben összesen közel 2,2 milliárd euró értékű külföldi piaci forrásbevonásra került sor devizakötvények kibocsátásával, ami a devizakötvény-lejáratokat és az európai bizottsági hitel visszafizetésének egy részét finanszírozta (a fennmaradó részt a forintkibocsátások biztosították). Ennek keretében 3,0 milliárd USD összegű kötvény piaci kibocsátása valósult meg, összesen 678,8 milliárd forint összegben, melynek jellemzőit a következő táblázat részletezi:

A Magyarország által 2014-ben kibocsátott devizakötvény jellemzői

Eredeti devizanem	Eredeti kibocsátási összeg	Kibocsátás dátuma	Lejárat dátuma	Futamidő (év)	Kamatozás (%)
USD	2 000 000 000	2014. 03. 25.	2024. 03. 25.	10	5,375
USD	1 000 000 000	2014. 03. 25.	2019. 03. 25.	5	4,000

A belföldi finanszírozás részeként, a belföldi befektetői bázisra támaszkodva egy új Prémium Euró Magyar Államkötvény és egy Letelepedési kötvény sorozat kibocsátására került sor, a terveket több mint 400 milliárd forinttal meghaladva, összesen 498,8 milliárd forint értékben, melynek jellemzőit a következő táblázat részletezi:

Prémium Euró Magyar Államkötvény és Letelepedési kötvény

Megnevezés	Eredeti devizanem	Kibocsátás dátuma	Lejárat dátuma	Kamatozás	2014. 12. 31. állomány (millió euró)
2017/X	EUR	2014. 03. 04.	2017. 04. 21.	Változó, Prémium	30,3
2019/T	EUR	2014. 01. 15.	2019. 12. 20.	Változó, Letelepedési	445,8

Ezenfelül egyes infrastrukturális, környezetvédelmi, oktatási és fejlesztési programok finanszírozására az állam hitelt vett fel nemzetközi fejlesztési intézettől (EIB) 15,0 millió euró, azaz 4,7 milliárd forint értékben.

2. A költségvetés adósságának alakulása

A központi költségvetés 2014. év végi bruttó adóssága 23 881,1 milliárd forintot tett ki év végi árfolyamon. A vártnál nagyobb államadósság több tényező hatása miatt következett be. Az adósság előirányzathoz képest bekövetkezett növekedését a devizaárfolyamok kedvezőtlen változása miatti év végi (nem realizált) árfolyamvesztés és a 2014. év során, a tervekben még nem szereplő önkormányzati adósságtvállalások, valamint az állam partnerkockázatát csökkentő mark-to-market betétállomány növekedései okozták. Az év végén a tényleges devizaárfolyam 314,89 Ft/euró volt, szemben a 2014. évre tervezett 296,9 Ft/euróval, amely növelte az év végi devizaadósság forintban kimutatott értékét. A 2014. február hónapban megvalósult, 401,5 milliárd forint összegű önkormányzati adósságtvállalás és a június hónapban megvalósult 35,0 milliárd forint összegű MÁV-hitel adósságtvállalás jelentősen növelte a központi költségvetés adósságát (nagyobbrészt a központi költségvetés devizaadósságát, kisebbrészt a forintadósságát). Államháztartási szinten ez az adósságtvállalás nem emelte az államadósságot, mivel az adósság az államháztartás egyik alrendszerétől a másikhoz került át.

A 2014. év során a központi költségvetés adóssága nominálisan 1882,5 milliárd forinttal (8,6%-kal) növekedett a 2013. év végi 21 998,6 milliárd forintos szinthez képest. Ezen növekedés nagy részét három tényező, a fent említett 436,5 milliárd forint értékű adósságtvállalás, a devizaárfolyamok kedvezőtlen változása miatti év végi 524,6 milliárd forint értékű (nem realizált) árfolyamvesztés és a deviza-keresztárfolyamok változása miatt megnövekedett swapok után elhelyezett 193,9 milliárd forint értékű devizabetétállomány-növekedés magyarázza. Az e három tényező nélkül számított adósságnövekedés kisebb, mint az államháztartás központi alrendszerének hiánya. 2014-ben a központi költségvetés adóssága a GDP 73,7%-áról annak 74,9%-ára nőtt, ugyanakkor a 2014. év végi mutatóból 1,4 százalékpontot az adósságtvállalás okoz, enélkül számítva a GDP-arányos mutató csökkent.

A deviza-államadósság kockázatainak csökkentése érdekében az ÁKK Zrt. swapműveleteket köt. A nemzetközi piaci szokványok alapján a swapműveletek miatt fennálló partnerkockázatok csökkentése érdekében a felek a swapok nettó értékének megfelelő fedezetet (betétet) helyeznek el egymásnál, amiből az adósságállomány részét képezik az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre került fedezeti összegek (az ún. mark-to-market betétek) az egyéb kötelezettségek soron. Az ezen jogcímen elhelyezésre kerülő betét azt mutatja, hogy a nem euróban kibocsátott devizakötvények értéke mennyivel növekedett volna az államadósságon belül az eurókötvényekhez képest, ha nem lett volna átváltva arra. A nem euró devizakötvények és az azokra kötött swapok lejáratakor a swapon elért megtakarítást az állam realizálja, mivel a törlesztés az adósság euró értékének megfelelően alakul. Ezt követően az MtM betétnek a lejárt swaphoz eső részét az állam visszafizeti a partnernek, annak állománya csökken a megtakarítás nagyságával. Az elmúlt években az egyéb devizák (főként az USD, illetve a CHF) jelentősen felértékelődtek az euróhoz képest, az emiatt keletkező többletadósságot viszont a swapkötéssel sikerült kizárni. 2014 folyamán az egyéb kötelezettségek állománya 117,3 milliárd forintról 311,2 milliárd forintra nőtt, ami a 2014-ben bekövetkezett jelentős deviza-keresztárfolyam mozgásokat mutatja.

A központi költségvetés adósságállományának részleteit, illetve az állományváltozás tényezőit az általános indokolás mellékletei között található, „Az államadósság és az állami követelések adatai” című táblázatok mutatják be adósságelemenkénti bontásban is.

C.

AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK GAZDÁLKODÁSA

1. Bevételek alakulása

Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek a 63,3%-a, 298,2 milliárd forint adó, illetve adójellegű bevételekből származott. A Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevétele az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék NFA-t megillető hányada, amelyből közel 136 milliárd forint, a szakképzési hozzájárulásból pedig 60,9 milliárd forint folyt be. A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapba az innovációs járulékból – a befizetésére kötelezett belföldi székhelyű gazdasági társaságoktól – 68,9 milliárd forint bevétel keletkezett. A nukleáris hozzájárulásból, vagyis a Paksi Atomerőmű Zrt. befizetéséből 21,3 milliárd forint bevétel keletkezett a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapnak. A Nemzeti Kulturális Alapba az ötös lottó szerencsejáték játékadójának a 90%-ából 11,0 milliárd forint, kulturális adóból 0,1 milliárd forint folyt be.

Az elkülönített állami pénzalapok 2014-ben összesen 119,7 milliárd forint költségvetési támogatásban részesültek, ami az összes bevétel 25,4%-a.

A különféle egyéb bevételekből az alapoknál 53,4 milliárd forint keletkezett, ami az összes bevétel 11,3%-a. E bevételek közül a legnagyobb, 39,8 milliárd forint az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) intézkedések bevétele. A TÁMOP keretében ugyanis a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból előfinanszírozott programok – a „Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások”, valamint a „Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások” – támogatásait az EU megtéríti.

2. A kiadások alakulása

Az elkülönített állami pénzalapok 2014. évi költségvetési kiadásának előirányzata 460,9 milliárd forintot tett ki, a teljesítés 465,7 milliárd forint lett.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap teljesített kiadása 389,2 milliárd forint. 2014-ben az álláskeresői ellátások kiadási előirányzata 56,0 milliárd forint volt. A tényleges kiadások 12,1%-kal elmaradtak az előirányzattól, a teljesítés 49,2 milliárd forint lett. A „Start-munkaprogram” jogcímen 183,8 milliárd forint volt a jóváhagyott előirányzat, mely a közfoglalkoztatással összefüggő egyes kérdésekről szóló 1361/2014. (VI. 30.) Korm. határozat alapján 47,3 milliárd forinttal meghaladhatta a tervezettet. E jogcímen a kifizetés 225,5 milliárd forint lett. A 2014. évi közfoglalkoztatás alapvetően három területen valósult meg, a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, az országos közfoglalkoztatás, valamint a kistérségi startmunka mintaprogramok területén. Ezen fő támogatástípusok mellett egyedi kérelmekre ún. országos, illetve egyéb mintaprogramok is indításra kerültek. Az alapból EU-s elő-és társfinanszírozásra előirányzott összeg a TÁMOP 1.1 „Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások”, valamint a TÁMOP 1.2 „Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások” intézkedések előfinanszírozását szolgálta. Az alap társfinanszírozást is teljesített a foglalkoztatás bővítése céljára. Az alapból a szakképzési és felnőttképzési

támogatások 24,7 milliárd forintot, a foglalkoztatási és képzési támogatások pedig 28,1 milliárd forintot tettek ki.

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 34,9 milliárd forint, a Bethlen Gábor Alap 17,4 milliárd forint, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 12,5 milliárd forint, a Nemzeti Kulturális Alap 11,4 milliárd forint, a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Alapja pedig 0,4 milliárd forint kiadást teljesített.

A bevételek és kiadások részletezését a "Fejezeti indokolások" kötetek LXIII., LXIV., LXV., LXVI., LXVII., LXVIII., LXIX. fejezetei tartalmazzák.

3. Az egyenleg alakulása

Az alapok költségvetési bevétele 471,3 milliárd forintot, költségvetési kiadása pedig 465,7 milliárd forintot tett ki, így az elkülönített állami pénzalapok a 2014. évet 5,6 milliárd forint többlettel zárták. Az egyenleg a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 35,5 milliárd forint, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap 19,7 milliárd forint, a Nemzeti Kulturális Alap 2,1 milliárd forint, a Bethlen Gábor Alap 0,2 milliárd forint többletéből, valamint a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 51,6 milliárd forint, a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Alapja 0,4 milliárd forint hiányából alakult ki. Az alapoknál – a költségvetési törvényben megállapítottához képest – 29 milliárd forintot kitevő egyenlegjavulás keletkezett.

D.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS PÉNZÜGYI ALAPJAINAK GAZDÁLKODÁSA

1. Nyugdíjbiztosítási Alap

A LXXI. Nyugdíjbiztosítási Alap (a továbbiakban: Ny. Alap) 2014. évi költségvetésének teljesítése során megvalósultak a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer alapvető célkitűzései: a nyugellátások értékállóságának, valamint a nyugdíjrendszer stabilitásának megőrzése.

A Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény az Ny. Alap költségvetését 2964,6 milliárd forint bevételi és ugyanekkora kiadási főösszeggel határozta meg. A kiadási főösszeg törvényi előirányzata módosult, 1,3 milliárd forinttal emelkedett – az Egyéb befizetések címen – a 2013. évi költségvetési törvény végrehajtásáról rendelkező 2014. évi LXII. (zárszámadási) törvény 18. §-a értelmében. A módosítás összege az Ny. Alap 2013. évi költségvetése teljesítésének többlete, mely befizetésre került a XLII. Költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet részére. Emellett a 2014. évi költségvetési törvény 26. § (5) bekezdése alapján a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben – a központi költségvetés január-november havi előzetes tényadatai alapján – 183,4 milliárd forint befizetési kötelezettséget határozott meg az Ny. Alapból szintén az Egyéb befizetések címen a XLII. Költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet javára. Ezért az Egyéb befizetések cím aktuális előirányzata 184,7 milliárd forintra módosult, és az Ny. Alap költségvetésének kiadási előirányzata ugyanezen összeggel növekedett.

Az Ny. Alap költségvetése 3125,1 milliárd forint bevételi és 3117,6 milliárd forint kiadási főösszeggel zárta a 2014. évet, így a főösszegek egyenlege 7,5 milliárd forint többletet mutatott.

Az Ny. Alap bevételeinek 2014. évi szabályozását az alábbiak jellemezték:

- a munkáltatók által fizetett szociális hozzájárulási adó mértéke (27%) az előző évihez képest nem változott, az Ny. Alapot megillető része azonban az előző évi 100%-ról 96,3%-ra csökkent;
- a biztosított által fizetett nyugdíjjárulék mértéke 10%, a bázisévhez képest nem változott;
- az egyéni nyugdíjjárulék – a bázisévhez hasonlóan – továbbra is a teljes járulékalap után fizetendő;
- változás a 2013. évhez képest, hogy a karkedvezmény-biztosítási járulék bevétele (mely a 2013. évben 18,3 milliárd forint összegben teljesült) – a Magyarország 2014. évi központi költségvetését megalapozó 2013. évi CCIII. törvény 11. § (1) bekezdése alapján – kikerült az Ny. Alap költségvetéséből.

A bevételek döntő hányadát (99%-át) a szociális hozzájárulási adó és a biztosított nyugdíjjárulék-bevételek együttes, 3094,5 milliárd forint összege tette ki, amely a 2923,6 milliárd forint előirányzatnál 170,9 milliárd forinttal magasabb. A jelzett összegben belül a szociális hozzájárulási adó teljesítése a 2052,9 milliárd forint előirányzatnál 137,2 milliárd forinttal, a biztosított nyugdíjjárulék teljesítése pedig a 870,7 milliárd forint előirányzatnál 33,7 milliárd forinttal volt több.

A szociális hozzájárulási adó és a biztosított nyugdíjjárulék előirányzat feletti teljesítésében döntően a jelentős gazdasági növekedésből, illetve a foglalkoztatás bővüléséből származó többletbevétel jelenik meg. Emellett a szociális hozzájárulási adó előirányzat feletti teljesítésében szerepet játszik az is, hogy – a bázisévhez hasonlóan – a kisvállalkozók a 2013. évi adóváltozások kapcsán létrejött új adónemeket (kisvállalkozók tételes adója és kisvállalati adó) a tervezetthez képest kevesebben vették igénybe, ehelyett továbbra is az adózás általános szabályai szerint fizetik a közterheket, s ennek részeként a szociális hozzájárulási adót.

A nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéhez az előbbieken túl az alábbi bevételek járultak még hozzá:

- a megállapodás alapján fizetők járulékaiknak összege 1,0 milliárd forint, amely 0,3 milliárd forinttal elmaradt az előirányzattól;
- az egyszerűsített foglalkoztatás utáni közteher jogcím bevétele 11,7 milliárd forint, amely 3,9 milliárd forinttal meghaladta az előirányzatot;
- a Nemzeti Foglalkoztatási Alap általi megtérítésének bevétele 1,6 milliárd forint, amely 5,9 milliárd forinttal kevesebb az előirányzatnál;
- a késedelmi pótlék és bírság teljesítése 11,8 milliárd forint, amely 0,1 milliárd forinttal az előirányzat alatt maradt;
- a nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek jogcímen 1,7 milliárd forinthez jutott az Ny. Alap, amely 8,8 milliárd forinttal kevesebb az előirányzatnál.

Az Ny. Alap kiadásainak törvényi módosított előirányzata 2965,9 milliárd forintot tett ki, amelyből 1,3 milliárd forint a 2013. évi zárszámadási törvényben előírt Egyéb befizetések kiadása. A teljesítés 3117,6 milliárd forint volt, amely az Egyéb befizetések címen tartalmazza a jelzett 1,3 milliárd forint kiadás mellett a 2014. évi

költségvetési törvény 26. § (5) bekezdése alapján meghatározott 183,4 milliárd forint költségvetési befizetés összegét is.

Az Ny. Alap kiadásainak meghatározó részét (93,5%-át) a nyugellátási kiadások képezik. A nyugdíjkiadások összességükben 2915,0 milliárd forintot tettek ki, mely éves átlagban 2 millió 187 ezer fő ellátását fedezte. A teljesítés 32,9 milliárd forinttal, 1,1%-kal alacsonyabb a 2947,9 milliárd forintos előirányzatnál. A megtakarítást a korbetöltött öregségi nyugdíjak létszámának – a korhatáremelés hatására 2014 második felére várt mérsékelt növekedése helyett bekövetkezett – mintegy 0,5%-os csökkenése eredményezte.

A 2014. januári nyugdíjemelés 2,4%-os volt, 67,0 milliárd forintos éves kihatással. Novemberi kiegészítő nyugdíjemelésre 2014-ben nem volt szükség, mert a januári emelés mértéke lényegesen meghaladta a fogyasztói árak éves növekedési ütemét (fogyasztói árindex: 99,8%, nyugdíjas fogyasztói árindex: 99,4%). Az emelés a nyugdíjak vásárlóerejének számottevő, 3%-os növekedését eredményezte.

A nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásainak összege 6,2 milliárd forintot tett ki, amely 0,1 milliárd forinttal meghaladta az előirányzat összegét. Az e csoportba tartozó kiadások meghatározó hányadát az ellátások folyósításának postaköltségei adták.

Költségvetési befizetések címén az Ny. Alap 184,7 milliárd forint összeget teljesített. Ebből 1,3 milliárd forint a 2013. évi zárszámadási törvény szerinti többlet befizetése, 183,4 milliárd forint pedig a 2014. évi költségvetési törvény 26. § (5) bekezdéséhez kapcsolódó befizetési kötelezettség teljesítése a XLII. Költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet részére.

A működésre fordított kiadások összege 11,7 milliárd forint volt, amely 1,0 milliárd forinttal meghaladta az előirányzatot. Az előirányzat fölötti teljesítés alapvetően az előző évi, kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány felhasználásából ered.

2. Egészségbiztosítási Alap

A költségvetési törvény az Egészségbiztosítási Alap 2014. évi költségvetését 1884,2 milliárd forint bevételi és ugyanekkora kiadási főösszeggel határozta meg.

Az alap költségvetése 1907,6 milliárd forint bevételi és 1907,2 milliárd forint kiadási főösszeggel a tervezett „0” egyenleg közelében (minimális, 0,4 milliárd forint többlettel) zárta a 2014. évet.

Az alap bevételeinek 47%-a járulék- és hozzájárulás-befizetésekből keletkezett, ezek együttes összege 897,0 milliárd forintot tett ki, ami 44,1 milliárd forinttal haladta meg az előirányzott összeget.

A biztosított egészségbiztosítási járulék bevételeiből az előirányzatnál (569,3 milliárd forint) 42,5 milliárd forinttal, az egyéb járulékokból és hozzájárulásokból – mely tartalmazza többek között az egészségügyi szolgáltatási járulékot és a munkáltatói táppénz-hozzájárulást is – az előirányzatnál (44,5 milliárd forint) 0,7 milliárd forinttal több bevétel keletkezett.

Egészségügyi hozzájárulásból 153,0 milliárd forint bevétel folyt be, ez 4,5 milliárd forinttal alacsonyabb az előirányzatnál.

Az alap bevételeivel összefüggő főbb szabályváltozásokat a következők jellemezték:

- az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összege 6660 forintról 6810 forintra emelkedett;
- a szociális hozzájárulási adó befizetett összegéből az alap 2014-ben 3,7%-os mértékben részesült.

Az alap bevételeinek 47%-át a költségvetési hozzájárulások képezték, a 897,3 milliárd forint teljesítés 25,4 milliárd forinttal kevesebb, mint az előirányzat.

Ebből az összegből a járulék címén átvett pénzeszköz 370,4 milliárd forint volt, ami megegyezik az előirányzattal. Ezt az összeget a nemzeti kockázatközösségbe tartozók után havonta egészségügyi szolgáltatási járulékként fizeti a költségvetés az Egészségbiztosítási Alapnak. A rokkantsági, rehabilitációs ellátások fedezetére átvett pénzeszköz teljesítése 9,3 milliárd forinttal alacsonyabb az előirányzatnál (345,0 milliárd forint), összhangban ezen ellátási kiadás alakulásával, míg az alap költségvetésének egyensúlyban tartása – a 109,8 milliárd forint összegű előirányzathoz képest –16,2 milliárd forinttal kevesebb pénzeszközátvételt igényelt.

Az egészségbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek teljesítése 112,4 milliárd forintot tett ki, amely 4,3 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot.

Az idetartozó bevételek legnagyobb részét a gyógyszergyártók és -forgalmazók befizetései adták, az 57,4 milliárd forint összegű teljesítés 1,4 milliárd forinttal több, mint a törvényi előirányzat. Az itt megjelenő baleseti adóból 23,8 milliárd forint, a népegészségügyi termékadóból 20,0 milliárd forint bevétel keletkezett. Az előbbi 0,8 milliárd forinttal, az utóbbi 1,0 milliárd forinttal haladta meg az előirányzott összeget.

Az alap 2014. évi kiadásainak összege 1907,2 milliárd forintot tett ki, amely a törvényi előirányzatot 23,0 milliárd forinttal haladta meg. Ez alapvetően a természetbeni ellátásoknál felmerült többletkiadás és a pénzbeli ellátások körében keletkezett elmaradás együttes eredménye.

A pénzbeli ellátások adták az összes kiadás 29,3%-át, ezek nagysága 559,1 milliárd forint volt, ami az előirányzatnál 2,9 milliárd forinttal kevesebb. A legnagyobb részt kitevő rokkantsági, rehabilitációs ellátások összege 335,5 milliárd forint volt, amely 9,5 milliárd forinttal volt alacsonyabb az előirányzatnál. A táppénzkiadásra 68,2 milliárd forintot, míg gyermekgondozási díjra 104,2 milliárd forintot költött az egészségbiztosítás. A táppénzkiadásnál az eredeti előirányzathoz képest magasabb teljesülés (5,2 milliárd forint), a gyermekgondozási díj esetében alacsonyabb teljesülés (2,2 milliárd forint) keletkezett. A terhességi-gyermekágyi segély összege 41,4 milliárd forintot tett ki, ami az előirányzatot 3,9 milliárd forinttal haladta meg.

A természetbeni ellátások tették ki az összes kiadás 69,5%-át, az 1325,4 milliárd forint teljesítés az előirányzathoz képest 25,1 milliárd forinttal több. Az ehhez az alcímhez tartozó legnagyobb előirányzatot a gyógyító-megelőző ellátás kiadásai képezték, erre 931,9 milliárd forintot irányzott elő a költségvetési törvény, a tényleges kiadás 945,6 milliárd forint összegben teljesült.

A gyógyszer támogatásra előirányzott összeg 294,1 milliárd forintot tett ki, a teljesítés 302,3 milliárd forint volt, amelyből a gyógyszer támogatás kiadásai jogcímen 286,4 milliárd forintot használt fel az egészségbiztosítás. A speciális beszerzésű gyógyszerkiadásokra 15,9 milliárd forint került kifizetésre.

A gyógyászati segédeszköz támogatására fordított összeg 55,9 milliárd forint volt, amely az eredeti előirányzatnál 4,6 milliárd forinttal nagyobb kiadást jelentett.

Az alapkezelő működési kiadásai 9,7 milliárd forintot tettek ki, a törvényi előirányzat feletti teljesítés 0,8 milliárd forint.

3. Létszám és személyi juttatások

2014-ben az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság és igazgatási szervei engedélyezett létszámkerete 1447 fő volt, mely az előző évhez képest nem változott. Az átlagos statisztikai állományi létszám 1401 fő, egy évvel korábban ez 1391 fő volt. A személyi juttatásokra fordított összeg 5,5 milliárd forintot tett ki, mely 1,7%-kal csökkent az előző évhez képest.

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár 2014. év eleji engedélyezett létszámkerete 1395 fő volt. Az átlagos statisztikai állományi létszám 1241 fő volt, a személyi juttatások kiadása közel 5 milliárd forintot tett ki, a személyi juttatásokra fordított kiadások 0,6%-kal csökkentek az előző évhez képest.

4. A KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számla igénybevétele a társadalombiztosítási kiadások finanszírozásához

Az Ny. Alap napi likviditási helyzete szoros kapcsolatban áll a kiadások (elsősorban a nyugellátások) és a bevételek (szociális hozzájárulási adó, járulékok és hozzájárulások, az Ny. Alapot megillető egyéb bevételek) évközi alakulásával. Az államháztartásról szóló törvény a biztonságos finanszírozás érdekében lehetővé teszi, hogy az Ny. Alap azokon a napokon, amikor a kifizetések összege meghaladja a bevételek összegét, kamatmentes hitelhez jusson. A törvényi előírás értelmében a hitelt a bevételekből soron kívül törleszteni kell.

A 2014. évi hitel igénybevételének néhány fontosabb jellemzője:

	milliárd forintban	
Megnevezés	Nyugdíjbiztosítási Alap	Dátum
Legkisebb napi összeg	0,7	december 11.
Legnagyobb napi összeg	120,1	január 9.
Napi átlagos összeg*	43,5	
Hitelmentes napok száma	323 nap	

*a meghitelezett napokra vonatkozóan

Az Ny. Alap az év utolsó munkanapján nem rendelkezett hitelállománnyal.

Az Egészségbiztosítási Alap kiadásainak finanszírozásához szükséges költségvetési kezességvállalás keretében a KESZ-ről nyújtott napi legmagasabb hitelösszeg január hónapban jelentkezett, ekkor volt olyan nap, amikor a folyó finanszírozási igény elérte a 75,7 milliárd forintot. A legalacsonyabb napi hitelösszeg április hónapban figyelhető meg, 2,8 milliárd forint.

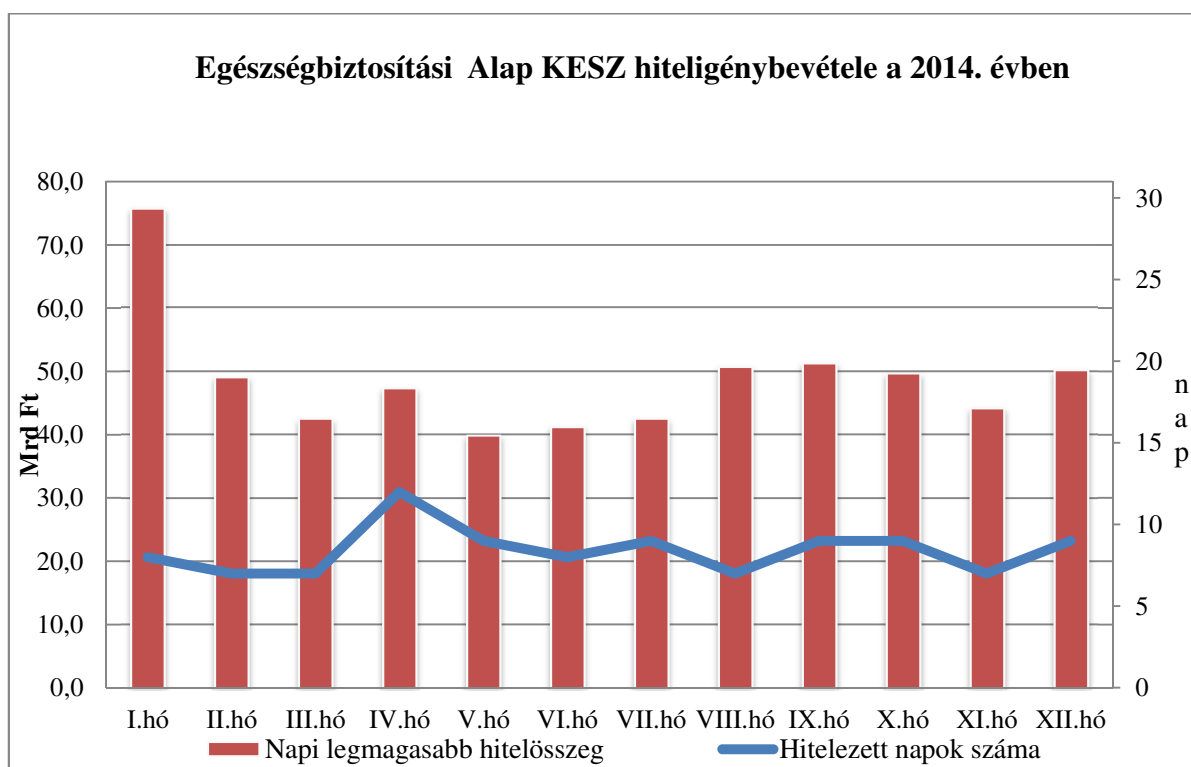
A 2014. évi hitel igénybevételének néhány fontosabb jellemzője:

(milliárd forintban)

Megnevezés	Egészségbiztosítási Alap	Dátum
Legkisebb napi összeg*	2,8	április 28.
Legnagyobb napi összeg	75,7	január 7.
Napi átlagos összeg*	43,1	
Hitelmentes napok száma	264 nap	

*a meghitelezett napokra vonatkozóan

Az Egészségbiztosítási Alap gazdálkodása – költségvetési finanszírozási szempontból – kiegyensúlyozottnak tekinthető, mindössze az év 27,7%-ában szorult hitel igénybevételére, az év utolsó munkanapján nem rendelkezett hitelállománnyal.

III.

HELYI ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSA

1. A helyi önkormányzatok gazdálkodásának általános értékelése

Az államháztartás önkormányzati alrendszerében a 2014. évben – Balatonakarattya önálló községgé nyilvánításával – 3197 lett a helyi (megyei és települési) önkormányzatok (a továbbiakban: önkormányzatok) száma.

A 2014. évben az önkormányzatok finanszírozása a 2013. évtől bevezetett – a megváltozott önkormányzati feladatellátáshoz igazodó – feladatalapú támogatási rendszerben történt. Mint minden új rendszer, így az önkormányzatok átalakult finanszírozási struktúrája is finomhangolásra, igazításra szorult, melynek érdekében

már a 2013. év közben történtek lépések. Az önkormányzatok igényein és visszajelzésein alapuló, strukturális kiegyenlítést szolgáló kiegészítő támogatások a 2014. évben már beépültek az alapfinanszírozásba.

A helyi önkormányzatok 2014-ben hitelforrásokkal mintegy 3123,0 milliárd forinttal gazdálkodhattak.

A feladatátrendeződést követő finomhangolás megjelent mind a köznevelésben, mind a szociális, a kulturális és az igazgatási ágazat támogatásaiban is.

A *köznevelési ágazatban* az önkormányzatok fő feladata továbbra is az óvodai ellátás volt, amelyhez a központi költségvetés többemű támogatással járult hozzá. A jogszabályi előírások alkalmazásával biztosította az óvodapedagógusok illetményét, emellett a 2014. évben is kötött felhasználású működési célú támogatás illette meg az óvodát fenntartó önkormányzatokat.

Továbbra is önkormányzati feladat volt a *gyermekétkeztetés*, amelyhez a költségvetés a 2014. évtől a feladatellátás költségeihez igazodó bér- és működési jellegű támogatást biztosított, figyelemmel a rászoruló gyermekek szociális helyzetére is.

A *szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben* az önkormányzatok szerepe alapvetően továbbra is a pénzbeli ellátások, illetve az alapellátások biztosítása volt. A 2013. évben biztosított kiegészítő támogatások e területen is beépültek a 2014. évi alapfinanszírozásba, emellett a bölcsődei ellátás támogatása új alapokra helyeződött, az ehhez szükséges fedezetet biztosította e többletforrás. Emellett új jogcímen a kistelepülések kiegészítő támogatást kaphattak különböző szociális feladataik ellátásához, így ellátási kötelezettségüknek megfelelően eleget tudtak tenni.

Az önkormányzatok *kulturális feladatainak* – ezen belül a kulturális javak védelme, a muzeális intézmények, a közművelődés és a nyilvános könyvtári ellátás – biztosításához a központi költségvetés a 2014. évben is önálló előirányzaton biztosított támogatást, így a rendelkezésre álló, megnövelt források célzottan jutottak el e területhez.

Az önkormányzatoknál maradó feladatok egy jelentős részét továbbra is a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatási feladatok, településüzemeltetés, közvilágítás, helyi adóztatás, stb.) tették ki.

A *helyi adókból* származó bevétel továbbra is teljes egészében az önkormányzatok saját bevétele maradt, és helyben járult hozzá a feladatok ellátásához. Mindezek mellett az esetleges egyedi működési problémák kezelésére a IX. fejezet nagy összegű tartalékot tartalmazott, amelyből – az önkormányzati törvény előírásainak megfelelően – kiegészítő támogatást kaphattak az érintett települések.

2014. február 28-áig lezajlott az önkormányzatok *adósságkonszolidációjának* 4. üteme, melynek keretében 68,8 milliárd forint törlesztési célú támogatásként került kifizetésre, 403,6¹ milliárd forint adósságot pedig az állam vállalt át, így összesen 472,3 milliárd forint adósságtól szabadultak meg az önkormányzatok.

A továbbiakban a költségvetési folyamatok elemzése, a különféle bevételi és kiadási tételek értékelése a 2014. évi beszámoló és a 2013. évi tényadatok alapján történik.

¹ Az itt szereplő állományi adatok az átvállalás napján esedékes árfolyamon kerültek kiszámításra, amely eltér a kincstári elszámolástól.

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a 2014. évtől életbe lépett számviteli jogszabályi változások, valamint a pontosabb összehasonlíthatóság érdekében a 2013. évi bevételek is a 2014. évi egységes rovatrendnek megfelelő szerkezetben vannak megadva.

A helyi önkormányzatok pénzforgalmi mérlegei az indokolás 2.1., 2.2., 2.3. pontjait támasztják alá, az általános indokolás mellékletei közt, „A helyi önkormányzatok adatai” címen található meg.

2. A 2014. évi önkormányzati költségvetés végrehajtása

2.1. A folyó és felhalmozási bevételek, valamint kiadások egyenlegei

A helyi önkormányzatok 2014-ben – a finanszírozási műveletekkel együtt – összesen 3123 milliárd forint bevétellel gazdálkodtak, ami 11,4%-kal magasabb a 2013. évi teljesítésnél.

A növekedés részben a helyi önkormányzatok adósságkonszolidációjának 2014. évi folytatásából eredt. Csaknem 68,8 milliárd forint bevételhez jutottak összesen az érintett települési önkormányzatok és társulások e címen. Az emelkedés másik oka, hogy a Fővárosi Önkormányzat a magyar állam részére értékesítette a FŐGÁZ Zrt.-ben meglévő részvényeit, amiből 41,8 milliárd forint bevétel keletkezett. Ez megjelenik egyrészt a kamatbevételek között – melynek összege az előző évi 16,5 milliárd forintról 38,1 milliárd forintra emelkedett –, másrészt a részvények értékesítése során (ez a 2013. évi 1,7 milliárd forintról a 2014. évben 17,3 milliárd forintra növekedett).

A **folyó működési bevételek és kiadások** egyenlege 203,7 milliárd forint többletet mutat, ami ugyanakkor 66,4 milliárd forinttal alacsonyabb a 2013. évi többlethez képest. A némileg csekélyebb pozitív egyenleg oka, hogy bár a tárgyévi működési bevételek 3,8%-kal emelkedtek, de a tárgyévi folyó kiadások ennél nagyobb mértékben, 8,3%-kal növekedtek, mindemellett kiemelendő a továbbra is jelentős működési szufficit. Az önkormányzatok működőképességük megőrzése érdekében bevételeik növelésére – a térítési és egyéb díjak emelésére, a helyi adóztatás növelésére –, de legalább az előző évi szinten tartására törekedtek, és emellett – a választási év rendkívüli kiadásai mellett is – jellemzően a megfontolt takarékoság jegyében hoztak döntéseket.

A működési egyenleg alakulásában a következő, egymással ellentétes hatású tényezők játszottak szerepet.

A folyó működési bevételek összege 2036,2 milliárd forintra teljesült, amely a 2013. évi teljesítést 74,8 milliárd forinttal haladta meg. A folyó működési kiadások összege 1832,6 milliárd forint volt, amely 8,3%-kal magasabb a 2013. évi teljesítésnél.

A bevételek terén 19,8%-kal csökkentek az intézményi bevételek elsősorban az e soron megjelenő áfa-bevételek csökkenése miatt. Ennek oka, hogy 2014. január 1-jétől az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet hatályba lépésével a fordított áfa alkalmazása kivezetésre került az államháztartás rendszeréből.

Megemelkedtek viszont az egyéb sajátos bevételek 17,1%-kal, amely a közhatalmi és a tulajdonosi bevételeket tartalmazza. A növekedés oka elsősorban a vagyonzemeltetésből, koncesszióból származó bevételek emelkedése volt. Megnőtt az egyéb államháztartáson belüli átutalások aránya is, elsősorban a Nemzeti

Foglalkoztatási Alapból a közfoglalkoztatásban részt vevők béréhez és a kapcsolódó dologi kiadásokhoz történő hozzájárulás – a közfoglalkoztatottak számával arányos mértékű – emelkedése miatt. Az államháztartáson kívülről származó bevételek 17,4%-os emelkedése tartalmazza a korábbi években nyújtott kölcsönök visszatérülését és az ideiglenesen átvett pénzeszközöket is.

A fenti folyamatok pozitív hatását némileg tompította a környezetvédelmi bírságból származó bevétel 31%-os csökkenése.

Kiadási oldalról a *személyi juttatásokra és járulékaikra* fordított összeg 767,2 milliárd forintra teljesült, ami a 2013. évi teljesítési adatokhoz képest 18,2%-os növekedést mutat. A növekedés alapvetően az ágazati bérintézkedések hatásának, így a pedagógusok előmeneteli rendszerének, az egészségügyi és szociális területen biztosított többleteknek köszönhető. (A külső személyi juttatások emelkedése a választási év rendkívüli szervezési feladataival függhet össze, emiatt nőtt meg a szerződéssel foglalkoztatottak száma is.)

A *dologi kiadásokra* 1,5%-kal költöttek többet az önkormányzatok az előző év tényleges teljesítési adataihoz képest, összességében 721,0 milliárd forintot tettek ki az ilyen jellegű kiadások.

16,1%-kal (20,2 milliárd forinttal) csökkent az önkormányzatok által kifizetett *társadalom- és szociálpolitikai juttatások* összege. Ez a csökkenés alapvetően azt tükrözi, hogy a Kormány közfoglalkoztatási programjának is köszönhetően az aktív korú rászorulóknak jelentős része juthatott munkához segély helyett.

Emelkedett viszont 17%-kal a működési célra államháztartáson kívüli szervezeteknek átadott pénzeszközök aránya.

A **felhalmozási bevételeknek** és **kiadásoknak** a 2013. évi adatokkal történt összevetése alapján megállapítható, hogy azok 2014-ben több tényező egymással ellentétes hatására alakultak ki. A *tárgyi eszközök, föld és immateriális javak értékesítéséből* 16,7%-kal jutottak több bevételhez az önkormányzatok. Ez összegében 5,0 milliárd forint növekedést jelentett. A teljesítés összege jelzi, hogy az önkormányzatok vélhetően már nem rendelkeznek olyan eszközökkel, berendezésekkel, ingatlanokkal, amelyek eladásából jelentős bevételre tehetnének szert. A *támogatásértékű felhalmozási bevételek* (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) 63,5 milliárd forinttal lettek magasabbak, döntően az EU fejlesztési jellegű forrásainak nagyobb mértékű igénybevétele miatt. A folyamat egyfelől jelzi, hogy az önkormányzatok egyre sikeresebben pályáznak uniós támogatásokra, és sikeresen tudják a forrásokat infrastruktúra-fejlesztési célokra fordítani, másfelől jól mutatja, hogy a 2007-2013-as uniós ciklus végére felgyorsultak a kifizetések. Jelentősen emelkedett a fejlesztési célú állami támogatások összege, 78,9 milliárd forinttal nőtt az előző évhez képest. Azonban a 2014. évi 129,0 milliárd forint teljesítési adatból 60,5 milliárd forintot az önkormányzati beruházásokat érintő adósságterhek kifizetése jelentett az adósságkonszolidáció keretében (2013-ban ugyanez mintegy 28 milliárd forint volt az 50,1 milliárd forint fejlesztési célú állami támogatásból). A részvények értékesítéséből befolyt bevétel-növekedés a Fővárosi Önkormányzat FÖGÁZ Zrt.-ben meglévő részesedése értékesítésének itt elszámolt részéből eredt.

Az összes fejlesztési felhalmozási bevétel mindezek hatására a 2013. évi adatokhoz képest 33,3%-kal emelkedett, ezzel együtt 18,5%-kal növekedtek a fejlesztési felhalmozási kiadások is. Az önkormányzatok többet költöttek ingatlanok vásárlására, beruházásokra és nagy értékű tárgyi eszközök felújítására is. Megjegyzendő, hogy ez utóbbi felújítási tétel esetén a 46%-os (96,4 milliárd forintról 140,7 milliárd forintra történő) növekedés történt. A felhalmozási bevételeken belül a beruházási áfa csökkenésének fő oka az államháztartási számviteli szabályokban bekövetkezett változás, amely a fordított áfa rendszerét megszüntette.

A fejlesztési felhalmozási bevételek és kiadások egyenlege -114,2 milliárd forint volt, a 2013. évi -157,2 milliárd forintos teljesítéssel összehasonlítva a változás 43 milliárd forint.

Összességében a folyó működési bevételek és kiadások pozitív egyenlegének egy részét az önkormányzatok a felhalmozási bevételeiket meghaladó felhalmozási kiadásaik, valamint a 2015. év eleji működési kiadásaik fedezésére használták fel. Ezzel együtt megállapítható, hogy a képviselő-testületek fejlesztési döntéseiket körültekintően hozták meg, a prioritások felállítása és megfelelő ütemezés mellett meg tudták valósítani beruházási terveiket.

2.2. A bevételek alakulása

A helyi önkormányzatok 2013. évi és 2014. évi bevételi forrásainak megoszlása

%-ban

Megnevezés	2013. évi teljesítés	2014. évi terv	2014. évi teljesítés
1. Saját folyó bevételek	37,0	34,8	33,0
<i>Ebből: -helyi adók</i>	<i>23,0</i>	<i>22,9</i>	<i>21,4</i>
2. Átengedett bevételek	1,0	0,9	0,9
<i>- gépjárműadó</i>	<i>1,0</i>	<i>0,9</i>	<i>0,9</i>
3. Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	15,6	15,5	16,6
4. Állami hozzájárulások és támogatások	25,4	27,4	25,4
5. Támogatásértékű működési bevétel Egészségbiztosítási Alaptól	1,5	1,5	1,4
6. Egyéb támogatásértékű működési bevételek, visszatérítések	6,9	5,2	8,6
7. Finanszírozási műveletek nélküli bevételek (1+2+3+4+5+6)	87,4	85,3	85,9
8. Finanszírozási műveletek bevételei	12,6	14,7	14,1
Tárgyévi bevételek összesen (7+8)	100,0	100,0	100,0

A bevételek főbb csoportonként a következők szerint alakultak:

2.2.1. *A saját folyó és átengedett bevételek összege 1060,6 milliárd forint volt, amely az előző évi teljesítésnél 3,9 milliárd forinttal (0,4%-kal), alacsonyabb mértékű.*

Ezen belül:

- Az **intézményi működési bevételek** 284,5 milliárd forintra, a 2013. évi teljesítésnél 39,4 milliárd forinttal (12,2%-kal) alacsonyabb mértékben teljesültek. Ezen belül az **intézményi bevételek**, amelyek az alaptevékenység

körében végzett szolgáltatások és ellátások díjából tevődtek össze, 10,7 milliárd forinttal maradtak el a 2013. évi tényadattól. E sor magában foglalja az áfa-bevételeket is, amely az említett jogszabályi változások miatt 2014-ben már nem tartalmazza a fordítottáfa-bevételeket, ezért a tényleges bevételcsökkenés kisebb mértékű. Szintén hozzájárult az intézményi bevételek csökkenéséhez azon állami feladatot ellátó szociális és gyermekvédelmi intézmények önkormányzati körből való kikerülése, amelyek az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCV. törvény módosításáról szóló 2013. évi CLXXXIV. törvénnyel kerültek állami fenntartásba, 2014. január 1-jétől.

- A **kamatbevételek** – e sor magában foglalja az egyéb pénzügyi műveletek bevételeit is – 38,1 milliárd forintot tettek ki, és így a 2013. évi tényadattól 21,6 milliárd forinttal magasabban teljesültek. Ennek oka – a 2.1. Folyó működési bevételek és kiadásoknál már említettek alapján –, hogy a Fővárosi Önkormányzat a FŐGÁZ részvényeinek eladásából származó többletbevétel egy részét e soron jelenítette meg.
- Az **áfa-bevételek** (visszatérítés) a 2013. évi teljesítésnél 41,9%-kal, 50,3 milliárd forinttal teljesültek alacsonyabban. Az eltérés a számviteli szabályok változásával, így a fordított általános forgalmi adó 2014-től való kivezetésével magyarázható.

Helyi adókból származó bevételek alakulása

millió forintban

Megnevezés	2013. évi tény	2014. évi előirányzat	2014. évi tény
Helyi adó	644 588,0	653 000,0	668 411,1
építményadó	102 718,7	98 500,0	105 022,2
telekadó	19 395,0	18 000,0	17 937,9
kommunális adó	13 175,2	13 000,0	13 002,1
iparűzési adó	500 867,3	516 000,0	523 124,7
idegenforgalmi adó	8 431,8	7 500,0	9 324,2
<i>ebből tartózkodás után</i>	<i>8 410,8</i>	<i>7 500,0</i>	<i>9 125,9</i>

- A **helyiadó**-bevételek költségvetési előirányzata 2014-re vonatkozóan 653,0 milliárd forint volt, amely 668,4 milliárd forintra teljesült, tehát 15,4 milliárd forinttal (2,4%-kal) meghaladta az előirányzatot. A bevétel 23,8 milliárd forinttal – 3,7%-kal – meghaladta a 2013. évi bevételt. (Pótlékból és bírságból 5,8 milliárd forint folyt be, ami a valamennyi önkormányzati adó után felszámított pótlékot és bírságot tartalmazza.)
- = A helyi **iparűzési adó**bevétel 2014-ben 523,1 milliárd forintra teljesült, amely az összes helyi adó 78,3%-a. A 2014. évi bevétel az előirányzathoz (516,0 milliárd forint) képest 7,1 milliárd forinttal (1,4%-kal) magasabb teljesülést mutat. A bevételek 22,2 milliárd forinttal (4,4%-kal) meghaladták a 2013. év értékét. A bevétel-növekedés háttérében a vártnál magasabb adóalap áll, ami a tervezettnél nagyobb gazdasági növekedésnek köszönhető.

- = Az **egyéb helyi adók** (épitményadó, telekadó, magánszemélyek kommunális adója, vállalkozók kommunális adója, tartózkodási idő utáni idegenforgalmi adó, épitmény utáni idegenforgalmi adó) összesen 145,3 milliárd forint bevételt biztosítottak, amelyek az előirányzathoz képest 8,3 milliárd forinttal (6,1%-kal) magasabban teljesültek. A bevétel 1,6 milliárd forinttal –1,1%-kal – meghaladta a 2013. évi bevételeket.

2.2.2. *Az átengedett bevételek teljesítése 28,4 milliárd forint volt, amely a 2013. évi bevétellel közel azonos mértékű, mindössze 1,1%-kal lett magasabb.*

Átengedett, központilag szabályozott adójellegű bevételek:

- A **gépjárműadóból** az önkormányzatokat megillető rész 2014. évi előirányzata 26,0 milliárd forint volt, amely 28,4 milliárd forintra teljesült. A 2,4 milliárd forintos (9,1%-os) túlteljesülés részben a bázishatás, részben a gépjárműállomány bővülésének következménye. A bevétel a bázisához viszonyítva 0,4 milliárd forinttal (1,2%-kal) emelkedett.
- **Talajterhelési díjből** 1260,2 millió forint bevétel keletkezett, amely az előirányzatnál 260 millió forinttal (26%-kal), az előző évi 1,7 milliárd forint bevételnél 441 millió forinttal (25,9%-kal) alacsonyabb.
- A **termőföld bérbeadásából származó jövedelemadóból** 41,7 millió forint bevétel keletkezett, amely az előirányzatnál 58,3 millió forinttal (58,3%-kal), a 2013. évi bevételnél 26,5 millió forinttal (38,9%-kal) alacsonyabb.

Átengedett, központilag szabályozott bevételek

millió forintban

Megnevezés	2013. évi tény	2014. évi előirányzat	2014. évi tény
Gépjárműadó önkormányzati része (40%-a)	28 018,0	26 000,0	28 354,2
Termőföld bérbeadásából származó jövedelemadó	68,2	100,0	41,7
Talajterhelési díj	1 701,2	1 000,0	1 260,2

2.2.3. *A felhalmozási és tőke jellegű bevételek 519,8 milliárd forintot tettek ki, ami 83,1 milliárd forinttal, 19%-kal magasabb a 2013. évi tényadatoknál.*

- Ezen belül az immateriális javak, ingatlanok, egyéb **tárgyi eszközök értékesítéséből** származó bevételek 5,0 milliárd forinttal, 16,7%-kal nőttek az előző évhez képest.
- A **privatizációs bevételek** – melyek a részesedések értékesítéséből, valamint a részesedések megszűnéséhez kapcsolódó bevételekből tevődnek össze – 15,6 milliárd forinttal nőttek a 2013. évi teljesítéshez mérve. A magas teljesülést a 2.1. Folyó működési bevételek és kiadásoknál említett Fővárosi Önkormányzat FŐGÁZ-részvényeinek eladásából származó többletbevétel egy részének e soron történő könyvelése okozza.
- A **támogatásértékű felhalmozási bevételek** (államháztartáson belülről átvett pénzeszközök, valamint az EU-tól átvett pénzeszközök együttesen) 63,4 milliárd

forinttal magasabbak a 2013. évi bevételhez képest. Ezen belül az EU-tól származó forrásokból 61,7 milliárd forint többletbevételre tettek szert az önkormányzatok. E forrásokat főként környezetvédelmi, városfejlesztési, köznevelési és egészségügyi infrastruktúra-fejlesztési célokra használták fel.

- Az **államháztartáson kívülről felhalmozási célra átvett pénzeszközök** 24,9 milliárd forintra teljesültek, ami 3,5%-kal marad el az előző évhez képest. E bevétel alapvetően az EU-s fejlesztésekhez kapcsolódik.

2.2.4. Az állami támogatások

A központi költségvetés a helyi önkormányzatok részére az év során 792,4 milliárd forint **állami támogatást** folyósított, amely 81,3 milliárd forinttal, 11,4%-kal magasabb az előző évi tényadtnál. Az állami támogatásokon belül a legjelentősebb tételek:

- a legnagyobb csoportot a **helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása** képezte, mely cím teljesítési adata 544,8 milliárd forint volt, ami 40,6 milliárd forinttal haladta meg az előző évit;
- a **helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatok** cím a 2014. évben 85,2 milliárd forintra teljesült, ami a 2013. évinél 42,0 milliárd forinttal magasabb. Ezen belül a kötelezően ellátandó helyi közösségi közlekedési feladatok támogatása 14,0 milliárd forinttal magasabb összegben került megtervezésre és felhasználásra. Új előirányzatként jelent meg az adósságkonszolidációban részt nem vett települési önkormányzatok fejlesztési támogatása, amely 11,2 milliárd forint értékben teljesült. Az önkormányzatok és társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatására 6,7 milliárd forinttal magasabb kifizetés történt az előző évihez képest;
- a **helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása** cím teljesítése 21,5 milliárd forint volt, ami 17,6 milliárd forinttal maradt el az eredeti előirányzattól, 35,3 milliárd forinttal pedig az előző évi teljesítéstől. Az előirányzatot érintő évközi átcsoportosítások összesen 17,6 milliárd forint csökkenést eredményeztek. A cím legfontosabb eleme a fejezeti tartalék volt. E jogcímen az önkormányzatok az általános, illetve egyedi működési problémáikhoz kaphattak kiegészítő forrást 21,0 milliárd forint értékben, amely a 2013. évitől 16,3 milliárd forinttal maradt el. Ez az adat jól mutatja a feladatfinanszírozás stabilizáló hatását: az önkormányzatok a korábbi évekhez képest jóval kisebb mértékben szorultak működési jellegű kiegészítő támogatásra;
- a teljesítés tartalmazza továbbá a **XLII. fejezetből származó települési önkormányzatok 2014. évi adósságkonszolidációs támogatását** is 68,8 milliárd forint értékben, ami 32,5 milliárd forinttal magasabb az előző évihez képest. Az önkormányzatok 200 millió forint alatti ügyleteinek konszolidációjára törlesztési célú állami támogatás formájában került sor. Ez a tétel tartalmazza továbbá a korábbi konszolidációk időpontjában adósságrendezés alatt álló – az eljárást lezáró – önkormányzatok adósságkonszolidációs támogatását is.

Az állami támogatások előirányzatainak és teljesülésének részletes alakulását a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet indokolása mutatja be.

2.2.5. Az átvett működési pénzeszközök

- Az **államháztartáson belüli átutalások bevételeinek** teljesülése 278,1 milliárd forint volt, ami a 2013. évi tényadatoknál 71,2 milliárd forinttal (34,4%-kal) lett magasabb.
 - = Az **Egészségbiztosítási Alaptól** átvett pénzeszközök 2014-ben 44,1 milliárd forintra teljesültek, így a 2013. évi tényadathoz képest 1,5 milliárd forinttal, 3,5%-kal nőttek.
 - = Az **elkülönített állami pénzalapoktól** származó pénzeszközök bevétele a 2013. évi teljesítéshez képest 64,9 milliárd forinttal lett magasabb, így 136,6 milliárd forintra teljesült. Ez a sor döntően a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból származó – a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó (2.1. Folyó működési bevételek és kiadásoknál jelzett) – pénzeszközöket tartalmazza.
 - = A **központi költségvetési szervektől**, fejezetektől származó bevételekből (amelyek tartalmazzák az EU-tól átvett működési célú pénzeszközöket is) 91,0 milliárd forint került átutalásra a helyi önkormányzatok részére, ami a 2013. évi teljesítéshez képest 0,2 milliárd forintos többletet jelent.
 - = Az önkormányzatokhoz a központi költségvetéssel történő – főleg az előző évekkal összefüggő – **pénzügyi elszámolások** eredményeként 6,4 milliárd forint bevétel folyt be.
- Az **államháztartáson kívülről származó bevételek** 2014. évi teljesítésének 14,7 milliárd forintos összege a tavalyi évvel közel azonos mértékű, így mindössze 0,5 milliárd forinttal haladta meg a 2013. évit.
- A **korábban nyújtott kölcsönök visszatérítéséből és ideiglenesen átvett pénzeszközökből** a helyi önkormányzatok a 2013. évi tényadathoz képest 4,6 milliárd forinttal magasabb bevételt értek el, ami 30,8%-kal nagyobb többletbevételt jelentett számukra.

2.2.6. Finanszírozási bevételek alakulása

A **hitelfelvételből és kötvénykibocsátásból származó bevételek** az előző évi ténytől 22,9 milliárd forinttal maradtak el. A hitelfelvétel csökkenésének oka az elmúlt években végbement többszöri adósságkonszolidáció együttes hatása, mely által jelentős tehertől szabadult meg az önkormányzati alrendszer egésze. Az adósságkonszolidáció értéke a 2014. évben összesen 472,3 milliárd forint volt. A külső finanszírozási bevételek csökkenéséhez a – konszolidáció következtében az alrendszertől elkerült adósság miatt – csökkenő újrafinanszírozási igényen felül hozzájárult az önkormányzatok adósságot keletkeztető ügyleteinek szigorúbb engedélyezése is.

- A helyi önkormányzatok 2014-ben 40,1 milliárd forint **hitelt** hívtak le, ez 29,1 milliárd forinttal kevesebb volt az előző évi ténynél.
- A **hosszú lejáratú értékpapírok értékesítéséből, kibocsátásából származó bevételek** 2014-ben 8,6 milliárd forintra teljesültek a 2013. évi 2,5 milliárd forintos bevétellel szemben. A kibocsátásból származó bevételek a 2013. évi 0,6 milliárd forintról 1,8 milliárd forintra, az értékesítésből származó bevételek pedig a 2013. évi 1,8 milliárd forintról 6,8 milliárd forintra nőttek.

- Az éven belüli lejáratú értékpapírok eladásából származó bevételek és kiadások eredményeként a 2013. évi 8,4 milliárd forinttal szemben 2014-ben a beváltásból és értékesítésből adódóan 0,3 milliárd forintos bevételi egyenleg keletkezett.
- A pénzmaradvány, vállalkozási maradvány igénybevétele a 2013. évi teljesülést 91,5 milliárd forinttal haladta meg, így 2014-ben 373,4 milliárd forintra teljesült. Ez mintegy 32,5%-os többlet- maradvány felhasználást jelentett az önkormányzatok számára az előző évhez viszonyítva.

Az egyéb finanszírozási bevételek 2013-ban magában foglalta a központi irányító szervei támogatást és folyósítást, a függő, átfutó, kiegyenlítő elszámolásokat, valamint az alap- és vállalkozási tevékenységek bevételeit. 2014-től az egységes rovatrend bevezetésével új elemként jelent meg a pénzeszközök betétként való elhelyezése, illetve a betétek megszüntetése, az államháztartáson belüli megelőlegezések, valamint az adóssághoz nem kapcsolódó származékos ügyletek bevételei rovatok, ugyanakkor kivételre kerültek a függő, átfutó tételek, valamint az alap- és vállalkozási tevékenység bevételei. E sor összehasonlítása a 2013. évvel ezért érdemben nem lehetséges. A 2014. évi teljesítési adat 15,6 milliárd forint volt, ami 99,9%-ban az államháztartási megelőlegezések teljesítését tartalmazta.

2.3. Kiadások alakulása

A helyi önkormányzatok 2014. évi teljesített kiadása – a finanszírozási kiadásokkal együtt – 2 735,2 milliárd forint volt, amely a 2013. évi teljesítésnél 11,4%-kal (280,7 milliárd forinttal) magasabb.

A helyi önkormányzatok tárgyévi kiadásainak megoszlása a 2013. és 2014. években

Megnevezés	% -ban		
	2013. évi teljesítés	2014. évi terv	2014. évi teljesítés
1. Folyó működési kiadások	55,4	55,9	54,5
<i>Ebből: -személyi juttatások</i>	<i>21,2</i>	<i>20,7</i>	<i>22,6</i>
<i>- tb járulék, egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékok</i>	<i>5,3</i>	<i>5,1</i>	<i>5,5</i>
<i>-dologi kiadások</i>	<i>28,9</i>	<i>30,1</i>	<i>26,5</i>
2. Felhalmozási és tőke jellegű kiadások	26,2	27,6	27,8
<i>ebből: - tárgyi eszközök, föld és immateriális javak felhalmozása</i>	<i>15,3</i>	<i>16,5</i>	<i>17,1</i>
<i>- részvények, részesedések vásárlása</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>
<i>- támogatásértékű felhalmozási célú kiadások összesen</i>	<i>0,1</i>	<i>0,4</i>	<i>0,1</i>
<i>- államháztartáson kívül felhalmozási kiadások</i>	<i>3,2</i>	<i>2,6</i>	<i>3,2</i>
<i>-nagyértékű tárgyi eszközök felújítása áfával</i>	<i>3,9</i>	<i>3,7</i>	<i>5,2</i>
<i>- beruházások áfája</i>	<i>3,3</i>	<i>4,1</i>	<i>1,8</i>
3. Támogatások és egyéb folyó átutalások összesen	12,9	12,7	11,8
4. Folyó, felhalmozási és tőkejellegű kiadások, támogatások, elvonások és egyéb folyó átutalások összesen (1+2+3)	94,5	96,2	94,1
5. Kölcsönnyújtás, kölcsöntörlesztés	0,6	0,5	0,7

6. Finanszírozási műveletek nélküli kiadások (4+5)	95,1	96,7	94,8
7. Finanszírozási műveletek kiadásai	4,9	3,3	5,2
Tárgyévi kiadások összesen (6+7)	100,0	100,0	100,0

2.3.1. A **folyó működési kiadások** teljesítése 1488,3 milliárd forint volt. Ezen kiadásoknak az összes kiadáson belüli aránya a 2014. évre 0,9 százalékpontos csökkenést mutat a 2013. évi teljesítés arányához képest, amely csökkenési mértéket a dologi kiadások összkiadásokon belüli arányának 2,6%-os csökkenése és a személyi juttatások markáns aránynövekedése (1,8%), ehhez kapcsolódóan a társadalombiztosítási járulékok aránynövekedése (0,4%) eredményezte. A személyi juttatások előző évhez viszonyított 97,2 milliárd forintos, 18,7%-os növekedése a 2.1. pontnál már említett közoktatási, valamint egészségügyi és szociális terület dolgozóinak béremelése mellett a közfoglalkoztatottak jelentős létszámbővülésével indokolható.

2.3.2. A **felhalmozási és tőkejellegű kiadások** 2014. évi összes kiadáson belüli aránya a 2013. évi kiadásokon belüli arányt 1,6 százalékponttal meghaladja, amely folyamat az előző évi aránycsökkenés kiegyenlítését eredményezte. A kiadáselemeket tekintve főleg a tárgyi eszközök beszerzése, létesítése (99,7 milliárd forintos növekedés) és a felújítások (44,3 milliárd forintos növekedés) vezettek az aránynövekedéshez, ugyanakkor a beruházási áfa 60,2%-ra való visszaesése a könyvelési szabályok 2014. évi változásával és a fordított általános forgalmi adó kivezetésével indokolható.

2.3.3. A **támogatások és egyéb folyó átutalások** kiadási összegei a 2013. évi teljesítéshez képest csekély emelkedést (8,3 milliárd forint) mutatnak, de ennek a kiadáselemnek az összkiadásokon belüli aránya az előző évi arányhoz képest 1,1%-os csökkenést mutat.

2.3.4 Az **egyéb finanszírozási kiadások** részletes összehasonlítása – a bevételi oldalon említett 2014. évi jogszabályváltozások miatt – érdemben nem lehetséges. Az egyéb finanszírozási kiadások a 2014. évben 22,1 milliárd forintra teljesültek, ezen belül a pénzeszközök betétként való elhelyezésének egyenlege 15,9 milliárd forintra, a pénzügyi lízing kiadásai 5,4 milliárd forintra, valamint a központi irányító szervi támogatások folyósításának egyenlege 0,8 milliárd forintra teljesültek.

2.4. Létszám és személyi juttatások

2014-ben az önkormányzati közszférában – a központosított illetményszámfejtő rendszer adatai alapján – közfoglalkoztatottak nélkül összesen átlagosan 185 589 fő dolgozott. Az alkalmazásban állók száma közel azonos a 2013. évi létszámmal. A helyi önkormányzatok és intézményeik 33 037 fő köztisztviselőt, 135 247 fő közalkalmazottat, valamint 17 835 fő egyéb jogviszonyba tartozó dolgozót foglalkoztattak (közfoglalkoztatottak nélkül).

Szintén a központosított illetményszámfejtő rendszer adatai alapján a 2014. évben kifizetett **kereset összege** – közfoglalkoztatás nélkül – összesen 439,5 milliárd forint volt. Ami a keresetekre vonatkozó szabályozást illeti:

- 2014-ben az illetményeket számos ágazati bérintézkedés érintette, úgymint a pedagógus-előmeneteli rendszer továbbvitele, a szociális ágazati pótlék

bevezetése, az egészségügyi bérfeljesztés. Ezek mellett ugyanakkor változatlan maradt a hatályos közalkalmazotti illetménytábla és az illetménypótlék számítási alapja (20 000 forint), valamint a köztisztviselői illetményalap (38 650 forint).

- Január 1-jétől a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összege havi 101 500 forintra, a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetőleg középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállalók garantált bérminimuma havi 118 000 forintra emelkedett.

A Kormány a 2011-2013. évekhez hasonlóan 2014-ben is döntött az adó- és járulékváltozások hátrányos hatásainak ellentételezése érdekében a kompenzáció kifizetéséről a közszférában és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél dolgozók számára. A kompenzáció családi adókedvezményhez kötött mértékét, az érintettek körét, kifizetésének módját kormányrendelet rögzítette. E rendelet meghatározta a kompenzáció kifizetéséhez szükséges támogatás biztosításának feltételeit, továbbá tartalmazta a foglalkoztatott családi adókedvezményre vonatkozó nyilatkozatának részletes szabályait is.

Az intézmények költségvetését a kompenzáció nem terhelte, mivel a kifizetéshez szükséges forrást, összesen 10,8 milliárd forintot, a központi költségvetés elkülönítetten biztosította a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben.

3. Pénzgazdálkodás, adósságállomány, értékpapír-műveletek

A helyi önkormányzatok hó végi **betétállománya** – a Magyar Nemzeti Bank havi jelentései alapján – a 2014. évben 386,0 milliárd forint és 607,0 milliárd forint között mozgott, egyes hónapokban megemelkedett (pl. márciusban 607,0 milliárd forintra, szeptemberben 580,3 milliárd forintra, decemberben 518,0 milliárd forintra).

E hónapok magasabb pénzállománya főként a helyi adó számlákra és kisebb részben a gépjárműadó számlára – márciusi, illetve szeptemberi fizetési határidő miatt – befolyt nagyobb pénzösszegnek, valamint év végén az önkormányzatok számára juttatott támogatásoknak is volt köszönhető.

Az önkormányzatok jelentős összegű pénzkészlet-maradványa (512,6 milliárd forint) döntően kötelezettségvállalással terhelt. Több önkormányzatnál – főleg egyes jobb pénzügyi helyzetben lévő városoknál, ahol 2014-ben nagyobb összegű többletbevétel realizálódott – a pénzmaradványok vélhetően tartalékolási szándékkal képződtek, azzal a céllal, hogy a következő évek fejlesztéseit finanszírozzák.

A helyi önkormányzatok adósságállományának tekintetében az alábbiak állapíthatók meg.

Az önkormányzatok 2014. december 31-én 31,2 milliárd forint adóssággal rendelkeztek, amely 428,4 milliárd forinttal (93,2%-kal) kevesebb a 2013. év végi adósságállománynál, mely csökkenés döntő részben az adósságkonszolidáció befejező ütemének köszönhető.

A 2014. évben végrehajtott, összesen 472,3 milliárd forint értékű önkormányzati adósságkonszolidációból a legnagyobb mértékben (33%-kal) az úgynevezett egyéb (nem megyei jogú) városok részesültek 155,8 milliárd forint értékben. Őket a megyei jogú városok követik 134,8 milliárd forinttal (28,5%), majd a Fővárosi Önkormányzat, amely összesen 105,1 milliárd forintnyi (22,2%) adósságteherrel szabadult meg. Utánuk a fővárosi kerületek önkormányzatai következtek, amelyek 62,2 milliárd

forintnyi adósságtól mentesültek (13,2%). Őket a nagyközségek követik 6,2 milliárd forinttal (1,3%), majd a községek 6,0 milliárd forinttal (1,3%). Az összes önkormányzattípus közül 2014-ben a legkisebb arányt az önkormányzati társulások konszolidációja jelentette, 2,3 milliárd forintot (0,5%).

A 2014. év végén az adósságállomány még fennálló ügyletekből újonnan lehívott összegeiből, az újonnan megkötött ügyletekből, valamint a 2014. évi teljes körű adósságkonszolidációba be nem vonható, már korábban megkötött ügyletekből származó kötelezettségekből tevődik össze.

A helyi önkormányzatok adósságállományának alakulása 2013-ban

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagyközség	Község	Megyei önkormányzatok	Önk. Társulás	Helyi nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanács	Ország összesen
Kötvényállomány	0,0	31 305,5	41 600,5	86 601,3	3 445,5	364,9	0,0	3 460,8	0,0	0,0	166 778,5
Hitel-kölcsönállomány	100 794,1	26 161,1	85 209,3	66 012,4	1 232,2	8 798,1	0,0	3 637,9	29,6	0,0	291 874,7
Egyéb kötelezettségállomány	0,0	652,1	164,7	115,3	4,8	21,7	0,0	2,9	0,0	0,0	961,5
2013. évi teljes adósság összesen	100 794,1	58 118,7	126 974,5	152 729,0	4 682,5	9 184,7	0,0	7 101,6	29,6	0	459 614,8
2014. évi adósságkonszolidáció törlesztési célú állami támogatása	0,0	5 343,9	20 902,6	34 841,6	2 151,1	4 991,7	0,0	522,5	0,0	0,0	68 753,5
2014. évi adósságkonszolidáció állam általi átvállalása	105 070,7	56 833,8	113 943,9	120 954,3	4 056,2	988,4	0,0	1 741,9	0,0	0,0	403 589,2

A helyi önkormányzatok adósságállományának alakulása 2014-ben

millió forintban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagyközség	Község	Megyei önkormányzatok	Önk. Társulás	Helyi nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanács	Ország összesen
Kötvényállomány	0,0	1 700,0	0,0	0,2	0,0	2,3	0,0	2 297,7	0,0	0,0	4 000,2
Hitel-kölcsönállomány	5 000,0	1 205,8	3 057,3	7 541,9	277,2	5 443,7	0,0	3 103,4	41,0	3,1	25 673,4
<i>Ebből: likvid hitel</i>	0,0	0,0	0,0	118,6	0,0	140,5	0,0	1 317,9	7,7	0,0	1 584,7
Egyéb kötelezettségállomány	0,0	0,0	934,3	390,3	8,8	158,7	0,0	0,0	3,0	0,0	1 495,1
2014. évi adósság összesen	5 000,0	2 905,8	3 991,6	7 932,5	286,0	5 604,7	0,0	5 401,1	44,0	3,1	31 168,7

A helyi önkormányzatok adósságállományának változása (2014/2013)

%-ban

Megnevezés	Főváros	Fővárosi kerületek	Megyei jogú városok	Egyéb városok	Nagyközség	Község	Megyei önkormányzatok	Önk. Társulás	Nemzetiségi önkormányzatok	Térségi fejlesztési tanács	Ország összesen
Kötvényállomány	0,0	5,4	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	66,4	0,0	0,0	72,5
Hitel-kölcsönállomány	5,0	4,6	3,6	11,4	22,5	61,9	0,0	85,3	138,5	0,0	332,8
Egyéb kötelezettségállomány	0,0	0,0	567,2	338,6	181,3	729,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1 817,0
2014. évi adósság/2013. évi teljes adósság	5,0	5,0	3,1	5,2	6,1	61,0	0,0	76,1	148,7	0,0	6,8

4. A vagyon alakulása

4.1. Az önkormányzatok 2014. évi vagyoni eszközei az alábbiak szerint alakultak:

A helyi önkormányzatok **eszközértéke** a 2014. évben 367,4 milliárd forinttal (3,1%-kal) növekedett, ezzel az év végén az eszközök állománya 12 100,8 milliárd forintot

tett ki. Ezen belül a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök aránya 92,8%, a nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök aránya 0,5%, a pénzeszközök aránya 4,3%, a követelések aránya 2,1%, az egyéb sajátos eszközoldali elszámolások aránya 0,2%, az aktív időbeli elhatárolások aránya pedig 0,1%.

- **A nemzeti vagyonba befektetett eszközökön belül**
 - = az immateriális javak, a tárgyi eszközök és a koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök 2014. december 31-ei nettó értéke 10 703,3 milliárd forintot tett ki (a nemzeti vagyonba befektetett eszközök 95,4%-a),
 - = a **tárgyi eszközök** tárgyevi nettó értékének növekedése 258,5 milliárd forint (2,6%) volt. A beruházások, felújítások állománya a nyitó adathoz képest (545,8 milliárd forint) 37,8%-kal, 752,2 milliárd forintra növekedett,
 - = a **befektetett pénzügyi eszközök** (tartós részesedések, tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése) 59,8 milliárd forinttal (10,3%-kal) csökkentek. Az 518,6 milliárd forint pénzügyi befektetésből 517,5 milliárd forintot tettek ki a tartós részesedések, értékpapírok együttesen.
- Az év végi, **nemzeti vagyonba tartozó forgóeszköz-állomány** 60,1 milliárd forint volt, ami 17,9 milliárd forinttal, 42,4%-kal volt magasabb a nyitó nemzeti vagyonba tartozó forgóeszköz-állománynál.
 - = A **készletek** december 31-ei állománya 5,4 milliárd forintot tett ki, ami 6,7%-kal volt magasabb a nyitó készletállományhoz képest.
 - = Az **értékpapírok** állománya 37,1 milliárd forintról 54,7 milliárd forintra növekedett. Ezen belül a nem tartós részesedések csökkentek, a forgatási célú értékpapírok állománya növekedett.
- A **pénzeszközök** állománya 480,7 milliárd forintról 522,6 milliárd forintra változott. Ez 8,7%-os növekedést jelent.
- A **követelések** állománya a nyitó adathoz képest alig – mintegy 0,3%-kal – csökkent (258,8 milliárd forintról 257,9 milliárd forintra).

Az **aktív időbeli elhatárolódások** egyenlege december 31-én 8,4 milliárd forint volt.

Az önkormányzati vagyonmérleg eszközoldalának alakulása

millió forint

Megnevezés	2013. december 31.	2014. december 31.
Vagyoni értékű jogok	21 178,8	13 365,2
Szellemi termékek	11 022,5	10 637,5
Immateriális javak értékhelyesbítése	-	1,9
Immateriális javak	32 201,3	24 004,6
Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	9 161 763,9	9 292 171,0
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	192 019,0	183 990,5
Tenyészállatok	187,6	224,9
Beruházások, felújítások	545 848,2	752 243,4
Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	102 035,1	31 715,0
Tárgyi eszközök	10 001 853,8	10 260 344,8
Tartós részesedések	575 057,4	511 543,2
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	4 489,2	5 987,8
Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése	-1 128,2	1 110,8
Befektetett pénzügyi eszközök	578 418,4	518 641,8
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	321 527,8	418 532,7
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök értékhelyesbítése	1 907,7	409,8
Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	323 435,5	418 942,5
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	10 935 909,0	11 221 933,7
Készletek	5 073,4	5 411,7
Értékpapírok	37 119,2	54 680,5
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	42 192,6	60 092,2
Pénzeszközök	480 667,0	522 552,6
Követelések	258 756,0	257 937,0
Egyéb sajátos eszközoldali elszámolások	15 893,2	29 880,8
Aktív időbeli elhatárolások	-	8 396,6
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	11 733 417,8	12 100 792,9

4.2. Az önkormányzatok 2014. évi vagyoni **forrásai** az alábbiak szerint alakultak:

A 11 420,1 milliárd forint **saját tőke** 425,2 milliárd forint emelkedés eredménye, ezzel teljes mértékben fedezetet nyújtott a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközökre.

A **kötelezettségek** – az alábbiak szerint – 672,1 milliárd forintról 262,0 milliárd forintra csökkentek (61,0%-kal).

- A **költségvetési évben esedékes kötelezettségek** 240,8 milliárd forintról 109,1 milliárd forintra csökkentek, ami 54,7%-os csökkenést jelentett.
- A **költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek** 371,7 milliárd forintról 89,4 milliárd forintra csökkentek, ez 75,9%-os csökkenést tett ki.
- A **kötelezettség jellegű sajátos elszámolások** 59,5 milliárd forintról 63,5 milliárd forintra emelkedtek, ami 6,7%-os növekedést jelentett.

Az **egyéb sajátos forrásoldali elszámolások** 1,2 milliárd forinttal (1,8%-kal), 65,2 milliárd forintra csökkentek.

Passzív időbeli elhatárolások a 2013. évben nem voltak, ezzel szemben a 2014. évben 353,4 milliárd forintot tettek ki.

A fentiek alapján elmondható, hogy az **önkormányzatok vagyoni forrásai** a 2014. évben 367,4 milliárd forinttal (3,1%-kal), 12 100,8 milliárd forintra emelkedtek.

Az önkormányzati vagyommérleg forrásoldalának alakulása

millió forint

Megnevezés	2013. december 31.	2014. december 31.
SAJÁT TŐKE	10 994 906,7	11 420 139,6
Költségvetési évben esedékes kötelezettségek	240 785,1	109 069,6
Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek	371 737,4	89 429,0
Kötelezettség jellegű sajátos elszámolások	59 547,0	63 525,3
KÖTELEZETTSÉGEK	672 069,5	262 023,9
Egyéb sajátos forrásoldali elszámolások	66 441,6	65 248,6
Passzív időbeli elhatárolások	-	353 380,8
FORRÁSOK ÖSSZESEN	11 733 417,8	12 100 792,9

5. A kiadások funkcionális alakulása

A helyi önkormányzatok közfeladatainak ellátását az államháztartás funkcionális rendszerében a következő táblázat mutatja be:

Az önkormányzatok kiadásainak funkcionális alakulása

Megnevezés	Kiadás	
	2014. évi teljesítés	Megoszlás
	(millió forintban)	(%-ban)
A.) Állami működési funkciók	583 029,5	22,4
B.) Jóléti funkciók	1 260 931,4	48,6
Oktatás	254 242,6	9,8
Egészségügy	69 338,1	2,7
Társadalombiztosítási, szociális és jóléti szolgáltatás	397 634,8	15,3
Lakásügyek, települési és kommunális szolgáltatás	343 577,6	13,2
Szabadidős, kulturális és vallási tevékenység és szolgáltatás	196 138,3	7,6
C.) Gazdasági és egyéb funkciók	713 278,6	27,5
D.) Államadósság-kezelés	0,0	0,0
E.) Funkciókba nem sorolható tételek	38 316,8	1,5
ÖSSZESEN:	2 595 556,3	100,0

A helyi önkormányzatok kiadásainak döntő részét, 48,6%-át a jóléti funkciók fedik le. Az önkormányzati szféra működésében szintén kulcsfontosságú igazgatási, védelmi, rendészeti közszolgáltatások stb. 22,4%, a gazdasági és egyéb funkciókban ellátott feladatok pedig 27,5% részarányt képviselnek.

A továbbiakban elsősorban egyes jóléti funkciók kerülnek részletesen áttekintésre.

5.1. A köznevelés területén továbbra is a fő feladatellátási terület az óvodai nevelés, az iskolai ellátás biztosítását illetően főszabály szerint a 3000 fő lakosságszám feletti településeken az önkormányzatoknak működtetői feladatot kell ellátniuk. A gyermekétkeztetés biztosítása – mint kötelező önkormányzati feladat – 2014. évi kiadásainak és állami támogatásainak alakulása a szociális ágazat keretében, a jóléti tevékenységek között kerül bemutatásra.

A 2014. évben a finanszírozási műveletek nélküli összes kiadásokon belül a helyi önkormányzatok 254,2 milliárd forintot fordítottak köznevelési feladataikra, az előző évhez képest 21,4%-kal, 63,7 milliárd forinttal alacsonyabb összeget. Ennek magyarázata egyrészt a gyermekétkeztetés több mint 100 milliárd forint összegű kiadásának jóléti szolgáltatások közé történt átcsoportosításának, valamint a pedagóguséletpálya-rendszer béremelésének együttes, ellentétes előjelű hatása.

A bérkiadásokra (munkaadói járulékok nélkül) 137,6 milliárd forintot – az előző évinél 13,7 milliárd forinttal nagyobb összeget – fordítottak az önkormányzatok a jogszabályban előírt béremelések eredményeként. Ez a működési kiadások 59,2%-ának felel meg.

A költségvetési kiadáson belül a járulékokkal növelt térteher és dologi kiadás 77-23% arányban oszlott meg.

A felhalmozási célokra 21,5 milliárd forintot fordítottak, amely 4,1 milliárd forinttal több az előző évi teljesítésnél.

A feladat alapú, köznevelési célú központi költségvetési támogatások óvodai nevelés esetében 155,9 milliárd forintot kitevő 2014. évi előirányzata a kapcsolódó működési célú költségvetési kiadásokra, a tavalyival egyező mértékben, átlagosan 82%-ban nyújtottak fedezetet. A feladat alapú finanszírozási rendszer bevezetése előtt ez az arány még 50% körül alakult, az arányok változása ez esetben is egyértelműen alátámasztja az új támogatási szisztéma létjogosultságát.

5.2. A szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások, valamint a gyermekétkeztetés területén az érdemi változások 2013. január 1-jétől megtörténtek, 2014-ben az önkormányzatok feladatellátási felelőssége csak kismértékben változott. Ezen ágazati feladatok értékelése a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint az intézményi szolgáltatások adatainak ismertetésével kerül bemutatásra.

A **pénzbeli ellátások** területén a képviselő-testületek és jegyzők által ellátott **segélyezési feladatokra** 2014-ben az Országgyűlés 132,3 milliárd forint költségvetési forrást irányzott elő. Ez az összeg – a korábbi évekhez hasonlóan – két jogcímen állt rendelkezésre:

- az *egyes jövedelempótló támogatások kiegészítése* jogcímen a költségvetési törvény által biztosított 93,2 milliárd forint összegű eredeti előirányzat

64,8 milliárd forintra teljesült. Az alacsonyabb felhasználást az okozta, hogy a kormányzati szándéknak megfelelően bővült a közfoglalkoztatás, és emiatt a segélyezettek létszáma év közben elmaradt a prognosztizálttól;

- a *hozzájárulás a pénzübeli szociális ellátásokhoz* jogcím előirányzata 2014-ben a későbbiekben kifejtett „beszámítás” alá tartozott, amely azt jelentette, hogy az e célra rögzített forrást csökkentette az önkormányzatok elvárt bevétele. A beszámítás érvényesítését követően az önkormányzatok e jogcímen 26,8 milliárd forint támogatásban részesültek.

Az **önkormányzati intézményrendszer** átalakítása alapvetően a 2013. évben lezajlott: a fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek bentlakásos ellátását, illetve a gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézmények állami fenntartásba kerültek. 2014-ben e területen csak kisebb változás történt: az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCV. törvény módosításáról szóló 2013. évi CLXXXIV. törvény értelmében azok az intézmények is átkerültek a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásába, amelyek egy évvel korábban integrált formában működtek. Az érintett 8 önkormányzat a korábbi többfunkciós intézményeket külön intézményegységekké alakította át, így az állami feladatot ellátó egységek átadására sor kerülhetett.

Az önkormányzati feladatként biztosított **szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti intézményrendszer** keretei között 2014-ben közel 244 ezer fő ellátásáról gondoskodtak. A szolgáltatások, valamint az intézmények 2014. évi működési célú kiadása összesen 175,6 milliárd forint volt, amely mintegy 10 milliárd forinttal haladja meg az előző évi kiadási szintet. A növekmény a – kiadás mintegy 60%-át jelentő – személyi kiadások és munkáltatói járulékok összegében jelenik meg, amely így összesen 105,8 milliárd forintot tett ki. A bővülés alapvetően a Kormány ágazati bérintézkedésének, a szociális ágazati pótlék bevezetésének köszönhető.

Az önkormányzatok szociális és gyermekvédelmi intézményeik dologi kiadásaira összesen 56,2 milliárd forintot fordítottak, a felhalmozási kiadások összege 7,8 milliárd forint volt (a tavalyi adathoz hasonlóan ez az ágazat összkiadásainak 4%-a). A felhalmozás mellett az önkormányzatok 2,8 milliárd forintot fordítottak felújításra. A tárgyévi költségvetési bevételek összesen 56,6 milliárd forintra teljesültek.

A kiadásokon és bevételeken belül – az állami támogatásokkal való összevethetőség érdekében – külön kell értékelni azon szolgáltatások és intézmények adatait, amelyek támogatása a központi költségvetés IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetéből történik (tehát a kötelező önkormányzati feladatok adatait). Ezek összes működési kiadása 170,6 milliárd forint, felhalmozási kiadása 7,7 milliárd forint volt. Az e feladatokhoz kapcsolódó tárgyévi költségvetési bevételeik összesen 54,6 milliárd forintra teljesültek. E szolgáltatások és intézmények költségvetési támogatása 2014-ben 77,6 milliárd forint volt. Az intézmények fenntartása – a költségvetési támogatásokon és az intézményi bevételeken túl – a 2013. évihez hasonló arányú, 25,6%-nyi saját forrást igényelt a településektől.

A **gyermekétkeztetés** finanszírozása 2014-ben átalakult, feladatalapú támogatási rendszer került bevezetésre. A központi költségvetés a feladatellátás megszervezésére 52,6 milliárd forintos támogatást nyújtott, az intézményi működési bevételekből

további közel 38,1 milliárd forint bevétel származott. Így az összesen 103,8 milliárd forintos működési kiadás közel 87%-át az intézményi saját bevételek és az állami támogatások fedezték.

5.3. Az egészségügyi tevékenységhez kapcsolódó egészségügyi kiadások összege a 2014. évben 69,3 milliárd forintra teljesült, amely mintegy 14%-kal haladta meg a 2013. évi adatot. Ezen ágazatnál elmondható, hogy az érdemi változások 2012-ben végbementek.

A városi önkormányzatok fenntartásában maradtak a járóbeteg-szakellátó intézmények, valamint továbbra is az önkormányzatok kötelező feladata az egészségügyi alapellátás keretében a háziiorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi ellátás és a központi ügyeleti ellátás biztosítása.

A kiadási jogcímeneken belül valamennyi adatban tükröződik a fent jelzett hatás. A főbb tételeket tekintve a személyi juttatások és járulécai 34,5 milliárd forintot, a dologi kiadások 24,4 milliárd forintot tettek ki, a tőkejellegű (felhalmozásra, beruházásokra, felújításra fordított) kiadások pedig 7,9 milliárd forintot.

Az ágazat az Egészségbiztosítási Alap beszámolójában kerül részletezésre.

5.4. A közművelődési és kulturális feladatokra – azon belül a kulturális javak védelmére, a muzeális intézményekre, a közművelődési és a nyilvános könyvtári ellátásra – szolgáló támogatás 2014-ben (hasonlóan a 2013. évhez) önállóan és kötött felhasználásúan jelent meg. Jelentős szerkezeti változás nem történt e területen.

Kedvezett a szakmai elvárásoknak, hogy a **könyvtári, közművelődési és múzeumi feladatok támogatására** rendelkezésre álló 17,9 milliárd forintos előirányzat jelentős részének elosztása nem normatív elvek mentén történt, hanem arról az ágazat irányítását végző minisztérium rendeletben – 9/2014. (II. 3.) EMMI rendelet – dönthetett. Ennek megfelelően a szakmának lehetősége volt arra, hogy a számára fontos területekre megfelelő támogatást biztosítson.

A **színházak** támogatási rendszerét 2014-ben is az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló 2008. évi XCIX. törvény (Emtv.) határozta meg. A települési önkormányzatokat az általuk fenntartott, illetve támogatott előadó-művészeti szervezetek támogatására összesen 11,3 milliárd forint illette meg. Ez csaknem megegyezik az előző évi előirányzattal. Változás a támogatott színházművészeti szervezetek körében, hogy 2014-ben az Operettszínház állami fenntartásba került, így működésének finanszírozása a szaktárca fejezetébe került át.

A települési önkormányzatok által támogatott előadó-művészeti szervezetek minősítése, valamint a művészeti ösztönző és létesítménygazdálkodási célú működési támogatás elosztása a szaktörvényben meghatározott szempontok szerint történt.

A **helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatok** között további 920,0 millió forint segítette a feladatellátást. Könyvtári és közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, múzeumok szakmai támogatása jogcímen 820,0 millió forint állt az önkormányzatok rendelkezésére, melynek részletes szabályait az 5/2014. (I. 24.) EMMI rendelet tartalmazta. Az „ART” mozihálózat digitális fejlesztésének támogatása jogcímen 100,0 millió forint szolgálta a célokat. Ez utóbbi támogatás igénylésének és döntési rendszerének eljárásrendjét a 49/2014. (XI. 21.) EMMI rendelet határozta meg.

Kulturális célokra a 2014. évben 117,0 milliárd forintot fordítottak az önkormányzatok, 8,6%-kal többet, mint az előző évben. A főbb tételeket tekintve a teljes ágazati kiadás 33,3%-át – 39,0 milliárd forintot – a személyi juttatások és járulékaik tették ki. Dologi kiadásokra 40,7 milliárd forintot költöttek a települések, arányaiban összességében 4,2%-kal többet, mint személyi juttatásra. Jelentős volt, 19,5 milliárd forintot tett ki, az államháztartáson kívüli kulturális szervezetek számára – nonprofit vagy civil szerveződéseknek – nyújtott működési jellegű támogatás. A teljes ágazat kiadásán belül a felhalmozási kiadások – mely tartalmazza a beruházásokat, felújításokat, nagy értékű eszközbeszerzéseket – aránya a 2013. évhez képest emelkedett, 14,7%-ot képviselt, összegében 17,1 milliárd forintot tett ki.

5.5. A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása

2014-ben folytatódott a 2013. évtől bevezetett, a megváltozott önkormányzati feladatellátáshoz igazodó önkormányzati költségvetési finanszírozás. A finanszírozási struktúra alapjaiban nem tért el a 2013. évben kialakított és alkalmazott feladatalapú forrásallokációtól, a 2013. év közben alkalmazott, a strukturális kiegyenlítést szolgáló kiegészítő támogatások a 2014. évben beépítésre kerültek az alapfinanszírozásba. Továbbra is kiemelkedő szerep jutott az ágazati feladatok meghatározásának, a kötelező önkormányzati feladatok és helyi közügyek szétválasztásának. Jellegükből fakadóan az egyes közszolgáltatások eltérő finanszírozási technikát igényelnek.

A humánágazatokhoz nem kapcsolódó helyi közügyek ellátását 2014-ben is egy – az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől függő – **általános jellegű támogatás** szolgálta, melynek főbb elemei a következők voltak:

- *önkormányzati hivatal működésének támogatása:* ezen a jogcímen az önkormányzati hivatal működési kiadásaihoz járult hozzá a központi költségvetés. A támogatás alapja a települések típusa és lakosságszáma alapján kialakított elismert hivatali létszám volt, amelyhez a személyi és dologi kiadások átlagos költségei alapján járt forrás;
- *település-üzemeltetéshez kapcsolódó feladatellátás támogatása:* e jogcímen az önkormányzatok a valós kiadásaiktól függően, meghatározott mutatószámok alapján jutottak támogatáshoz a zöldterület-gazdálkodással, közvilágítással, köztemetők, illetve közutak fenntartásával kapcsolatos feladataikhoz;
- *egyéb önkormányzati feladatok támogatása:* a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben rögzített valamennyi, más jogcímen nem támogatott feladat finanszírozása történt e jogcímen, lakosságszám alapon.

A beszámítás rendszere továbbra is kiegyenlítő szerepet töltött be az önkormányzati finanszírozásban. Lényege, hogy a hivatali és település-üzemeltetési támogatások számított összegét csökkentik az önkormányzatok elvárt bevétele (2014-ben a 2012. évi iparüzési adóalap 0,5%-a). Jelentős változás volt e téren a 2013. évi szabályokhoz képest, hogy a pénzbeli szociális ellátásokhoz való hozzájárulás, valamint az önkormányzatokat lakosságszám alapján, egyéb feladataik ellátásához megillető támogatási jogcímek is bevonásra kerültek a kiegyenlítés rendszerébe. Ez utóbbi két jogcímen kapott támogatás összegének legfeljebb 50%-a kerülhetett csökkentésre az elvárt bevételekkel.

A korábbi évhez képest – a gyakorlati tapasztalatoknak köszönhetően – a szabályokat finomították, 2014-ben már a települések helyzete, egyedi sajátosságai, gazdasági lehetőségei jobban figyelembevételre kerültek, így a támogatáscsökkentés differenciáltan érintette az önkormányzatokat. Mértéke függött az egy lakosra jutó adóerő-képesség számított összegétől, amit mérsékelte az, ha a település közös hivatal székhelyeként látta el feladatait.

Az önkormányzatok **általános közszolgáltatások funkciócsoporton** kimutatott kiadásai 569,1 milliárd forintra teljesültek. A főbb tételeket tekintve 37,3%-ot, 212,3 milliárd forintot a személyi juttatások és járulékai jelentettek, amely arányában tekintve 6,2 százalékponttal kevesebb, mint 2013-ban volt. 2014-ben a teljes kiadás 32,3%-át fordították az önkormányzatok dologi kiadásokra, a korábbi évnél magasabb összegben, 184,0 milliárd forintot. Egyéb működési célú kiadásokra – elsősorban államháztartáson kívüli szervezetek működésének támogatására – 30,2 milliárd forintot fordítottak a települések. A funkciócsoport teljes kiadásából 86,6 milliárd forintot költöttek beruházásra (26,0 milliárd forinttal többet, mint az előző évben) és 40,7 milliárd forintot (21,1 milliárd forinttal többet a tavalyinál) tárgyi eszköz felújítására.

Az ágazat teljes kiadásának belső arányait tekintve a 2013-ban megfigyelhető tendencia folytatódott: a személyi juttatásra fordított kiadás csökkent, emelkedett viszont a dologi kiadásokra fordított összeg, és emelkedett a felhalmozásra fordított kiadások aránya is, mindez tükrözi az önkormányzati feladatellátásban bekövetkezett változásokat.

IV.

TÖRVÉNYEK BEN ELŐÍRT BESZÁMOLÁSI ÉS TÁJÉKOZTATÁSI KÖTELEZETTSÉGEK

1. Költségvetési előirányzatok módosítása, átcsoportosítása

A központi alrendszer 2014. évi központi költségvetési törvényben meghatározott előirányzatai módosításáról, átcsoportosításáról 2014-ben – az Országgyűlés, a Kormány, a fejezetek és az intézmények jogkörében – a következő döntések születtek:

1.1. Országgyűlés hatáskörében

A Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvényt a 2014. évi LXXXIV. törvény módosította, melyet az Országgyűlés a 2014. december 2-i ülésnapján fogadott el.

A törvény 1. mellékletét érintő módosítások a következők voltak:

A *XI. Miniszterelnökség* fejezet 15. cím, 1. alcíme 22. Egyetemes postai szolgáltató méltánytalan többletterhének megtérítése jogcímcsoporttal egészült ki, melynek kiadási és támogatási előirányzata 9,1 milliárd forint. A fejezet 18. Országvédelmi Alap cím előirányzata 47,7 milliárd forinttal csökkentésre került.

A *XV. Nemzetgazdasági Minisztérium* fejezet 25. címe 51. Gazdasági Zöldítési Rendszer alcímmel egészült ki, melynek kiadási és támogatási előirányzata 2,3 milliárd forint.

A *XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium* fejezet 8. Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ címe dologi kiadásainak előirányzata 10,0 milliárd forinttal

megemelésre került. A fejezet 20. cím, 35. alcím, 4. Zöldgazdaság Finanszírozási Rendszer jogcímcsoport előirányzata 2,3 milliárd forinttal csökkentésre került.

A XVIII. *Külgazdasági és Külügyminisztérium* fejezet 5. címe 52. Eximbank Zrt. tőkeemelése alcímmel egészült ki, melynek kiadási és támogatási előirányzata 20,0 milliárd forint.

A XLIII. *Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások* fejezetet több módosítás érintette. A fejezet 2. cím, 1. alcím, 4. jogcímcsoport 1. Az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kifizetések jogcím előirányzata 7,5 milliárd forinttal megemelésre került. A fejezet 2. cím, 1. alcím, 4. jogcímcsoportja kiegészült 3. A Főgáz Zrt. részesedésének megvásárlásával kapcsolatos kiadások jogcímmel (előirányzata 79,2 milliárd forint), 4. Az Antenna Hungária Zrt. részesedésének megvásárlásával kapcsolatos kiadások jogcímmel (előirányzata 56,0 milliárd forint), 5. Az AVE Magyarország Kft. részesedésének megvásárlásával kapcsolatos kiadások jogcímmel (előirányzata 14,0 milliárd forint), 6. Az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zrt. megvásárlásával kapcsolatos kiadások jogcímmel (előirányzata 10,2 milliárd forint). A fejezet 2. cím 1. alcíme kiegészült a 10. Az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer bevezetéséhez szükséges fejlesztések jogcímcsoporttal, melynek előirányzata 8,6 milliárd forint volt.

A törvénymódosítás elsősorban a Kormány által jóváhagyott stratégiai jellegű társasági részesedés-vásárlások (Antenna Hungária Zrt., Főgáz Zrt., Magyar Gáz Tranzit Zrt. és az AVE Magyarország Kft.), valamint a Paks II projekt állami finanszírozásba vonása miatt volt szükséges.

A költségvetésben – a módosítás eredményeként – a közútfenntartási kiadások finanszírozására, a Magyar Posta Zrt. egyetemes szolgáltatói szerepköréből adódó többletterhe megtérítésének megelőlegezésére, az Eximbank Zrt. tőkeemelésére, valamint a gazdaság fehéredéséből származó, 2015. évi többletbevételek realizálását megalapozó Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer bevezetéséhez szükséges fejlesztésekre biztosított előirányzatok (együttesen 47,7 milliárd forint) az uniós módszertan alapján is befolyásolták volna a hiány mértékét, ezért ellentételezésképpen az Országvédelmi Alap előirányzata ugyanezen összeggel csökkentésre került.

Fenti módosítások eredményeként a központi alrendszer tervezett pénzforgalmi hiánya 984,6 milliárd forintról 1151,5 milliárd forintra növekedett.

A Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról szóló 2014. évi LXII. törvény 18. §-a szerint az Országgyűlés elrendelte a Nyugdíjbiztosítási Alap 2013. évi, 1,3 milliárd forintos összegű többletének a befizetését a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet Nyugdíjbiztosítási Alap befizetése alcímére, mely szintén törvényi szintű módosítást jelentett (bevételi és kiadási oldalon is).

1.2. A Kormány hatáskörében

A központi alrendszerben a Kormány hatáskörű (és egyes, a költségvetési törvény által az államháztartásért felelős miniszter hatáskörébe utalt) döntések eredményeként az év folyamán a kiadási oldalt érintően összességében 267,7 milliárd forintos összegű előirányzat-emelés történt, a bevételi előirányzatok 186,6 milliárd forintos növelése mellett. A főbb intézkedések a következők voltak:

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (6) bekezdése szerint a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék felhasználásáról - a központi költségvetésről szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában - a Kormány egyedi határozatban rendelkezik. A 2014. évi központi költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékának (XI. Miniszterelnökség fejezet) 2014. évi eredeti költségvetési előirányzata 113,0 milliárd forintot tett ki. A Kormány az 1563/2014. (X. 2.) számú határozatával a visszafolyó összegekből 1,2 milliárd forinttal megemelte a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatát. A fel nem használt összeg csekély mértékű (0,2 milliárd forint) volt. E tartalék felhasználásáról a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékról szóló fejezet számol be részleteiben.

A 2014. évben a központi költségvetési törvényben a Különféle kifizetések céltartalékra 5,0 milliárd forintos előirányzat került beállításra a X. Igazságügyi Minisztérium fejezetben. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (6) bekezdése szerint a céltartalékokkal a Kormány rendelkezik, ha azokról a költségvetési törvény másként nem rendelkezik. A Különféle kifizetések céltartalék felhasználási céljait, az ebből részesíthetők körét, az ebből fakadó feladatokat, jogosítványokat a költségvetési törvény 5. § (2) és (3) bekezdése, valamint a 23. § (2) bekezdése szabályozta. Ez utóbbi paragrafus egyes átcsoportosításokra az államháztartásért felelős minisztert hatalmazta fel (például Prémiumévek program kifizetéseinek átcsoportosítására). Az év folyamán e céltartalékból összesen 2,7 milliárd forint összegben történtek kifizetések. Erről részletesebben a céltartalékokról szóló fejezet számol be.

A 2014. évi központi költségvetési törvényben céltartalék szolgált a közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára a X. Igazságügyi Minisztérium fejezetben. A céltartalék törvényi előirányzata 71,2 milliárd forint volt, melyből mindössze 0,2 milliárd forint nem került felhasználásra. Ennek részleteit a céltartalékokról szóló fejezet tartalmazza.

A 2014. évi központi költségvetési törvény XI. Miniszterelnökség fejezetében 100,0 milliárd forintos előirányzattal Országvédelmi Alap került beállításra a költségvetési kockázatok kivédése érdekében. A törvényi módosításokról szóló fejezetben említett 2014. évi LXXXIV. törvény az Országvédelmi Alap előirányzatát 52,3 milliárd forintra csökkentette. E tartalék felhasználását a költségvetési törvény 23. § (5)-(7) bekezdése szabályozta. E szerint e tartalékot 2014. szeptember 30-át megelőzően nem lehetett felhasználni. Az alap felhasználásáról a Kormány határozatban dönt, ha a „2014. szeptember 30-áig benyújtandó jelentésben szereplő, 2014. évre várható hiány (a továbbiakban: EDP-hiány) – a felhasználni kívánt tartalékösszeg figyelembevételével – nem haladja meg a GDP 2,9%-át”. E tartalék felhasználásáról két határozatban (1812/2014. (XII. 19.) és 1870/2014. (XII. 31.) számú határozatok) döntött a Kormány, összesen 45,2 milliárd forint összegben.

Az államháztartásról szóló törvény 33. § (1) bekezdése alapján a központi költségvetésről szóló törvény és e törvény eltérő rendelkezése hiányában a központi költségvetési törvény által megállapított előirányzatok közötti átcsoportosításra – a nem a Kormány irányítása alá tartozó fejezetek kivételével – a Kormány egyedi határozatban volt jogosult.

Maga a 2014. évi központi költségvetési törvény is számos átcsoportosításra, illetve előirányzat-módosításra adott felhatalmazást a Kormánynak.

A 2014. évi költségvetési törvény 16. § (1) bekezdésében például az Országgyűlés felhatalmazta a Kormányt, hogy a LXXII. Egészségbiztosítási Alap fejezet meghatározott előirányzatai (Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport, Gyógyszertámogatás jogcímcsoport, Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport és a Külföldön tervezett egészségügyi ellátások megtérítése jogcím) között átcsoportosítson. A költségvetési törvény 16. § (2) bekezdésében szintén a Kormány kapott felhatalmazást arra, hogy az Egészségbiztosítási Alap meghatározott előirányzatait (Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport 1-18. jogcímei, Gyógyszertámogatás jogcímcsoport 1. és 2. jogcímei, Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport 1. és 3. jogcímei) megemelje. Ennek révén a Kormány két határozata (1684/2014. (XI. 26.) Korm. határozat és 1812/2014. (XII. 19.) Korm. határozat 9. pontja) alapján 27,8 milliárd forintnyi forrás került biztosításra az alap részére.

A központi költségvetési törvény 24. §-a pedig az államháztartásért felelős miniszter hatáskörében, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal részére előirányzat-módosítást (személyi juttatások, valamint munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kiemelt előirányzatokon, illetve a felhalmozási költségvetés előirányzat-csoport kiemelt előirányzatain) tett lehetővé meghatározott bevételi célok teljesítése esetén. Ez összesen 31,8 milliárd forint pótlólagos támogatást jelentett.

A költségvetési törvény 26. § (2) bekezdése szerint az államháztartásért felelős miniszter negyedévente megemelte a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma köznevelési feladatellátás és irányítás intézményei cím kiadási és támogatási előirányzatát a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet köznevelési intézmények működtetésével kapcsolatos önkormányzati befizetések alcímre érkezett befizetések összegével.

A költségvetési törvény 6. § (8), (10) és (11) bekezdései a honvédelmi célra feleslegessé nyilvánított, egészségügyi, valamint belügyi célokra használt, értékesítésre kijelölt állami tulajdonú ingatlanok eladásából származó bevételek felhasználásáról rendelkeztek. Az e körben meghozott kormánydöntések közül kiemelhető az 1740/2014. (XII. 12.) Korm. határozat, amely a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó ingatlan értékesítéséből befolyt bevétel felhasználásáról rendelkezett. A befolyt bevétellel a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben a gyógyító-megelőző ellátás intézetei alcím előirányzata került megemelésre 1,1 milliárd forinttal.

A 2014. évi költségvetési törvény 26. § (5) bekezdése felhatalmazta a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős minisztert, hogy a 2014. évi központi költségvetés január-november havi előzetes tényadatai alapján az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben befizetési kötelezettséget határozzon meg a Nyugdíjbiztosítási Alap terhére, a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet javára. A Nyugdíjbiztosítási Alap e jogcímen teljesített befizetési kötelezettsége a 2014. évben 183,4 milliárd forint volt.

Év közben a Kormány határozatot hozott (1381/2014. (VII. 17.) határozat) a 2014. évi hiánycél tartásához szükséges intézkedésekről, azonban az 1799/2014. (XII. 19.) határozatával ezt vissza is vonta. A határozat 2. pontjában felhívta a fejezetet irányító szervek vezetőit, hogy intézkedjenek a teljesített befizetési kötelezettségek és előirányzat-csökkentések visszarendezéséről.

Egyes fejezetekhez (a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezethez, a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezethez és a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezethez) a Kormány jelentős összegű költségvetési maradványt csoportosított át az év folyamán. E körből kiemelhető a Kormány 1030/2014. (II. 3.) számú határozata, melyben – többek között – 8,5 milliárd forint költségvetési maradványt csoportosított át a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezethez.

A fenti körbe tartozó intézkedésekről az általános indokolás egyes fejezetei, valamint a fejezeti indokolások adnak további tájékoztatást.

1.3 A fejezet és az intézmény hatáskörében

A központi alrendszerben a fejezeti, intézményi hatáskörben elvégzett módosítások, átcsoportosítások 2014-ben kiadási oldalon összességében 2096,9 milliárd forintos előirányzat-emelést eredményeztek. A bevételeket érintő módosítások, átcsoportosítások e két jogkörben 1293,8 milliárd forintos előirányzat-növeléssel jártak. Ezekről a fejezeti indokolás kötetekben található részletes tájékoztatás.

2. Tartalékelőirányzatok

2.1. A központi költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékának felhasználása

A Magyarország 2014. évi költségvetési törvényében az Országgyűlés 113,0 milliárd forintban állapította meg a rendkívüli kormányzati intézkedések előirányzatát. Az Áht. 21. § (3) bekezdése értelmében az első félévben csak a tartalékelőirányzat 40%-áig vállalható kötelezettség. Ez az összeg 45,2 milliárd forint volt, melyből 41,9 milliárd forint átcsoportosításáról hozott döntést a Kormány. Az Ávr. 23. § (4) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a fejezetek részére visszatérítési kötelezettség mellett lehessen a tartalékból átcsoportosítani, mely összeggel – a Különleges bevételek számlára történő befizetést követően – a Kormány az adott évi rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékelőirányzatát megnövelheti.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról, a pártalapítványok tartalékának átcsoportosításáról, egyes kormányhatározatok módosításáról, továbbá egyes kormányhatározatok végrehajtása során alkalmazandó eltérő rendelkezésekről szóló 1563/2014. (X. 2.) Korm. határozat 114,2 milliárd forintra módosította a rendkívüli kormányzati intézkedések 2014. évi felhasználható összegét.

A központi költségvetés rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartaléka terhére történt előirányzat-átcsoportosítások 24,7%-át (28,2 milliárd forint) az Állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet részére történő átcsoportosítások tették ki.

Az átcsoportosítások összegének 18,2%-át (20,8 milliárd forint) az EMMI fejezet részére, 17,8%-át (20,3 milliárd forint) a Miniszterelnökség részére történő átcsoportosítások tették ki.

Az átcsoportosítások összegének 15%-a (17,1 milliárd forint) az MKB Bank Zrt. társasági részesedésének megszerzését; 8,8%-a (10,1 milliárd forint) az állami tankönyvfejlesztés és -kiadás feltételeinek megteremtését; 6,1%-a (7,0 milliárd forint) a 2014. évi választások lebonyolítását biztosította.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére történő előirányzat-átcsoportosításokról szóló kormányhatározatokban elszámolási és a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettség került előírásra.

A 2014. évi átcsoportosításokat részletező táblázat az általános indokolás mellékletei között szerepel.

2.2. A céltartalékok felhasználása

A költségvetési törvény céltartalékként a X. Igazságügyi Minisztérium fejezet, 24. Céltartalékok címnek a 2. Közférában foglalkoztatottak bérkompenzációja alcímén 71,2 milliárd forintot, a 3. Különféle kifizetések alcímén 5,0 milliárd forintot, összesen 76,2 milliárd forintot tartalmazott.

A Közférában foglalkoztatottak bérkompenzációja alcímen betervezett összeg szolgált a költségvetési szerveknél és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél foglalkoztatottak részére a 2014. évben – jogszabály alapján – járó többlet-személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetésére.

Ennek felhasználása az alábbiak szerint alakult:

(millió forintban)			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
A költségvetési szerveknél foglalkoztatottak kompenzációja kifizetésére a 495/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet 5-7. § alapján.	40 599,0	-2 887,1	37 711,9
A közcélú tevékenységet folytató egyházi intézményeknél foglalkoztatottak kompenzációja kifizetésére a 495/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet 8. § alapján.	2 100,0	0,0	2 100,0
Az Áht. 33. § (1) bekezdése alapján végrehajtott átcsoportosítások. [Az 1055/2014. (II. 11.), az 1802/2014. (XII. 19.), valamint az 1826/2014. (XII. 23.) Korm. határozatok alapján.]	31 130,2	0,0	31 130,2
Átcsoportosítás összesen			73 829,2
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			-2 887,1
Teljesülés			70 942,1
Előirányzat			71 150,0
Fel nem használt előirányzat			207,9

A „Különféle kifizetések” alcímen szereplő összeg nyújtott fedezetet

- a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény szerinti munkáltatói kifizetésekre,
- az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 21. § (1) bekezdésében meghatározott számvevői illetményalap változása miatti személyi juttatás és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó növekményének kifizetésére,
- a központi költségvetési szerveknél a feladatok változásával, a szervezetek, szervezetrendszerek korszerűsítésével, a feladatellátás ésszerűsítésével megvalósuló, kiadás- és költségvetési támogatás-megtakarítást eredményező

létszámcsökkentések, személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetéseire,

- az Alkotmánybíróság új tagjának megválasztásánál jelentkező többlet-személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kifizetésére.

A fentiek közül az alábbi jogcímenek és összegekkel történt az év folyamán felhasználás:

(millió forintban)			
Megnevezés	Átcsoportosítás	Visszarendezés	Felhasználás
A prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény alapján.	2 252,5	0,0	2 252,5
Központi költségvetési szerveknél megvalósuló létszámcsökkentések kifizetéseire.	469,6	0,0	469,6
Átcsoportosítás összesen			2 722,1
Visszarendezés (fel nem használt támogatás)			0,0
Teljesülés			2 722,1
Előirányzat			5 000,0
Fel nem használt előirányzat			2 277,9

3. Állami kezességvállalások

Kiállítási garanciavállalások a 2013. évi CCXXX. törvény 39. §-a alapján:

E kötelezettségvállalásokat az általános indokolás mellékletei között szereplő, „Kiállítási garancia-, és viszontgarancia-vállalások a 2014. évben” című táblázat mutatja be részletesen.

*Jogsabályi állami kezességvállalások a 2013. évi CCXXX. törvény
40. § (1) bekezdés alapján:*

A 2014. évben az MFB Zrt. a forrászerzéshez kapcsolódó keret terhére 195,0 millió euró, valamint 10,0 milliárd forint forrásbevonási szerződést kötött, illetve 30,0 milliárd forint értékű hazai forintkötvényt bocsátott ki. A korábbi években felvett éven túli hitelek közül lejáratkor 273,0 millió euró, valamint a korábbi időszakokban kibocsátott éven túli hazai forintkötvényekből 20,0 milliárd forint visszafizetésére került sor. Emellett ütem szerinti törlesztésekre, valamint 254,7 millió euró összegben előtörlesztésre is sor került.

*Jogsabályi állami kezességvállalások a 2013. évi CCXXX. törvény
41. § (2) bekezdése alapján:*

**1749/2014. (XII. 15.) Korm. határozat
az MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020 bevezetéséről**

A Kormány döntése alapján az MFB Zrt. kidolgozta és meghirdette a zöldség-gyümölcs termelői csoportok részére az MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020-at 8 milliárd forint keretösszeggel, 7 éves lejáratú, azon belül maximum 4 év türelmi idővel, hitelfelvevőként maximum 250,0 millió forint összegű hitellel. A keretösszeg mögött az állam 80%-os jogsabályi készfizető kezessége áll.

1828/2014. (XII. 23.) Korm. határozat
az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság által az
FHB Életjáradék Zrt. részére nyújtandó hitelhez kapcsolódó állami
kezeségvállalásról

A Kormány határozata szerint az MFB Zrt. az FHB Életjáradék Ingatlanbefektető Zrt. hiteleinek refinanszírozása érdekében az FHB Életjáradék Zrt. részére 12,0 milliárd forintot meg nem haladó összegű hitelt nyújthat a hitel tőkeösszegének 100%-áig, állami készfizető kezeség mellett.

1768/2014. (XII. 18.) Korm. határozat
az MFB Élelmiszeripari Bankgarancia Program, az MFB Gazdaságélénkítési
Bankgarancia Program, az MFB Önkormányzati Szállítói Előleg-visszafizetési
Bankgarancia Program keretösszegének módosításáról, valamint a
Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság által felveendő gabona felvásárlási
célú forgóeszköz hitelről szóló 1178/2009. (X. 26.) Korm. határozat hatályon kívül
helyezéséről és a Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program
keretében megvalósuló izsáki és dunakeszi iskolaépítés egyes kérdéseiről,
valamint a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő
előirányzat-átcsoportosításról szóló 1723/2014. (XII. 5.) Korm. határozat
módosításáról

A Kormány jóváhagyta az állami kezeség melletti MFB Élelmiszeripari Bankgarancia Program, MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program, MFB Önkormányzati Szállítói Előleg-visszafizetési Bankgarancia Program keretösszegének módosítását, valamint hatályon kívül helyezte az 1178/2009. (X. 26.) Korm. határozatban vállalt állami kezeségvállalást a Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság által felveendő gabonafelvásárlási célú forgóeszközhitelhez.

Árfolyam-fedezeti kötelezettségvállalások a 2013. évi CCXXX. törvény
41. § (3) bekezdése alapján:

1596/2014. (XI. 3.) Korm. határozat
a Diákhitel Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság finanszírozásáról

A Kormány jóváhagyta, hogy a diákhitelzési rendszer érdekében a nemzetgazdasági miniszter a MFB Zrt.-vel árfolyam-fedezeti megállapodást kössön a Diákhitel Központ Zrt. által felvételre kerülő 60,0 milliárd forint összegű hitelfelvételhez.

1749/2014. (XII. 15.) Korm. határozat
az MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020 bevezetéséről

A Kormány a zöldség-gyümölcs termelői csoportok fejlesztése érdekében jóváhagyta, hogy az MFB Zrt. meghirdesse az MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020-at 8 milliárd forint keretösszeggel. Egyetértett továbbá azzal, hogy a program kedvező feltételekkel történő végrehajtása érdekében a nemzetgazdasági miniszter az MFB Zrt.-vel árfolyam-fedezeti megállapodást kössön.

1750/2014. (XII. 15.) Korm. határozat
az MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020 bevezetéséről

A Kormány a mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése érdekében jóváhagyta, hogy az MFB Zrt. meghirdesse az MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020-at 15 milliárd forint keretösszeggel. Egyetértett továbbá azzal, hogy a program kedvező feltételekkel

történő végrehajtása érdekében a nemzetgazdasági miniszter az MFB Zrt.-vel árfolyam-fedezeti megállapodást kössön.

**1751/2014. (XII. 15.) Korm. határozat
az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 bevezetéséről**

A Kormány az élelmiszeripari vállalkozások fejlesztése érdekében jóváhagyta, hogy az MFB Zrt. meghirdesse az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-at 6 milliárd forint keretösszeggel. Egyetértett továbbá azzal, hogy a program kedvező feltételekkel történő végrehajtása érdekében a nemzetgazdasági miniszter az MFB Zrt.-vel árfolyam-fedezeti megállapodást kössön.

**1767/2014. (XII. 18.) Korm. határozat
az MFB Vállalkozásfinanszírozási Program 2020, az MFB Önkormányzati
Infrastruktúrafejlesztési Program 2020, valamint az MFB Közösségi
Közlekedésfejlesztés Finanszírozási Programhoz kapcsolódó árfolyam-fedezeti
kötelezettségvállalásról**

A Kormány a kis- és középvállalkozások fejlesztése érdekében jóváhagyta, hogy az MFB Zrt. meghirdesse az MFB Vállalkozásfinanszírozási Program 2020-at 150 milliárd forint keretösszeggel, valamint az MFB Önkormányzati Infrastruktúrafejlesztési Program 2020-at 100 milliárd forint keretösszeggel. Egyetértett továbbá azzal, hogy a programok kedvező feltételekkel történő végrehajtása érdekében a nemzetgazdasági miniszter az MFB Zrt.-vel árfolyam-fedezeti megállapodásokat kössön. Egyúttal hozzájárult ahhoz, hogy az MFB Közösségi Közlekedésfejlesztés Finanszírozási Program keretösszege csökkentésre kerüljön, s a már megkötött vonatkozó árfolyam-fedezeti megállapodás emiatt módosuljon.

**V.
FELHATALMAZÁSOK**

**A Magyarország 2014. évi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvényben
meghatározott felhatalmazások végrehajtásáról**

A **6. § (1) bekezdésében** szereplő, az MNV Zrt. által végrehajtható – az állam tulajdonában levő pénzügyi eszköz átcsereléséhez, illetve biztosítékként annak megszerzéséhez kapcsolódó – kötvénykibocsátásra a 2014. évben nem került sor.

A **6. § (3) bekezdés d) pontja** 15 000 millió forintos keretösszeget határozott meg a helyi önkormányzatok részére ingyenesen átadható állami vagyontárgyak összesített bruttó forgalmi értékére. A Kormány a 2014. évben közel 10 500 millió forint értékben döntött állami tulajdonban lévő ingatlanok, ingóságok és társasági részesedések helyi önkormányzatok részére történő térítésmentes tulajdonba adásáról.

A **6. § (6) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a NET Zrt. által vagytonkezelt állami tulajdonban lévő ingatlanok értékesítéséből és hasznosításából származó bevételek összegének erejéig a NET Zrt. jogszabályban meghatározott feladatait finanszírozó kiadási előirányzatainak növelését. A 2014. évben e kiadási előirányzatok megemelésére nem került sor.

A **6. § (7) bekezdése** arra adott felhatalmazást az államháztartásért felelős miniszternek, hogy engedélyezze a hatoslottó szerencsejáték játékadója 2014. évben

pénzforgalmilag teljesült összege 100%-ának mértékéig a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2. cím, 2. alcím, 4. jogcím-csoport, 2. A Magyar Nemzeti Filmalap Zrt. támogatása jogcím előirányzat túllépését. A 2014. évben a miniszter e kiadási előirányzat 412,8 millió forinttal történő túllépését hagyta jóvá.

A **6. § (8) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a Honvédelmi Minisztérium által vagyonkezelt, értékesítésre kijelölt állami tulajdonú ingatlanok eladásából származó bevételek összegének erejéig a Magyar Honvédség technikai modernizációjára, technikai eszközeinek fenntartására és javítására szolgáló kiadási előirányzatok megemelését, vagy ilyen célú kiadási előirányzat létrehozását. A Kormány az 1735/2014. (XII. 12.) határozatával összesen 78,2 millió forint összegben engedélyezte a XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezet, 2. cím, 1. Honvéd Vezérkar közvetlen szervezetei alcím előirányzatának megemelését mely alapvetően híradótechnikai eszközök javítására, a híradórendszer fejlesztésére irányult.

A **6. § (9) bekezdése** alapján a HM nyilvántartása szerint a tavalyi évben összesen 981,9 millió forint inkurrencia-értékesítésből származó nettó bevétel folyt be a tárcához.

A **6. § (10) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a korábban egészségügyi célokra használt, értékesítésre kijelölt, valamint az állami egészségügyi feladatellátásra szükségtelemmé vált állami tulajdonú ingatlanok értékesítéséből származó bevételek összegének erejéig az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetben egészségügyi célú beruházásokat és felújításokat szolgáló kiadási előirányzatok megemelését, vagy ilyen célú kiadási előirányzat létrehozását. A Kormány az 1740/2014. (XII. 12.) számú határozatával összesen 1080,0 millió forint összegben engedélyezte a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 10. cím, 2. Gyógyító-megelőző ellátás intézetei alcím előirányzatának megemelését, amely a Bács-Kiskun Megyei Kórházzal kapcsolatos beruházásra, valamint az ideiglenes elhelyezéssel összefüggő kiadásokra használható fel.

A **6. § (11) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a korábban belügyi célokra használt, értékesítésre kijelölt állami tulajdonú ingatlanok eladásából származó bevételek összegének erejéig a büntetés-végrehajtási szervezet fogvatartotti férőhelyeinek bővítését megvalósító beruházásokat, valamint további belügyi, rendészeti célú ingatlanfejlesztési projekteket szolgáló kiadási előirányzatok megemelését, vagy ilyen célú kiadási előirányzat létrehozását. A Kormány az 1281/2014. (IV. 30.) határozatával összesen 338,4 millió forint összegben engedélyezte a XIV. Belügyminisztérium fejezet, 7. Rendőrség cím, valamint a 15. BM Nemzetközi Oktatási Központ cím előirányzatainak megemelését, amely a CEPOL székhelyének Budapestre költöztetéséhez szükséges forrást biztosította.

A **6. § (12) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a korábban szociális és gyermekvédelmi célokra használt, értékesítésre kijelölt, valamint az állami szociális és gyermekvédelmi feladatellátásra szükségtelemmé vált állami tulajdonú ingatlanok eladásából származó bevételek összegének erejéig szociális és gyermekvédelmi célú beruházásokat és felújításokat

szolgáltató kiadási előirányzatok megemelését, vagy ilyen célú kiadási előirányzat létrehozását. A 2014. évben ilyen kiadási előirányzatok megemelésére vagy létrehozására nem került sor.

A **7. § (1) bekezdése** a XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet fejezeti tartalékának felhasználására adott felhatalmazást, egyedi 1000 millió forintot meg nem haladó mértékben miniszteri, az ezt meghaladó összeg esetében pedig Kormány hatáskörben. A fejezeti tartalék felhasználása a 2014. évben a következő célokat szolgáltatta:

- a Kormány az 1760/2014. (XII. 15.) határozatban 1477,8 millió forint összegű átcsoportosítást hagyott jóvá a fejezeti tartalék előirányzat terhére a Bozsik Stadion 1656/2014. (XI. 19.) Korm. határozat által előírt fejlesztéséhez szükséges fedezet megteremtése érdekében;
- az állami vagyon felügyeletéért és az államháztartásért felelős miniszterek együttes jóváhagyása alapján a fejezeti tartalék előirányzat terhére 3522,2 millió forint összegű átcsoportosítás történt:
 - = állami tulajdonban lévő társaságok támogatása: 1950,0 millió forint,
 - = Magyar Fejlesztési Központ NKft. alapítása: 902,8 millió forint,
 - = pénzügyi tranzakciós illeték és egyéb eljárási költségek: 370,4 millió forint,
 - = tanácsadói költségek: 299,0 millió forint.

A **7. § (2) bekezdésében** szereplő, a Kormány jóváhagyásával történő kiadási előirányzat túllépésre nem került sor 2014-ben.

A **7. § (3) bekezdésében** szereplő, az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter által végrehajtható kiadási előirányzat-átcsoportosításra együttesen 1000,0 millió forint összegben került sor 2014-ben.

A **7. § (4) bekezdésében** szereplő, az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter által végrehajtható kiadási előirányzat-átcsoportosításra nem került sor 2014-ben.

A **8. § (1) bekezdése** a XLIV. A Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet fejezeti tartalékának felhasználására adott felhatalmazást, egyedi, 500 millió forintot meg nem haladó mértékben miniszteri, az ezt meghaladó összeg esetében pedig Kormány hatáskörben. A fejezeti tartalék terhére 2014-ben előirányzat-átcsoportosítás végrehajtására nem került sor.

A **8. § (2) bekezdésében** szereplő, a Kormány jóváhagyásával történő kiadási előirányzat túllépésre nem került sor 2014-ben.

A **9. § (2) bekezdése** arra adott felhatalmazást a Kormánynak, hogy engedélyezze a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 9. § (1) bekezdés alapján létrehozott gazdasági társaságoktól elvont osztalékbevételek összegének erejéig a társaságok beruházásait és fejlesztéseit, valamint foglalkoztatottjainak létszámbővítését szolgáló kiadási előirányzatok megemelését, vagy ilyen célú kiadási előirányzat létrehozását. A 2014. évben ilyen kiadási előirányzatok megemelésére vagy létrehozására nem került sor.

A **9. § (4) bekezdésében** szereplő, az energiapolitikáért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter által történő, meghatározott kiadási és támogatási előirányzatok – előirányzat-módosítás útján való – növelésének engedélyezésére 2014-ben nem került sor.

A **9. § (5) bekezdésében** foglalt feltételeknek megfelelően történt 2014-ben az energiapolitikáért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter által irányított érintett fejezetek keretében a vonatkozó kiadási előirányzatok terhére történő teljesítés.

A **9. § (7) bekezdésében** szereplő, az energiapolitikáért felelős miniszter által végrehajtható előirányzat-növelésre nem került sor 2014-ben.

A **16. § (2) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megemelte az Egészségbiztosítási Alap Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyszertámogatás és a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport előirányzatait (1684/2014. (XI. 26.) Korm. határozat és a 1812/2014. (XII. 19.) Korm. határozat).

A **16. § (3) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján a Kormány átcsoportosítást hajtott végre a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoporton belül a Gyógyító-megelőző ellátás céltartalék jogcímről a Célelőirányzatok jogcímre (1419/2014. (VII. 25.) Korm. határozat).

A **17. § (1) bekezdésben** kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosításokat hajtott végre a Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyászati segédeszköz támogatás és a Gyógyszertámogatás jogcímcsoporton belül.

A **17. § (3) bekezdése** alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével átcsoportosíthat a Természetbeni ellátások céltartaléka előirányzatról a Gyógyító-megelőző ellátás, a Gyógyszertámogatás, a Gyógyászati segédeszköz támogatás jogcímcsoport és a Külföldön tervezett egészségügyi ellátások megtérítése jogcímeire. Az átcsoportosítás teljes összegben a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoport egyes jogcímeire (Célelőirányzatok, Betegszállítás és orvosi rendelvényű halottszállítás, Mentés és Összevont szakellátás) megtörtént.

A **18. § (1) bekezdésében** kapott felhatalmazás alapján az egészségbiztosításért felelős miniszter átcsoportosítást hajtott végre – a Szerződések szerinti gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések jogcímen, valamint a Folyamatos gyógyszerellátást biztosító gyógyszergyártói és forgalmazói befizetések és egyéb gyógyszerforgalmazással kapcsolatos bevételek jogcímen elszámolt bevételek mértékéig – a Gyógyszertámogatás céltartalék jogcímről a Gyógyszertámogatás jogcímcsoporton belül a Gyógyszertámogatás kiadásai és a Speciális beszerzésű gyógyszerkiadás jogcímre.

A **20. § (2) bekezdése** alapján a többletkapacitás-befogadásoktól eltérő, a Gyógyító-megelőző ellátás jogcímcsoporton belüli jogcímek szerinti célra történő felhasználásra az egészségbiztosításért felelős miniszter – az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével – engedélyezheti, melyre év végén sor került.

A **23. § (3) bekezdése** alapján 2014-ben a védelmi tevékenység ellátása, a NATO felé vállalt haderő-fejlesztési célkitűzések végrehajtása céljából a honvédelemért

felelős miniszter – az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével – összesen 112,2 millió forint összegű fejezeten belüli átcsoportosítást hajtott végre.

A **23. § (17) bekezdés** alapján az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével a „Szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti feladatellátás és irányítás intézményei” alcím terhére a „Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátási szerződésekkel történő finanszírozása” fejezeti kezelésű előirányzat javára 145,6 milliárd forint összegű átcsoportosítás történt 2014-ben.

A **23. § (19) bekezdésének** végrehajtására készült az Útravaló Ösztöndíjprogram Út a szakmához alprogram megvalósítása érdekében a Nemzeti Foglalkoztatási Alap és az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról szóló 1223/2014. (IV. 8.) Korm. határozat, amelyben előírtaknak a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 400,0 millió forint egyszeri átcsoportosításával eleget tett.

A **23. § (24) bekezdése** arra adott felhatalmazást az államháztartásért felelős miniszternek, hogy az állam nevében – az állam szerződéses kötelezettségei teljesítésének biztosítékaul – szerződésből eredő fizetési kötelezettség teljesítésére irányuló nyilatkozatot tehessen 2014-ben. Ilyen nyilatkozat kiadására nem került sor.

A **74. §** szerint a Beruházási Alapba tartozó kiadási előirányzatok terhére új kötelezettséget vállalni az államháztartásért felelős miniszter előzetes egyetértésével, illetve véleményének ismeretében lehetett. A 2014. évi Beruházási Alap helyzetéről a törvényjavaslat általános indokolásának II/A/2/17. Beruházási Alap című része tartalmaz információkat.

A **75. §-ban** szereplő felhatalmazás alapján az állam nevében eljáró államháztartásért felelős miniszter átvállalta a MÁV Magyar Államvasutak Zrt. 35,0 milliárd forint összegű kötvénytartozását és annak járulékait.

A **76. § (1) bekezdésének a) pontjában** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megalkotta a költségvetési szervek és az egyházi jogi személyek foglalkoztatottjainak 2014. évi kompenzációjáról szóló 495/2013. (XII. 29.) Korm. rendeletet.

A **76. § (1) bekezdés b) pontjában** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megalkotta az egyedi támogatások, költségtérítések, valamint az egyéb vállalati támogatások mértékéről és felhasználási szabályairól szóló 35/2014. (II. 19.) Korm. rendeletet.

A **76. § (1) bekezdésének c) pontjában** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megalkotta a központi költségvetési szervek szociális hozzájárulási adóból érvényesített, kiadási megtakarítást jelentő adókedvezményeinek befizetési rendjéről szóló 39/2014. (II. 24.) Korm. rendeletet.

A **76. § (1) bekezdésének d) pontjában** kapott felhatalmazás alapján a Kormány megalkotta a beruházás ösztönzési célelőirányzat felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendeletet.

A **76. § (1) bekezdés e) pontja** értelmében a Kormány felhatalmazást kapott, hogy rendeletben állapítsa meg a hulladék-közszolgáltatással kapcsolatos kiadások előirányzat-felhasználásának szabályait. A felhatalmazó rendelkezést a 2014. évi LXXXIV. törvény 15. § a) pontja hatályon kívül helyezte, így a kormányrendelet nem került megalkotásra.

A **76. § (2) bekezdés a) pontja alapján** elkészült a 8/2014. (I. 31.) BM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés b) pontja alapján** elkészült a 17/2014. (IV. 8.) NFM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés c) pontja alapján** elkészült az 5/2014. (I. 31.) BM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés d) pontja alapján** elkészült a 6/2014. (I. 31.) BM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés e) pontja alapján** elkészült a 20/2014. (III. 20.) EMMI rendelet.

A **76. § (2) bekezdés f) pontja alapján** elkészült a 10/2014. (II. 19.) BM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés g) pontja alapján** elkészült a 4/2014. (I. 31.) BM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés h) pontja alapján** elkészült a 49/2014. (XI. 21.) EMMI rendelet.

A **76. § (2) bekezdés i) pontja alapján** elkészült az 5/2014. (I. 24.) EMMI rendelet és a 9/2014. (II. 3.) EMMI rendelet.

A **76. § (2) bekezdés j) pontja alapján** elkészült a 21/2014. (IV. 18.) NFM rendelet.

A **76. § (2) bekezdés k) pontja alapján** elkészült a 7/2014. (I. 31.) BM rendelet és a 10/2014. (II. 19.) BM rendelet.

VI.

A KORMÁNYZATI SZEKTOR ADÓSSÁGA ÉS HIÁNYA AZ EURÓPAI UNIÓ MÓDSZERTANA SZERINT

Az Európai Unió euróövezethez tartozó tagállamai az integráció magas fokát, a Gazdasági és Monetáris Uniót és ezzel együtt a közös pénz bevezetését valósították meg. Bár a fiskális politika az Európai Unióban nemzeti hatáskörben maradt, az unió hosszú távú fenntartható fejlődése és a Gazdasági és Monetáris Unió hatékony működése érdekében kialakításra kerültek azok a keretek és eljárási szabályok, amelyek egyértelmű határokat szabnak a decentralizált fiskális politikának az eurózónán belüli és kívüli tagállamokban egyaránt. Ezt hivatott garantálni a Maastrichti Szerződésbe foglalt túlzottdeficit-eljárás (Excessive Deficit Procedure, EDP), az ennek szigorítását és operacionalizálását jelentő Stabilitási és Növekedési Egyezmény, az ún. hatos jogszabálycsomag, az ún. kettős jogszabálycsomag és a Fiskális Paktum.

A fentiekén túlmenően az EU Bizottsága kezdeményezte a túlzottdeficit-eljárás keretében szolgáltatott adatok ellenőrzésével kapcsolatban a feladatok, hatáskörök és eljárási szabályok módosítását, megerősítendő a Bizottság és az Eurostat szerepét az eljárásban. A szabályozás már korábban is kétféle helyszíni ellenőrzést határozott meg: a konzultációs látogatást (dialogue visit) és a módszertani látogatást (methodological visit). Előbbi rendszeres, valamennyi tagországra kiterjedő, általában két évente esedékes vizsgálódás, amely előre meghatározott tematika szerint párbeszéd formájában tekinti át az adatszolgáltatást és annak intézményi hátterét. A módszertani látogatást a hatályos szabályozás eseti mélyvizsgálatnak tekinti, az elfogadott módosítás ennek a vizsgálatnak az elrendelését kiváltó körülményeket (pl.

az adatok gyakori megváltoztatása, hiányos vagy nem megnyugtató válaszadás az Eurostat kérdéseire, tisztázatlan tételek a hiány- és az adósságmutató közötti eltérés levezetésében), a vizsgálat tartalmát, résztvevőit, a betekintés terjedelmét, az átadandó dokumentumokat, a vizsgált tagország kötelezettségeit igyekszik részletesebben szabályozni. A rendszeres módszertani vizsgálatok gyakoribbá válnak, és a statisztikai elszámolásokhoz felhasznált alapadatok minőségéről és megbízhatóságáról helyszíni ellenőrzéseken győződnek meg.

A csatlakozási szerződés aláírásával Magyarország vállalta, hogy amennyiben teljesíti a Maastrichti Szerződésben lefektetett konvergencia kritériumokat, bevezeti az Európai Unió közös pénzt, az eurót. Az ehhez vezető út meghatározott időszakra vonatkozó tervét tartalmazza az évente április végéig kiküldendő Konvergencia program és Nemzeti Intézkedési Terv, a fiskális feltételek megvalósulását a félévente elkészített EDP Notifikációs jelentés. Fenti dokumentumok és adatszolgáltatások a hazaitól eltérő, uniós statisztikai szabványok által meghatározott elszámolási szabályok alapján készülnek, és az ott lefektetett fogalmakkal operálnak. Az EDP Notifikációs jelentés a nemzetközi összehasonlításra alkalmas egyenlegmutató értékének alakulását úgy mutatja be, hogy egyidejűleg a nemzeti költségvetési/államháztartási prezentációkban használatos egyenlegmutatótól való eltéréseinek okait, tételeit is részletezi. Az EDP Notifikációs jelentés az Eurostat, a Központi Statisztikai Hivatal és a Nemzetgazdasági Minisztérium honlapján is hozzáférhető.

Ez a fejezet a 2014. évi adatok alapján ismerteti a módszertani különbözőségeket és a kiemelt mutatók alakulását a 2014. évi zárszámadás készítésekor rendelkezésre álló statisztikai adatszolgáltatás, a 2015. évi tavaszi EDP Notifikáció alapján.

Ezt megelőzően röviden szükséges bemutatni az uniós statisztikai rendszer változásának fontosabb elemeit, az ESA2010 bevezetését, hiszen a 2014. évi zárszámadásban bemutatásra kerülő EDP-adatok már ez alapján az új statisztikai rendszer alapján készültek.

1. Az ESA2010 bevezetése

2014 szeptemberétől kezdődően az ESA2010 szabályai szerint kell az uniós adatszolgáltatásokat összeállítani, mely több ponton eltér a korábbi ESA'95-től. Ezek közül három olyan jelentősebb változás van az ESA'95-höz képest, mely hatással van a maastrichti hiányra és adósságra:

1. a szektorbesorolási szabályok változása,
2. a TB-be történő egyösszegű átutalások (TB-be visszalépők esete) új kezelése (Magyarország esetében ez a 2011. évi egyenlegben jelent komoly változást (-9,63 százalékpont), mely azonban az EDP-eljárásra nincs hatással, mivel ezt a bevételt a Bizottság a korábbiakban is egyszeri bevételnek tekintette),
3. a swapok elszámolásának változása (Magyarország esetében ez 0-0,1 százalékponttal rontja az egyenleget az egyes években).

Az ESA2010-re történő áttérés a maastrichti hiányon és adósságon túl hatással van a GDP- és GNI-adatokra is: a számtalan változás közül a legfontosabb a K+F és a katonai beszerzések felhalmozásként való kezelése. A módszertani változás jelentősen,

de tagországokként eltérő mértékben növeli a folyóáras GDP értékét, ezáltal a GDP-arányos mutatókra is kedvezően hat.

1.1 A szektorbesorolási szabályok változása

Az állami nem pénzügyi vállalatok besorolásának kvantitatív és kvalitatív szabályai vannak. A kvantitatív szabályokat kell alkalmazni annak eldöntésére, hogy az adott vállalat piaci tevékenységet végez vagy sem. Amennyiben a kvantitatív teszt alapján nem piaci tevékenységet végzőnek bizonyul, be kell sorolni a kormányzati szektorba. Az ESA'95 szerint akkor tekinthető piaci tevékenységet végzőnek, ha árbevétele termelési költségeinek több mint 50%-át fedezi (ún. 50%-os szabály). **Maga az 50%-os szabály és az árbevétel fogalma nem változik az ESA2010-ben, ugyanakkor a termelési költség fogalma kibővül a nettó kamatköltséggel.** A kvantitatív szabály fenti változásán túl a kvalitatív szabályok közül néhányat egyértelműbbé tettek, illetve kiterjesztettek. A kormányzati irányítás és a kizárólag vagy döntően a kormányzat számára végzett tevékenység kritériuma alapján újabb állami tulajdonú társaságok (pl. a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt., a HM, a BM és az MNV tevékenységét szolgáló társaságok) kormányzati szektorba sorolása történt meg 2014-ben (a besorolási kritériumok teljesülése alapján visszamenőlegesen 2010-től kezdődően).

1.2 A TB-be történő egyösszegű átutalások új kezelése

A második jelentős változás az ESA2010-ben, hogy a TB-be visszalépők utáni egyösszegű befizetéseket (melyekért cserébe az állam átvállalja a későbbi nyugdíjfizetést) – az SNA2008 ajánlásai alapján és a korábbiaktól eltérően – már nem lehet majd annak befizetésekor egy összegben bevételként (egyenlegjavító tételként) elszámolni a kormányzati számlákon, hanem azt pénzügyi előlegként kell könyvelni, mely így az egyenlegre nem lesz hatással. Az új elszámolás következménye, hogy míg az ESA'95 szabályai szerint a tranzakció évében jelentősen javult a kormányzati egyenleg, a későbbi években azonban az átvett nyugdíj-kötelezettségek kifizetéseinek megfelelő összeggel romlott, addig az ESA2010 szerinti elszámolásban a tranzakció évében pénzügyi műveletként történik a tranzakció elszámolása, mely az egyenlegre semleges, a későbbi években viszont a megfelelő többlet-nyugdíjkiadások (mínusz az egyösszegű bevételre jutó kamat) összegével azonos összegben kerül bevételezésre ez a pénzügyi előleg, így a nyugdíj-kötelezettség átvétele nem befolyásolja az évek során az egyenleget. A szabályváltozás logikája érthető, gyakorlati megvalósítása azonban komoly korlátokba ütközik. Az ESA szabályai azonban lehetőséget adnak arra, hogy a bevétel lineárisan hosszabb időszak alatt kerüljön elszámolásra. A magyar statisztikai hatóságok ez utóbbi megoldást választották: a TB-be visszalépők generálta egyszeri bevételek 2012-től kezdődően 35 év alatt kerülnek bevételként elszámolásra.

A fenti módosításnak jelentős hatása van a visszamenőleges egyenlegre néhány tagállam – köztük Magyarország (2011) – esetében a tranzakció megtörténtének évében. Ez azonban a túlzottdeficit-eljárásra nincs hatással, mert annak során az ilyen típusú bevételeket már eddig is egyszeri bevételnek tekintették, és azt nem vették figyelembe az értékeléskor. A maastrichti adósság az új elszámolás következtében nem változik, a nyugdíj-kötelezettség továbbra sem lesz eleme annak.

1.3 A swapok elszámolásának változása

2001 decemberétől elváltak egymástól az ESA- és EDP-adatok (kamatkiadás, összes kiadás, egyenleg) egy tényező tekintetében: míg az ESA'95 szerinti elszámolásokban a swapok kamata nem számított tulajdonosi jövedelemnek, addig az EDP szerinti elszámolásokban annak kellett könyvelni. Ennek mértékében és összegével tért el a mindenkori ESA'95 és EDP szerinti kamatkiadás, összes kiadás és egyenleg, melynek nagyságrendje Magyarország esetében a GDP 0-0,2%-a körül alakult. Az ESA2010 szerinti adatszolgáltatásban ez az elkülönülés törlésre került, a továbbiakban az EDP-elszámolásokban sem számít tulajdonosi jövedelemnek a swap kamat, így az EDP- és ESA-adatok közötti eltérés megszűnik.

2. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által definiált kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. A kormányzati szektor statisztikai fogalma szervezeti besoroláson alapul: valamely szervezet vagy beletartozik, vagy nem a kormányzati szektorba. A korábbi, statisztikai hatóságok által követett gyakorlat az volt, hogy legalább 3-5 éves tartós tendencia alapján ítélték meg az adott szervezet gazdasági magatartását és így szektorbesorolását. Jelenleg egy új szervezetet lehetőleg már megalakulásakor, az üzleti tervek alapján be kell sorolni a megfelelő szektorba.

A kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körét statisztikai munkabizottság állapítja meg, számuk 2014-ben elérte a 350-et. A besorolt vállalatok mellett más, jelentős támogatásban részesülő, vagy költségvetési szervi formából átalakított vállalatok megfigyelésére is sor kerül.

A központi kormányzat alszektorába a következő szervezetek tartoztak:

- Államadósság Kezelő Központ Zrt.,
- ÁVNY - Állami Vagyonynyilvántartási Kft.,
- Belügyminisztérium HEROS Javító, Gyártó, Szolgáltató és Kereskedelmi Zrt.,
- FŐKEFE Rehabilitációs Foglalkoztató Ipari Közhasznú Nonprofit Kft.,
- HM CURRUS Gödöllői Harcjárműtechnikai Zrt.,
- Honvédelmi Minisztérium ARMCOM Kommunikációtechnikai Zrt.,
- Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt.,
- KIVING Ingatlangazdálkodó és Beruházásszervező Kft.,
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV) Zrt. (korábban: Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zrt.),
- Magyar Turizmus Zrt.,
- MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt.,
- Művészetek Palotája Kulturális Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.,
- MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zrt. (2014. november 15-től, a tulajdonosi jogok és kötelezettségek Miniszterelnökséghez kerülésétől),
- ND Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt.,
- Nemzeti Eszközkezelő Zrt.,
- Nemzeti Filharmónia Ingatlanfejlesztési Kft.,

- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (korábban: Nemzeti Autópálya Zrt.),
- Nemzeti Színház Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Zrt.,
- Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. (korábban: Állami Autópálya Kezelő Zrt.),
- NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.,
- Nitrokémia Környezetvédelmi Tanácsadó és Szolgáltató Zrt.,
- Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap,
- Regionális Fejlesztési Holding Zrt.,
- Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete,

Autonóm médiaszervezetek:

- Duna Televízió Nonprofit Zrt.,
- Magyar Rádió Nonprofit Zrt.,
- MTI Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt.,
- Magyar Televízió Nonprofit Zrt.;
- Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa,
- továbbá a központi kormányzat által irányított és többségükben finanszírozott nonprofit szervezetek (elsősorban a közalapítványok és bizonyos közhasznú társaságok).

A statisztikai helyi kormányzati alszektorba a következő szervezetek tartoztak:

- Csepeli Városképző Kft.,
- Gotthárd-Therm Fürdő és Idegenforgalmi Szolgáltató Kft.,
- Nyírségi Vízgazdálkodási Társulat,
- SZINT Szegedi Intézménytakarító Kft.,
- Szolnok Televízió Zrt.,
- Zalaegerszegi Televízió Kft.,
- Cívis Ház Zrt.,
- Hód-Fürdő Szolgáltató és Üzemeltető Kft.,
- ZTE Kosárlabda Klub Sportszolgáltató Kft.,
- Aranytíz Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.,
- FALCO KC Szombathely Sportszolgáltató Kft.,
- Kaposvári Nagypiac Kft.,
- Székesfehérvár Városgondnoksága Kft.,
- Martongazda Városfejlesztési és Üzemeltetési Nonprofit Kft.,
- Észak-Pesti Ingatlan- és Térségfejlesztési Zrt.,
- Hódmezővásárhelyi Városellátó és Foglalkoztató Közhasznú Nonprofit Kft.,
- Kőbányai Vagyonkezelő Zrt.,
- Fővárosi Kertészeti Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság,
- Terézvárosi Vagyonkezelő Nonprofit Zrt.,
- Hatvani Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft.,
- Via Kanizsa Városüzemeltető Nonprofit Zrt.,
- RÉPSZOLG Környezetgazdálkodási és Foglalkoztatási Nonprofit Közhasznú Kft.,
- Kör 2004 Informatikai Nonprofit Kft.,

- Szeged Pólus Fejlesztési Nonprofit Kft.,
- Budai Polgár Kiadó, Tájékoztató és Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.,
- Tatabányai Közszolgáltató Nonprofit Kft.,
- Média-Hatvan Nonprofit Közhasznú Kft.,
- NYÍRINFO Nyíregyházi Informatikai Nonprofit Kft.,
- KŐKERT Kőbányai Kerületgondnoksági és Településüzemeltetési Nonprofit Közhasznú Kft.,
- GYEVIEP Algyői Településüzemeltetési és -fejlesztési Nonprofit Kft.,
- Tarpai Talpasok Szolgáltató Nonprofit Kft.,
- Szombathelyi Médiaközpont Nonprofit Kft.,
- „Kölcsey” Televízió Műsorszolgáltató Nonprofit Kft.,
- Szegedi Kistérség- és Gazdaságfejlesztési Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft.,
- „Szemesért” Közhasznú Nonprofit Kft., valamint
- BŐ-VÍZ Böcsi Víziközmű Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft.,
- továbbá a helyi önkormányzat által irányított és többségükben finanszírozott nonprofit szervezetek (elsősorban a közalapítványok és bizonyos közhasznú társaságok).

A Központi Statisztikai Hivatal a statisztikai adatgyűjtés és a statisztikai besorolási kritériumok vizsgálata alapján gondoskodik a nonprofit szervezetek, közhasznú társaságok osztályozásáról. E szervezetek a statisztikában gazdasági működésük és finanszírozásuk jellege alapján vagy a kormányzathoz (pl. a közalapítványok), vagy a háztartásokat segítő nonprofit szervezetekhez (pl. magánalapítványok), vagy a vállalkozásokhoz (pl. a gazdasági kamarák, hasonló érdekképviselői szervek) sorolandók. Működésük jellege alapján a kormányzathoz tartoznak a közhasznú társaságként működő szervezetek közül a közútkezelő társaság, egyes színházak, helyi televíziók, egészségügyi, szociális, oktatási intézmények, valamint volt minisztériumi háttérintézmények, kiegészítő-szolgáltató intézmények. A kormányzati szektorhoz való tartozás fontos bizonyítéka, ha kizárólag vagy túlnyomórészt államháztartási forrásból működő közhasznú társaságok a minisztériumoktól, más fejezetektől közbeszerzési eljárás nélkül jutnak az általuk nyújtott szolgáltatások ellenértékéhez, vagyis támogatásban részesülnek.

Az uniós módszertan – a szervezeti kör különbözőségén túl – a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér az államháztartási elszámolásokhoz képest. Az alkalmazandó uniós módszertant, az ESA2010 nemzeti számla rendszert, egy uniós tanácsi rendelet² tartalmazza, amely a tagsággal a magyar jogrend részévé vált.

- Elszámolandó tranzakciók köre:
 - = Az ESA2010 statisztikai módszertan a nyújtott kölcsönöket és visszatérülésüket, a pénzügyi befektetéseket és kivonásukat (azaz a részvényműveleteket) figyelmen kívül hagyja.

² Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Text with EEA relevance)

- = Egyes, pénzforgalomban nem jelentkező, pénzmozgással nem járó műveleteket kiadásként számol el, így pl. a követelések elengedését, az adósság átvállalását.
- = A gazdasági folyamatokban megkülönbözteti a két fél kölcsönös megállapodásán alapuló tranzakciókat, ezeket lehet csak a maastrichti hiánymutatóban elszámolni, viszont a gazdasági partner nélküli eseményeket (pl. leltártöbblet, katasztrófaveszteség) és az átértékelődés folyamatait (az ár-, árfolyamváltozásokat) nem.
- Számbavétel időpontja:

A pénzforgalmi helyett eredményszemléletű számbavételt kér, azaz a bevételeket és kiadásokat abban az időszakban számolja el, amikor a gazdasági események megtörténnek (az adófizetési kötelezettség keletkezik, a jogosultság létrejön).
- Számbavétel értéke:

A tranzakciókat, az eszközöket és kötelezettségeket piaci áron értékeli.

Az ESA2010 szerinti egyenleg a fenti szervezeti körre való kiterjesztést követően és a megfelelő korrekciót alkalmazva áll elő a hazai elszámolások szerinti államháztartási egyenlegből. A másik fiskális konvergencia mutató, az ún. maastrichti adósságmutató a kormányzati szektor konszolidált bruttó adóssága névértéken, melyet az ÁKK által kimutatott központi költségvetés bruttó adósságából kiindulva, azt korrigálva, valamint a kormányzati szektorba tartozó többi alrendszer, illetve szervezet adósságát hozzáadva kaphatunk meg. A központi költségvetés ÁKK által kimutatott adósságát amiatt kell korrigálni, mert a maastrichti adósságot nem piaci értéken, hanem névértéken kell elszámolni, ebből következően a csak piaci értékkel bíró derivatívák nem részei az adósságnak, míg a névértéktől eltérő áron történt adósságkibocsátások (diszkontkincstárjegyek) állományi adatait a névértékre való átszámítással korrigálni kell.

3. A kiemelt mutatószámok

Európai Unió tagságunkkal vállaltuk az euró bevezetését, melynek fiskális kritériumaként a hiányt 3% alá, az adósságot pedig 60% alá kell csökkenteni, középtávon pedig a Stabilitási és Növekedési Egyezmény alapján meghatározott 1,7%-os strukturális deficitcélrt kell teljesítenünk a GDP arányában.

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak a túlzottdeficit-eljárás keretében évente két alkalommal – március és szeptember végéig – kell hivatalos jelentésben (Notifikáció) közölniük a két kiemelt kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A Központi Statisztikai Hivatal állítja össze a Notifikációs jelentést valamennyi tényidőszakra a nem pénzügyi számlák tekintetében, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi számlák körében, míg a Nemzetgazdasági Minisztérium az adott évi várható értékét mind az EDP-egyenlegnek, mind a maastrichti adósságnak.

A 2015. tavaszi EDP Notifikációnak megfelelő mutatók időszora az alábbi táblázatban található a 2011-2014. évekre.

A kormányzati szektor főbb mutatóinak alakulása a 2015. áprilisi Notifikáció alapján (adatok milliárd forintban, illetve a GDP százalékában)				
	2011	2012	2013	2014 előzetes
GDP	28 035,0	28 548,8	29 846,3	31 890,6
Kormányzati szektor ESA/EDP egyenlege	-1 537,9	-659,3	-733,7	-817,6
(GDP %)	-5,5	-2,3	-2,5	-2,6
Kormányzati szektor adóssága	22 720,7	22 414,1	23 085,0	24 525,0
(GDP %)	81,0	78,5	77,3	76,9

A KSH által június 5-én közzétett újabb 2014. évi GDP-becslés a hiány GDP-arányos értékét nem befolyásolja, a 2014. évi adósságét azonban 77%-ra emelné.

3.1. Az adósságmutató módszertana és alakulása

Az adósságmutató értékét és viszonyszámát nemcsak az adósságállomány alakulása, számbavételének módja befolyásolja, hanem az is, hogy a kormányzati szektoron belüli szervezetek milyen nagyságrendben birtokolnak ezekből az adósságokból. A költségvetési/zárszámadási prezentáció a központi költségvetés könyvi értéken nyilvántartott, hitelviszonyból származó bruttó adósságáról ad számot.

A **maastrichti adósságmutató** a statisztikai értelemben vett kormányzati szektor (az 1. pontban ismertetett szervezeti kör) konszolidált bruttó adósságát névértéken fejezi ki. A konszolidálás a kormányzati szektoron belüli adósságelemeket (pl. az Egészségbiztosítási Alap likviditási hitelét a Kincstártól, a helyi önkormányzatoknál lévő állampapírokat) kiszűri. A túlzottdeficit-eljárás referenciaértékeként választott adósság egy bruttó szemléletű mutató: a különböző pénzügyi instrumentumokban fennálló kötelezettségek nem csökkenthetők (nem nettósíthatók) az azonos instrumentumokban fennálló követelésekkel (pl. a magyar állam Nemzetközi Valutaalappal szemben fennálló adóssága nem csökkenthető a hitelintézeteknek továbbköleszött hányaddal, külföldi tartozásaink nem nettósíthatóak a külfölddel szembeni követelésekkel, pl. egyes fejlődő országoknak nyújtott kormányhitelekkel), és nem csökkenthetők a más instrumentumban fennálló követeléssel sem (például a magyar állam Európai Unióval, Nemzetközi Valutaalappal szemben fennálló hiteltartozása nem csökkenthető az MNB-nél elhelyezett tartós betéttel). A névértéken számított adósság a visszaváltáskor ténylegesen fizetendő érték szerinti számbavételt jelenti. A derivatívák piaci termékek, névértékkel nem rendelkeznek, ezért nem részei az uniós adósságmutatónak. A magyar államháztartási számviteli szabályok szerint a diszkontértékpapírokat kibocsátási áron tartják nyilván, így a kibocsátási és visszaváltási értékük (névértékük) különbözete az ÁKK Zrt. által nyilvántartott értékpapír-adósságot növeli.

Kormányzati szektor adósságának alakulása (adatok milliárd forintban, illetve a GDP százalékában)	2015. áprilisi Notifikáció (MNB számítása)			
	2011	2012	2013	2014 előzetes
Központi kormányzat nem konszolidált adóssága	21 646,0	21 467,3	22 768,6	24 634,5
ebből:				
<i>Központi költségvetés adóssága névértéken</i>	21 023,9	20 806,1	22 057,3	23 909,7
<i>ebből: Központi költségvetés bruttó adóssága (könyvi értéken)</i>	20 955,5	20 720,1	21 998,6	23 881,1
<i>ebből: Diszkontkincstárjegyek névértékének és kibocsátási értékének különbözete</i>	68,4	86,0	58,7	28,6
<i>A központi kormányzaton kívüli szektorok kincstári betétszámla állománya</i>	59,5	64,6	52,3	54,9
<i>Központi kormányzatba besorolt szervezetek adóssága</i>	314,3	354,6	407,2	458,6
ebből:				
<i>Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV) Zrt. Richter részvényre átváltható speciális kötvénytartozása</i>	259,3	242,7	268,3	284,6
<i>Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap</i>	2,5	54,5	57,3	52,7
<i>Nemzeti Filharmónia Ingatlanfejlesztési Kft. adóssága</i>	40,4	40,2	40,5	40,0
<i>MÁV-START Zrt. adóssága</i>	0,0	0,0	5,0	55,2
<i>Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt.</i>			17,5	11,2
<i>Magyar Közút Nonprofit Zrt.</i>		5,4	9,4	6,5
<i>Központi non-profit intézmények adóssága</i>	11,0	8,0	5,7	5,7
Speciális ügyletek	165,8	165,6	164,9	130,8
<i>Gripen</i>	88,3	95,8	95,1	94,5
<i>BTA</i>	12,8	9,6	7,4	5,2
<i>Egyházi ingatlanrendezés</i>	4,8	0,0	0,0	0,0
<i>MÁV-kötvény átsorolása miatt elszámolt tartozás</i>	35,0	35,0	35,0	0,0
<i>A központi kormányzatba átsorolt PPP-beruházások miatt elszámolt hiteltartozás</i>	24,8	24,1	23,3	22,4
<i>Diákhitel 2 konstrukció keretében kihelyezett hitelek átfuttatása a kormányzati számlákon</i>	0,0	1,1	4,1	8,6
Helyi önkormányzatok nem konszolidált adóssága	1 212,9	1 075,6	466,7	47,6
<i>ebből önkormányzati alszektorba besorolt szervezetek adóssága</i>	7,5	11,5	16,0	16,0
Társadalombiztosítás nem konszolidált adóssága	97,6	125,1	13,3	18,2
Kormányzati szektor nem konszolidált adóssága névértéken	22 956,5	22 668,0	23 248,5	24 700,3
Kormányzaton belüli konszolidálás	-235,8	-254,0	-163,5	-175,3
Kormányzati szektor konszolidált adóssága névértéken (maastrichti adósságmutató)	22 720,7	22 414,1	23 085,0	24 525,0
a GDP százalékában	81,0	78,5	77,3	76,9

Az ÁKK által kimutatott adósságon (a központi költségvetés bruttó adósságán) felüli, maastrichti adósságállományba beszámító jelentősebb tételek a következők:

- a) **A kormányzati szektorba besorolt, államháztartáson kívüli szervezetek** (központi kormányzati alszektorba és önkormányzati alszektorba besorolt egyaránt, az MNV Zrt. speciális kötvénytartozása nélkül) adóssága 190,0 milliárd forintot tett ki a 2014. évi maastrichti adósság összegéből. Adósságkibocsátásra vonatkozó engedélykérelem 2014-ben nem érkezett ebből a szervezeti körből. Jelentős adósságállománnyal rendelkezett továbbra is a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (52,7 milliárd forint, a székházának megvásárlására, valamint beruházási és eszközbeszerzési célokra 2012-ben felvett forinthiteltől adódóan), valamint a Nemzeti Filharmónia Ingatlanfejlesztési Kft. (40,0 milliárd forint a Művészetek Palotája építésének euróban fennálló hiteltartozásából adódóan). 2013 végén még nem, 2014 végén azonban már nagyobb összegű (55,2 milliárd forint) adóssággal rendelkezett a MÁV-START Zrt. is. Az adósság jelentős emelkedésének oka, hogy 2014 elején a MÁV-START Zrt.-be teljes körűen beolvadt a MÁV-Trakció Zrt. és a MÁV-Gépészet Zrt., előbbi 53,8 milliárd, utóbbi 3,0 milliárd forint 2014. január 1-jei adóssággal rendelkezett, melyek a beolvadástól a MÁV-START Zrt. adósságát

képezik. A növekmény döntően a MÁV-Trakció Zrt. eszközfedezettel biztosított beruházási hiteleiből ered. Növelte továbbá a besorolt szervezetek 2014. végi adósságának állományát azon szervezetek adóssága is, amelyeket a KSH 2014 folyamán sorolt be a kormányzati szektorba visszamenőleges hatállyal. Az emiatt keletkezett 21 milliárd forintos növekmény több mint felét a besorolt HM-társaságok, kisebb hányadát az önkormányzati társaságok adóssága magyarázza.

- b) Az **MNV Zrt.** speciális kötvényes privatizációs technikát alkalmazott a **Richter Rt.**-ben fennálló 25%-os részesedésének eladására. 2004 szeptemberében ötéves lejáratú kötvény aukciós kibocsátására került sor, amely lejáratkor, 2009-ben vált átcserélhetővé részvényekre, ugyanakkor az államnak lehetősége volt a részvények előre meghatározott árfolyamon való visszavásárlására, amennyiben a befektetők a részvényre történő átcserélés mellett döntöttek. A kötvények lejáratakor az állam a részvények megtartása mellett döntött, az átcserélhető kötvények törlesztésének finanszírozására pedig egy, az előzőhöz hasonló konstrukciójú, de névértékében azt számottevően meghaladó átcserélhető kötvényt bocsátott ki. Ennek lejáratakor az állam a korábbiakkal azonos módon a részvények megtartása mellett döntött és még az átcserélhető kötvények lejárat előtt azokat visszavásárolta, és helyettük 2019-ben lejáratú új kötvényeket bocsátott ki. Az új kötvénykibocsátás – névértéken és év végi árfolyamon számítva 284,6 milliárd forint – miatt fennálló tartozás a kormányzati adósság részét képezte 2014 végén.
- c) A **Gripen repülőgépek** beszerzését a statisztikai számításokban az Eurostat katonai beszerzésekre vonatkozó általános érvényű döntése alapján pénzügyi lízing módjára kell elszámolni. 2014 végén ennek adóssághatása 94,5 milliárd forint volt.
- d) A **MÁV Zrt.**-nek a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény értelmében joga van a közszolgáltatási szerződése szerinti indokolt, de az állam által meg nem térített költségeit állami kezesség mellett a piacról finanszírozni. 2011-ben ilyen kötvénykibocsátásra került sor 35,0 milliárd forint értékben. Az ESA2010 szabályainak egyik alapelve a közgazdasági tartalom elsődlegessége a jogi formával szemben. Mivel ennél a tranzakciónál az állam egy vele kötött szerződés alapján indokolt költséget nem térített meg a MÁV Zrt.-nek, és a MÁV Zrt. emiatt vett fel hitelt állami kezességgel, a tranzakció valós közgazdasági tartalmának az tekintendő, hogy az adósságot az államnak kellett volna felvennie, és abból kifizetni a MÁV-nak járó költségterítést. Ennek megfelelően a kötvénykibocsátás annak megtörténtekor, 2011-ben rontotta az EDP-egyenleget, és azt kezdetektől a kormányzati szektor adósságaként kellett kimutatni. A kötvény 2014 szeptemberében lejárt, annak rendezése adósságvállalás útján történt, melyet pénzforgalomban az Áht. szabályai alapján nem kellett elszámolni. ESA-ban az adósságvállalást el kellett volna számolni, de mivel olyan adósságról van szó, mely a statisztikában keletkezése óta a központi kormányzatnál volt kimutatva, adósságvállalást már nem kellett elszámolni, csak annak törlesztését, mely pénzügyi művelet, így az egyenlegre nem volt hatása, az év végi maastrichti adósságban pedig a törlesztésének köszönhetően ezzel az adóssággal már nem kellett számolni.

- e) 2011-2012-ben az ÁSZ vizsgálta a felsőoktatási PPP-eket. Vizsgálatáról szóló jelentésekben tett megállapításai szerint bizonyos felsőoktatási PPP-k esetében olyan szerződésmódosításokra került sor a vizsgálatot megelőzően, mely statisztikai értelemben a rendelkezésre állási kockázat áttevődését jelentette a magánpartnerről a felsőoktatási intézményre. Az ESA'95 PPP-kre vonatkozó szabályai alapján ez az érintett **PPP-beruházások** átminősítését, a **kormányzati szektorba való átsorolását** vonta maga után. Az átminősítés a statisztikai elszámolásokban azt jelenti, hogy a becsült eszközértéknek megfelelő összegben imputált tárgyeszköz-vásárlási kiadást és ezzel egyidejűleg azonos összegű imputált hitelfelvételt kell elszámolni. Az átminősítés következményeként az átminősítést követő években kifizetésre kerülő rendelkezésre állási díjakat fel kell bontani hiteltörlesztési, kamatkiadási és szolgáltatásvásárlási komponensre, amihez projektenkénti elszámolási modellt kellett kidolgozni. A fentiek szerint számított maastrichti adósság hatása ezeknek az átsorolt PPP-projekteknek 2014 végén 22,4 milliárd forint volt.
- f) Magyarországon kétféle diákhitel (diákhitel 1 és diákhitel 2) érhető el, mindkettőt a Diákhitel Központ Zrt. működteti. A két diákhitel konstrukció eltérő (statisztikailag releváns) jellemzőkkel bír, ESA2010 szerinti elszámolásuk ennek következtében különböző. A **diákhitel 1** konstrukciónál a hallgatók egységes kockázatközössége viseli a nemfizetés kockázatát, az önfinanszírozó és piaci konstrukcióként működik, az állami támogatás (célzott kamattámogatás) csak marginális, valamint átmeneti és meghatározott élethelyzetekhez kötött, annak közvetlenül nincs hatása sem a hazai költségvetési, sem az uniós elszámolás szerinti, ún. ESA2010/EDP szerinti egyenlegre, továbbá az nem növeli sem az államadósságot (más néven Gst. (2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról) szerinti adósságot), sem a maastrichti adósságot. (Közvetve, a diákhitel 1 konstrukcióhoz átmenetileg és meghatározott életkörülmények (tgyás, gyes, gyed) között igénybe vehető célzott kamattámogatás rontja mind a költségvetési, mind az ESA2010/EDP szerinti egyenleget, annak finanszírozása pedig növeli az államadósságot és a maastrichti adósságot.)

A **diákhitel 2** konstrukció esetében a fenti, diákhitel 1 kapcsán tett megállapítások nem érvényesek. A konstrukció teljes kockázata az államnál jelentkezik, ezért azt az ESA2010 szabályai értelmében át kell futtatni a kormányzati számlákon, így a konstrukció keretében kihelyezett teljes hitelállomány növeli a maastrichti adósságot (az államadósságot azonban nem). A konstrukcióhoz kapcsolódó általános kamattámogatás mint kiadás rontja mind a költségvetési, mind az ESA2010/EDP szerinti egyenleget, a kamattámogatás finanszírozása pedig emeli az államadósságot és a maastrichti adósságot. A meglévő diákhitel 1 konstrukció statisztikai megítélésében és a Diákhitel Központ Zrt. szektorbesorolásában (pénzügyi vállalat) a diákhitel 2 bevezetése nem okozott változást. A két konstrukció eltérő jellemzői miatt kimutatásaik elkülönítésre kerültek (önálló szerződés-nyilvántartás, elkülönült kockázatközösségek, költségek megbontása). A két terméket igénybe vevők két kockázatközösséget képeznek, azaz a két konstrukció hitelfelvevői között „keresztfinanszírozás” nincs, nem viselik egymás hitelezési kockázatát. A várható hitelezési veszteségeket fedező kockázati prémium számítása céljából

így a két külön kockázatközösségre elkülönített aktuáriusi kockázati modell készül, mely alapján a megképzendő kockázati céltartalék is külön kerül kalkulálásra és nyilvántartásra. A diákhitel 2 fentiek szerinti hatása a maastrichti adósságra 2014 végén 8,6 milliárd forint volt.

- g) A kormányzati szektor adósságába beletartoznak a **helyi önkormányzatok** hitelviszonyon alapuló tartozásai, valamint a központi költségvetés által biztosított megelőlegezések (utóbbiak azonban konszolidálásra kerülnek kormányzati szinten), míg az önkormányzatoknál eszközként felhalmozott állampapírok állománya csökkenti a kormányzati szektor egészének adósságát. Az önkormányzati adósságkonszolidáció harmadik lépésének eredményeként 2014 végén az önkormányzati alszektor nem konszolidált adóssága – a besorolt államháztartáson kívüli szervezetek 16,0 milliárd forint adósságát is beleértve – 47,6 milliárd forintot tett ki, az előző évhez képest 419,0 milliárd forinttal csökkent. Az önkormányzatok állampapírkészletét és kincstári betétállományát, valamint más önkormányzati hitelviszonyon alapuló kapcsolatok hatását kiszűrve, az önkormányzati alszektor nettó hozzájárulása a 2014 végi maastrichti adóssághoz 24,3 milliárd forint volt. A 2011 végén megvalósult 198,0 milliárd forint összegű, megyei önkormányzatokat tehermentesítő állami adósságátvállalást követően 2012-ben a költségvetés az 5 ezer fő alatti települések fennálló adósságának törlesztéséhez biztosított 73,7 milliárd forint támogatást. 2013-ban az 5 ezer fő feletti települések adósságának 40-70% között differenciált konszolidációjára került sor: ebből 592,6 milliárd forint összegben állami adósságátvállalás valósult meg, az önkormányzatok általi előtörlesztést 36,3 milliárd forint költségvetési támogatás biztosította. 2014-ben pedig további 401,5 milliárd forint adósságátvállalás történt.
- h) A **társadalombiztosítási alapoknak** a Kincstári Egységes Számláról nyújtott likviditási hitel év végi állománya, valamint az év végi megelőlegezések is az alrendszer adósságaként vannak kimutatva az uniós statisztikában, a kormányzati szinten konszolidált adósságot azonban nem érintik. A TB-alapok adóssága 2014 végén 18,2 milliárd forint volt, mely teljes egészében a központi költségvetéssel szemben állt fenn.

3.2. A hiánymutató módszertana és alakulása

A **maastrichti (EDP) hiánymutató** és az államháztartási törvényben meghatározott deficitmutató tartalmi eltérése elsősorban a szervezeti kör különbözőségéből és az eredményszemléletű számbavételből adódik, de más jellegű tételek is meghatározzák azt.

A 2014. évi elszámolásokat is befolyásoló jelentősebb tételek a következők:

- a) A **Gripen-szerződés** keretében 14 repülőgép NATO-kompatibilissé tétele vált lehetővé, ezzel párhuzamosan folyamatban van a földi irányítási és más kiszolgáló rendszerek kiépítése. A magyar fél oktatási-képzési szolgáltatásokat is igénybe vesz, a gépek tulajdonjoga azonban a svéd partneré marad. A rendelkezésre állás időpontjától kezdődően eredetileg 10 éves bérleti periódus indult, melyet 2012-ben további 10 évvel hosszabbítottak meg, mely időszak a szakértők szerint mintegy kétharmada a repülőgépek átadás időpontjában kalkulálható hasznos élettartamának. Ezen ismérvek alapján az ügylet szolgáltatásvásárlással kombinált bérletnek tűnhet, de az Eurostat munkadöntést

hozott valamennyi hosszú lejáratú szerződéses konstrukcióban megvalósuló katonai eszköz beszerzésére/bérletére. A döntés értelmében minden esetben vásárlásként kell elszámolni az ilyen ügyleteket, mégpedig abban az időpontban, amikor az eszközöket a kormányzat birtokba veszi. Ez azt jelenti, hogy a teljes bérleti időszakban a folyó (képzési, fenntartási, rendszerirányítási stb.) költségek folyamatosan, míg egy-egy nagyobb összegű kormányzati kiadás a gépek statisztikai „beszerzéseként” 2006-2007-ben jelentkezett. A repülőgépek beérkezése előtti időszakban ténylegesen kifizetett lízingdíjából a repülőgépekre jutó rész előlegfizetésnek tekintendő. A beérkezés éveiben a statisztikai „vételár” és az előleg különbözeteként hitelfelvételt is könyvelni kell (a pénzügyi lízing mintájára), majd a beérkezést követő időszakban a lízingdíj meghatározott része a statisztikai hitelfelvétel törlesztésére fordítandó. 2014-ben ez összességében 4,5 milliárd forint egyenlegromlást eredményezett (a költségvetési elszámolásokban egyenlegrontó dologi kiadásként könyvelt lízingdíj helyett a statisztika egyenlegrontó kiadásként fizetett kamatot, folyó költségeket és egyenlegsemleges törlesztési komponenst számol el). A 2014. évi ESA-hídban kivételesen egyenlegrontó korrekciónak az az oka, hogy a 2013. évi költségvetésben már előre kifizették a 2014. évi lízingdíj egy részét. A Gripen-ügylet a maastrichti adósságállományban 94,5 milliárd forintot tett ki, és folyamatosan csökken a következő években is a lízingdíjban foglalt törlesztési komponenssel.

- b) Az Eurostat módszertani határozatot adott ki 2005 februárjában az **EU-források elszámolásáról**, miután igen eltérő gyakorlatot tárt fel a tagországoknál. A módszertani döntés elvi lényege, hogy az uniós források nem befolyásolhatják a kormányzat egyenlegét, ugyanakkor a kormányzat bevételei és kiadásai között csak a kormányzati egységek mint végső kedvezményezettek által felhasznált források vehetők számításba. A kormányzati szektoron kívüli felhasználás pénzügyi műveletnek, nem ESA-kiadásnak és -bevételnek tekintendő, e tételeket a központi költségvetésben elszámolt bevételekből és kiadásokból azonos összeggel kell kivonni. Az Eurostat továbbá – szokásos kétévenkénti látogatása során – javasolta hazánknak, hogy az egyedi uniós jóváhagyást igénylő ún. nagyprojektek esetében, a döntést megelőzően szakértői becsléssel határozzuk meg és számoljuk el bevételként az adott évi kiadásokból későbbiekben nagy valószínűséggel EU-forrásból megtérülő részt, ezzel biztosítva az eredményszemléletű számbavételt és minimalizálva a későbbi statisztikai felülvizsgálatok nagyságát. Ugyanez a módszer érvényesítendő a programzárásokhoz kapcsolódó, kötelezően hazai finanszírozású utolsó részletek elszámolásánál, illetve egyéb, több év múltával megtérülő uniós források esetében is. Az eredményszemléletesítés összege a tavaszi EDP Jelentés összeállításakor rendelkezésre álló előzetes adatokra épül, melyek a zárszámadási tényadatok alapján – több éves tapasztalat szerint – rendre módosulnak.

A Magyarország számára a 2007-2013 programozási időszakban rendelkezésre álló európai uniós források maradéktalan felhasználásának elősegítése érdekében 2013 nyarán módosításra került az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Kormányrendelet, melynek következtében lehetővé vált az Operatív Program (továbbiakban: OP) számlák

közötti átcsoportosítás a kohéziós források felhasználása és költségvetési elszámolása érdekében.

A 2013. év szeptemberében a Bizottság az ún. „Mérnökügy” kapcsán 5%-kal csökkentette az érintett szerződések kifizetéseinek uniós forrását visszamenőlegesen is. Az NFÜ adatszolgáltatása alapján a megállapodást megelőző kifizetések következtében a költségvetésben a közösségi hozzájárulás rendezés (KHR) összegeinek 5%-kal való csökkentéseként 2013-ban 43,9 milliárd forint egyenlegrontó korrekció eredményszemléletű elszámolására került sor, az uniós módszertan előírásai alapján a korrekcióra vonatkozó döntés időpontjában. Ezen visszafizetési kötelezettség 2014. évi pénzforgalmi rendezése már nincs hatással a 2014. évi ESA2010/EDP egyenlegre, ezért pozitív statisztikai korrekcióval kellett semlegesíteni a pénzforgalmi kiadás egyenlegrontó hatását. 2013 decemberében a Bizottság engedélyezte két folyamatban lévő operatív program – a KEOP és a TÁMOP – elszámolásának átállítását köz költség (public cost) alapú elszámolásra teljes költség (total cost) alapú elszámolásra. Az átállítás eredményeként – az NFÜ adatszolgáltatása alapján – a döntés időpontjáig történt kifizetésekhez kapcsolódóan összesen 34,6 milliárd forint Bizottság általi megtérítés javította a 2013. évi eredményszemléletű egyenleget, a 2014. évi ESA2010/EDP egyenlegre azonban már nem volt hatása. Az átállítás következtében az érintett operatív programokra rendelkezésre álló keret gyorsabban és nagyobb összegben hívható le az EU költségvetéséből egy-egy számlához kapcsolódóan, mint az átállítás előtt.

2014-ben nem került sor a programok utolsó fázisának finanszírozásához kapcsolódó kötelező hazai megelőlegezésre. A Bizottság által 2014-ben átutalt és a költségvetésben elszámolt utólagos megtérítések 17,5 milliárd forintot tettek ki, ezen térítések azonban eredményszemléletben az utolsó fázisban teljesített kiadásokkal egyidejűleg jelentkeztek bevételként a fenti statisztikai alapelvnek megfelelően. A térítés túlnyomó része a kohéziós alapok 2012 előtti felhasználásához kapcsolódott. A 2014. évi kiadásokhoz kapcsolódóan 32,8 milliárd forint uniós forrás eredményszemléletű elszámolása történt meg, melynek pénzforgalmi teljesítése 2015-re húzódott át.

Az Európai Bizottság 2013 decemberében hiányosságokat vagy szabálytalanságot állapított meg, és felfüggesztette a finanszírozást két operatív program egyes programjai kapcsán: ROP Egészségügyi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése a konvergencia régiókban, illetve KEOP-pályázatok. Az érintett pályázatokat terhelő, a költségvetésben már elszámolt uniós források pénzügyi korrekciója 10,0 milliárd, illetve 5,0 milliárd forintot tett ki. A statisztikai elszámolásokban a visszamenőleges hatályú döntések pénzügyi következményeit a döntés időpontjában kell elszámolni, miután a számbavétel a mindenkor aktuális (érvényes) gazdasági magatartásnak megfelelően megvalósult tranzakciókat kívánja láttatni, és azokat nem kívánja utólag módosítani.

Az Európai Bizottság két nagyprojektet (M43 Szeged-Makó nagyprojektet (bizottsági határozat kelte: 2009. december 14.), illetve a Budapest-Kelenföld Székesfehérvár-Boba vasútvonal átépítése, I. szakasz, 1. ütem nagyprojektet (bizottsági határozat kelte: 2010. július 12.)) nettó módon hagyott jóvá, vagyis elutasítva a magyar álláspontot, miszerint a kedvezményezett NIF Zrt. jogosan vesz igénybe uniós forrást az áfa összegére, az áfát nem támogatható kiadásnak

minősítette. Az NFÜ IgH áfa kapcsán 2007-2012 között bevételezett összege 21,6 milliárd forint volt, mely összeg eredményszemléletben a 2012. évi egyenleget rontotta, míg pénzforgalmi rendezése a 2014. évben már egyenlegsemleges, ezért szerepel az ún. ESA-hídban pozitív korrekcióként.

2014-ben az új államháztartási számvitel a korábbi évektől eltérő módszertan szerint készült adatokat szállított a statisztikai feldolgozáshoz. 2014-től kezdődően a beruházásokra fizetett előlegek nem számolhatók el költségvetési kiadásként, amely összhangban áll a statisztikai számbavétellel, amely nem változott. Az uniós projektek költségvetési finanszírozási mechanizmusában az uniós források költségvetési bevételezése viszont 2014. január 1-je után is megtörténik az előleg-kifizetésekre, ami viszont – ha ez a statisztikai elszámolásokban is így maradna – indokolatlan egyenlegjavulást okozna, hiszen eltérő időpontban jelentkezne az uniós források bevételezése, mint a tényleges (nem előlegjellegű) beruházási kiadás. Az alkalmazott korrekció 28,0 milliárd forinttal csökkentette az eredményszemléletben számba vehető uniós forrásokat a pénzforgalmi teljesítéshez képest. A beruházási előlegek így kiiktatott uniós forrása akkor vehető figyelembe ESA-bevételeként, amikor a tényleges beruházási teljesítményekhez kapcsolódó beruházási számlákban az előlegeket elszámolják, biztosítva, hogy az uniós forrásokból finanszírozott projektkiadási rész eredményszemléletben egyenlegsemleges legyen. Másként fogalmazva: az uniós programok eredményszemléletű kiadásaiból csak a hazai társfinanszírozás terhelje az aktuális időszakot.

Az EU költségvetésébe történt befizetéseket érintően két tranzakciót kellett a pénzforgalmi megvalósulástól eltérően számba venni. Az EU 2013. évi költségvetéséhez kapcsolódó, az Eurostat kiadott állásfoglalása szerint eredményszemléletben 2013-ra elszámolt befizetési tétel (8,4 milliárd forint) 2014. évi pénzforgalmi teljesítését kellett „áthidalni” a két szemlélet közötti eltérés levezetésében. A másik tranzakció azzal kapcsolatos, hogy az ESA2010 módszertanra történt átállás következtében módosult a tagországokban a bruttó nemzeti jövedelem (GNI) értéke, ennek következtében a GNI-alapú befizetés összege. Miután a tagországokat ez különbözőképpen érintette, egyes országokat jelentős többletbefizetéssel terhelte, lehetőséget szavaztak meg a tényleges többletbefizetés pénzforgalmi teljesítésére a 2015. évben. Az uniós költségvetési mechanizmus nullszaldós elve miatt ugyanakkor egy visszatérítendő összeg is megilleti a tagországokat. Az Eurostat egy korábbi állásfoglalását módosítva olyan iránymutatást adott, hogy a visszatérítendő összeget (Magyarország esetében 11,4 milliárd forintot) is 2014-ben kell elszámolni, függetlenül attól, hogy annak pénzforgalmi teljesítése a 2015. évi esedékes befizetések visszajáró összeggel csökkentett átutalása útján valósul meg.

- c) **A kormányzati szektorba besorolt vállalatok** hiánya 2014-ben 1,3 milliárd forint, a nonprofit szervezeteké 3,5 milliárd forint volt. A társaságok közül többlettel zárt a MÁV-START Zrt. (7,2 milliárd forint), a Nemzeti Eszközkezelő Zrt., a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt., a Nemzeti Dohánykereskedelmi Zrt., a Nemzeti Filharmónia Kft., a Művészetek Palotája Kft., a BM HEROS Zrt., a KIVING Kft. valamint a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (5,0 milliárd forint) és a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete (3,2 milliárd forint). Jelentős hiánnyal a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. (-7,1 milliárd

forint), a Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt. (-4,8 milliárd forint), a Nitrokémia Zrt. (-1,4 milliárd forint) és a Magyar Turizmus Zrt. (-1,2 milliárd forint) zárt. A többi társaság egyenlegre gyakorolt hatása mérsékelt volt.

Jelentős átalakulások történtek a közlekedési társaságok szervezetében és működésében. A vasúti vontatási feladatokat ellátó MÁV-TRAKCIÓ Zrt. és a járművek karbantartását, javítását végző MÁV-GÉPÉSZET Zrt. 2014 januári integrálása a MÁV-START Zrt.-be tevékenységi körök összeolvadását, csökkentett vezetői létszámot és hatékonyabb működést eredményezett. A MÁV-Csoport által kezelt vagyon nagysága jelentősen nőtt a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által lezárt projektek eszközeinek átkerülését követően. 2013. november 1-jétől a Magyar Közút Nonprofit Zrt. átvette az Állami Autópálya Kezelő Zrt. (a továbbiakban: ÁAK Zrt.) közútkezelői tevékenységét. Az ÁAK Zrt. a feladatátadást követően Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. néven díjszedési, pótdíjazási, egyetemes útdíjszolgáltatói, díjellenőrzési és díjellenőrzés-támogatói tevékenységet végez az e-matrica valamint az e-útdíj rendszerben.

- d) Az uniós módszertan szerinti hiányt nem növelő több nagy összegű **tőkeemelés**, illetve cégvásárlás volt 2014-ben, összesen 218,1 milliárd forint összegben.

Kifejezetten cégvásárlási céllal történt tőkeemelés a Magyar Villamos Művek Zrt.-ben a FŐGÁZ-I, a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Kft.-ben az AVE Magyarország Kft., a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató (NISZ) Zrt.-ben az Antenna Hungária részesedéseinek megvásárlására, 39,6 milliárd forint, 56,0 milliárd forint és 14,0 milliárd forint összegben. Az első két esetben a statisztikai elszámolások az ilyen célzott tőkeemelések esetében azt vélelmezték, hogy az állam maga vásárolta meg ezen társasági részesedéseket, ezért tőkeemelés helyett részesedésvásárlási tranzakciókat rögzített. A harmadik esetről: a NISZ Zrt. a kormányzati szektorba besorolt szervezet, így a tőkeemelés kormányzaton belüli, konszolidálандó pénzáadásnak minősül, a részesedésvásárlást kormányzati egység hajtotta végre. Tőkeemelésre került sor a Magyar Közút Kht.-ben 10,0 milliárd forint értékben, mely társaság ugyancsak besorolt szervezet, így önmagában a tőkeemelés semleges hatású, az ESA/EDP-egyenleget a Magyar Közút Kht. eredményszemléletű költsége befolyásolja, amely értelemszerűen eltér a pénzforgalomban megvalósult forrásjuttatás időpontjától, összegétől.

Részvényvásárlással az állam tulajdonába került a FŐGÁZ-II részvénytársaság 40,0 milliárd forint, az MKB Bank 17,1 milliárd forint, a Duna Passage Kft. 16,1 milliárd forint, az MVM Paks-II Zrt. 10,2 milliárd forint, a Magyar Gáz Tranzit Zrt. 7,5 milliárd forint, a Nemzedékek Tudása Zrt. 5,3 milliárd forint, az Apáczai Kiadó Kft. 3,2 milliárd forint, a MÁV Bombardier Kft. 2,2 milliárd forint ellenértékért.

A FŐGÁZ-II részvénytársaságot az állam a Fővárosi Önkormányzattól vette, így a főváros költségvetési bevételeiben kimutatott értékesítési bevétel a statisztikai elszámolásokban előbb részvénytársasággá (ESA/EDP egyenleget nem érintő tétellel) minősül, majd a kormányzaton belül konszolidálódik. A költségvetésben a FŐGÁZ-I részvények értékesítéséből származó bevétel a statisztikában – mint

pénzügyi eszköz értékesítéséből származó bevétel – nem mutatható ki ESA/EDP egyenleget növelő tételnek.

Növelte a 2014. évi ESA/EDP hiányt az Eximbankban végrehajtott 48,0 milliárd forint összegű tőkeemelés, mely nem termeli ki a statisztikai kritérium szerinti elvárt hozamot, és ezért nem lehet egyenlegsemleges pénzügyi befektetésnek tekinteni.

- e) A **társadalombiztosítási rendszerbe visszalépők** miatti egyszeri bevételek az ESA2010-ben már nem számolhatóak el azok beérkezésekor, hanem a későbbiekben (Magyarország esetében 2012-től kezdődően 35 év alatt) a nyugdíjkifizetésekkel egyidejűleg. Ennek következtében a maastrichti egyenleg 2014-ben 3,5 milliárd forinttal javult.
- f) 2001 decemberétől elváltak egymástól az ESA'95 és EDP-adatok (kamatkiadás, összes kiadás, egyenleg) a swapok kamata tekintetében. Az ESA2010 szerinti adatszolgáltatásban ez az elkülönülés törlésre került, a továbbiakban az EDP-elszámolásokban sem számít tulajdonosi jövedelemnek a swap kamat, így az EDP- és ESA-adatok közötti eltérés megszűnt. Ennek következtében a 2014. évi EDP-egyenleg 85,7 milliárd forinttal romlott a korábbi ESA'95 szerinti elszámoláshoz képest.
- g) A PPP-projektek statisztikai elszámolásánál a módszertan nemcsak a beruházás kockázatviselési mérlegelésen alapuló, a kormányzati mérlegen belüli vagy kívüli elszámolásra vonatkozó induláskori körülmények mérlegelést és döntéshozatalt írja elő, hanem a megvalósult projektek folyamatos nyomon követését is. A szerződéses feltételek jelentős módosítása, a szolgáltató partnerek cserélődése szintén eredményezheti egy PPP-projekt kockázatainak áterhelését, ami a statisztikai elszámolásokban egy korábban mérlegen kívül tartott PPP-beruházás kormányzati körbe kerülésével jár. A partner csődje, az üzemeltetés saját egyetemi tulajdonú gazdasági társaság általi végzése okot adott arra, hogy ilyen statisztikai átminősítésre sor kerüljön 2012-ben. Az átminősítés tárgyi eszköz gyarapodással és adósságnövekedéssel járt a kormányzati mutatókban, míg a hosszú távon jelentkező folyó PPP-díjak statisztikai elszámolásában megtakarítás keletkezik a pénzforgalmi teljesítéshez képest, ugyanis a PPP-díj adósságtörlesztési komponense pénzügyi műveletnek minősül, így az egyenlegre nincs hatása. A 2012. évi átminősítések eredményszemléletű egyenlegjavító hatása 2014-ben 0,9 milliárd forint volt.
- h) A 2014. évi gyorsjelentésekből kiderült, hogy a költségvetési szervek áru- és szolgáltatásvásárlásból származó **szállítói tartozás** állománya 27,1 milliárd forinttal nőtt a 2013. év végi állományokhoz képest. Az önkormányzatoktól átvett feladatokkal és intézményekkel a fennálló tartozások is alrendszer váltanak, ennek nem számszerűsített hatása is megjelenik a központi költségvetési szervek tartozásállományának 36,2 milliárd forintos növekedésében. Az önkormányzati alrendszerben a tartozásállomány 9,1 milliárd forinttal csökkent. A központi költségvetési szervek lejárt szállítói tartozása a 2014. év végén 91,1 milliárd forintot tett ki, ami 29,1 milliárd forintos növekedést jelentett az előző évhez képest, melyben döntő szerepet játszott a kórházak, egészségügyi intézmények lejárt tartozásainak növekedése. Az önkormányzati alrendszer lejárt tartozásainak állománya a gyorsjelentés alapján

17,1 milliárd forintot tett ki, az előző év végi állományhoz képest 4,3 milliárd forinttal csökkent.

- i) Érinti a kormányzati szektor hiányát és adósságát egy korábbi **MEHIB-Eximbank-BTA kazah bank** közötti összetett ügylet, melynek a pénzforgalmi költségvetésben megjelenő tételein túl 2,4 milliárd forint nettó ESA-egyenleg javító és 5,2 milliárd forint adósságnövelő hatása volt a 2014. évi adatokban.
- j) A költségvetés 2014-ben 120,0 milliárd forint bevételt irányzott elő frekvenciahasználati jogok értékesítéséből hosszabb periódusra vonatkozó jogosultsággal, ez végül 130,6 milliárd forintban teljesült. Öt évet meghaladó időtartamra vonatkozó jogosultság esetén a statisztikai módszertan a bevétel eredményszemléletű elszámolására a jog értékesítésének időpontjában ad módot, így az eredményszemléletű bevétel és a pénzforgalmi bevétel összege megegyezett 2014-ben.
- k) 2014-ben 17,4 milliárd forint értékben történt ún. EUA típusú uniós rendszerben szabályozott **szén-dioxid-kvóta értékesítése**, tőzsdei úton. A kvótakereskedelem tranzakcióinak statisztikai elszámolására – többéves ENSZ-OECD-EU-IMF egyeztetés eredményei alapján – az Eurostat 2013 februárjában iránymutatást adott ki, különösen az ún. „cap and trade” rendszerek elszámolására, ilyen az európai rendszer is: limitált szén-dioxid-kibocsátás a kvóták kereskedelmével. Az iránymutatás értelmében a szén-dioxid-kibocsátásért a kibocsátó vállalatnak termelési adót kell fizetnie, amely adó megfizetése „természetben”, a kvóták leadásával történik. Az adófizetést eredményszemléletben a kvótaleadás időszakára kell kimutatni (nem a kvóta vonatkozási évére). Mindez azonban csak a pénzért értékesített kvótákra vonatkozik, mert az EU által meghatározott tagországi kvótakeretektől történő ingyenes kiosztás – a kiadott módszertan szerint – nem jogosít fel ilyen kormányzati adóbevétel keletkeztetésére. A fentiek alapján Magyarország kidolgozott egy modellt az eredményszemléletben elszámolható adóbevételek kiszámítására. A modell szerinti korrekció 2014-ben 5,4 milliárd forint egyenlegromlást eredményezett. Az Eurostat által kiadott módszertani iránymutatás rögzíti, hogy a kiotói egyezmény alapján működő, ún. Assigned Amount Unit (AAU) típusú kvóták immateriális jószágnak tekintendők, és kormány általi értékesítésük a kormányzat bevételeként számolható el. 2008-2011 között kiotói típusú kvóták értékesítésére került sor, és ezek a bevételek javították a maastrichti egyenleget.